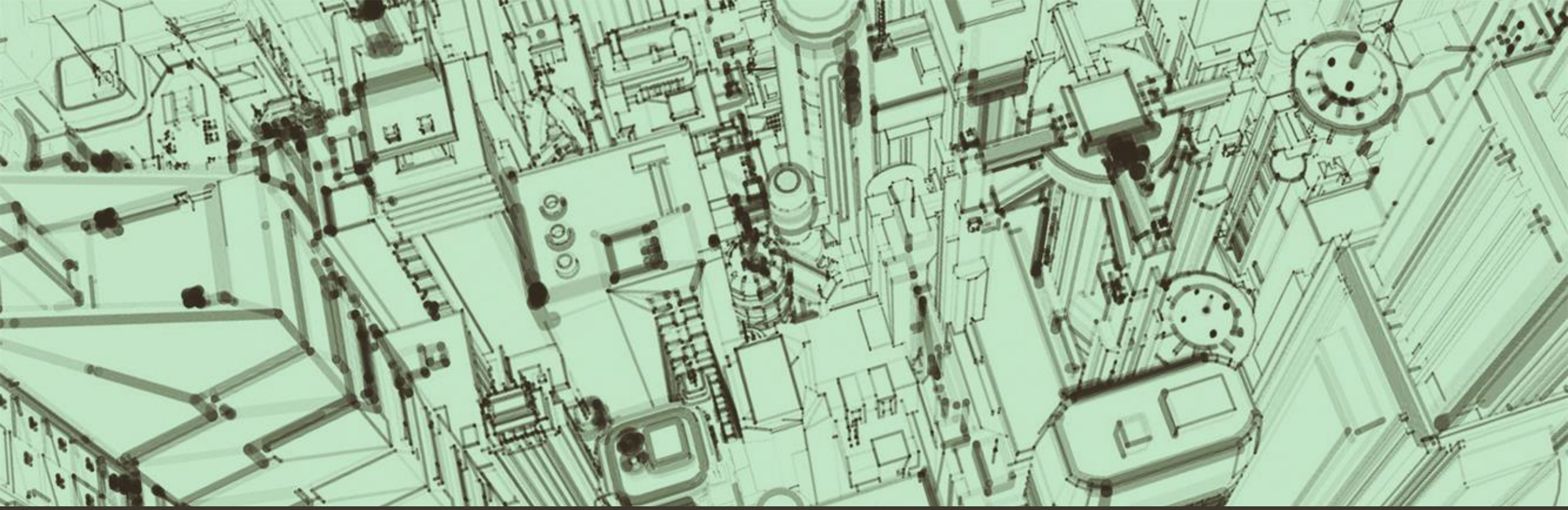

ภูมิศาสตร์มนุษย์

ชาติพันธุ์ และเชื้อชาติ

ความหมายของชาติพันธุ์

คำว่า "ชาติพันธุ์" และ "ชาติพันธุ์วิทยา" เป็นคำใหม่ในภาษาไทย การทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์ จำเป็นจะต้องพิจารณา เปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติ และสัญชาติ อาจเปรียบเทียบเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์

ความหมายของชาติพันธุ์

คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่า สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีนลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปพรรณ (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของ ชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกันความรู้สึกผูกพันนี้อาจ เรียกว่า **"สำนึก"** ทางชาติพันธุ์ หรือชาติลักษณ์ (ethnic identity)

ชาติพันธุ์ (ethnos)

หมายถึง "กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันลักษณาการของเชื้อชาติ และสัญชาติ เข้าด้วยกัน ถ้าจะใช้ให้ถูกต้องจะมีความหมาย เฉพาะใช้กับกลุ่มที่มีพันธะทางเชื้อชาติและทางวัฒนธรรม ประสานกันเข้าจนสมาชิกของกลุ่มเอง ไม่รู้สึกถึงพันธะของทั้งสองนี้ และคนภายนอก ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ จะไม่แลเห็นถึงความแตกต่างกัน” (ที่มา **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา)**

ความหมายของชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนั้น อธิบายได้ว่า

ในระยะแรกมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกัน ก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก

เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัย อยู่ในบริเวณเดียวกัน การดำเนินวิถีชีวิตอาจ แตกต่างกันบ้าง ความคิดอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา

ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมี ระบบระเบียบมากขึ้นต้องมีการตกลงกันว่าอะไร ควรทำอะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงเกี่ยวกับวิถีชีวิต การประพฤติปฏิบัติ และความคิดความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ และเรียกรวมๆ ว่า "วัฒนธรรม" กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันเรียกว่า เป็นคนชาติพันธุ์เดียวกัน

สัญชาติ (Nationality)

คือ การเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่งตามกฎหมาย โดยที่ลักษณะทางชีวภาพและวัฒนธรรมอาจแตกต่างกันได้ การเป็นสมาชิกของประเทศย่อมหมายถึงการเป็นประชาชนของประเทศนั้น ผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เพื่อมาตั้งถิ่นฐานสามารถโอนสัญชาติมาได้ ผู้ที่เปลี่ยนสัญชาติ คือ ผู้ที่เปลี่ยนฐานะจากการเป็นประชาชนของประเทศหนึ่ง มาเป็นประชาชนของอีกประเทศหนึ่ง

Myanmar: Major ethnic groups

Myanmar officially recognises 135 ethnic groups but Rohingya Muslims have been rendered stateless and stripped of their citizenship.

ETHNIC GROUPS

- Bamar
- Shan
- Karen
- Rakhine*
- Rohingya
- Kachin
- Chin
- Karenni
- Mon
- Wa
- Kokang Chinese

Ethnic minority states

* Includes other Rakhine Muslim minorities

- Rakhine-Rohingya inter-ethnic conflict
- Conflict area
- Capital

Source: Al Jazeera, agencies, freeburmarangers, Burma - Insurgency and the Politics of Ethnicity (Martin Smith)

ALJAZEERA

Map showing some of the minority groups in Burma

Clickable

เชื้อชาติ (Race)

คือ ลักษณะทางชีวภาพของคน ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะรูปพรรณ สีผิว เส้นผม และตา การแบ่งกลุ่ม เชื้อชาติ (racial group) มักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ นิกรอยด์ (Negroid) มองโกลอยด์ (Mongoloid) และคอเคซอยด์ (Caucasoid) ในตอนหลังได้เพิ่มออสตราลอยด์ (Australoid) โพลินีเชียน (Polynesian) ฯลฯ อีกด้วย

การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้ มีความสำคัญในสังคมที่สมาชิกในสังคมมาจากบรรพบุรุษที่ต่างกัน และมีสีผิว และรูปพรรณสัณฐาน ที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำ ในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกันและประวัติความเป็นมาตลอดจน บทบาทในสังคมต่างกัน ความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในบางสังคม เช่น สังคมไทย ความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

การแบ่งลักษณะทางกลุ่มเชื้อชาติ

- เป็นการแบ่งตามลักษณะทางกายภาพที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็น รูปศีรษะ สีผิว ลักษณะเส้นผม สีของดวงตา จมูก รูปปากหรือขากรรไกร
- นอกจากนี้แล้วยังสามารถแบ่งได้ด้วยลักษณะที่มองไม่เห็น อย่างเช่น กลุ่มเลือด การต้านทานของโรค
- ในปัจจุบันนักมานุษยวิทยา แบ่งลักษณะทางกลุ่มเชื้อชาติ ออกเป็น ๕ กลุ่มใหญ่ มีดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์

๒. กลุ่มมองโกลอยด์

๓. กลุ่มนิกรอยด์

๔. กลุ่มออสตราลอยด์

๕. กลุ่มโพลินีเซีย

The term Caucasian race (also Caucasoid, Europid, or Europoid) has been used to denote the general physical type of some or all of the populations of Europe, North Africa, the Horn of Africa, Western Asia (the Middle East), parts of Central Asia and South Asia. Historically, the term has been used to describe many peoples from these regions, without regard necessarily to skin tone.

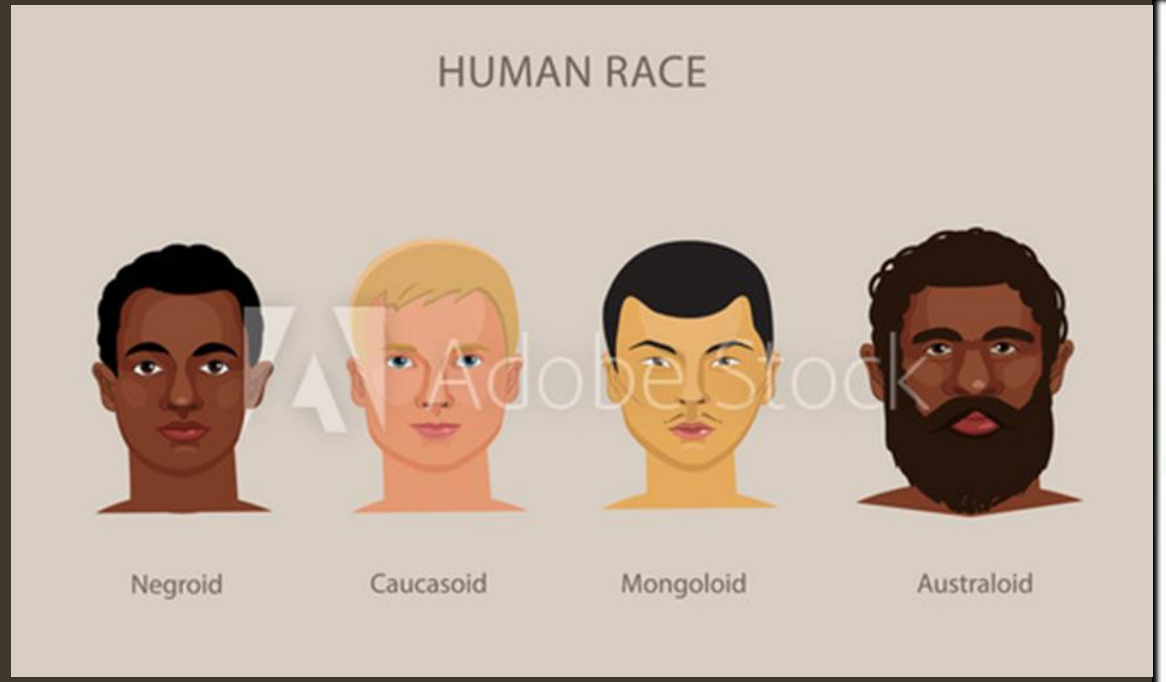
HUMAN RACE
Negroid
Caucasoid
Mongoloid
Australoid

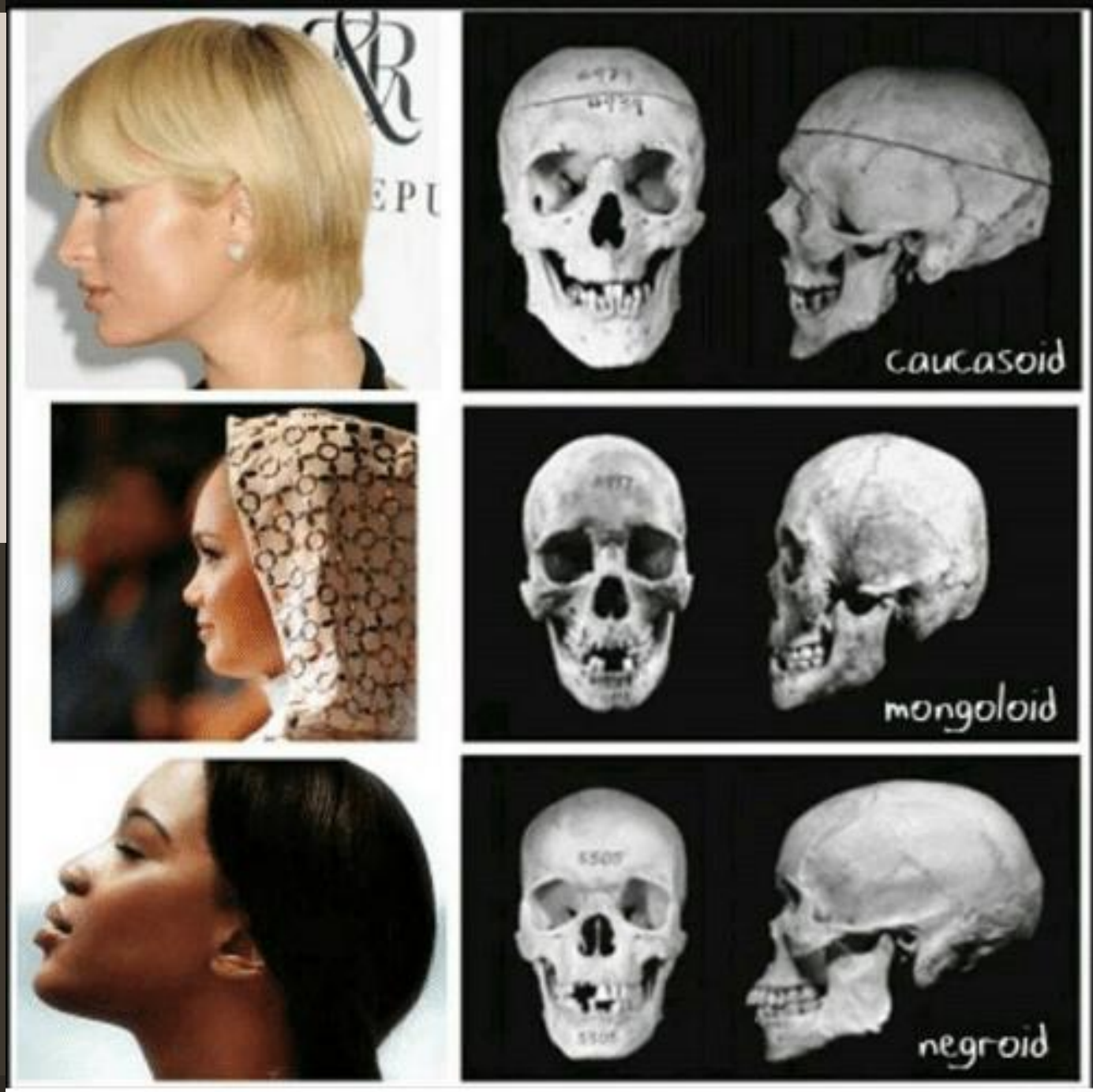
caucasoid
mongoloid
negroid

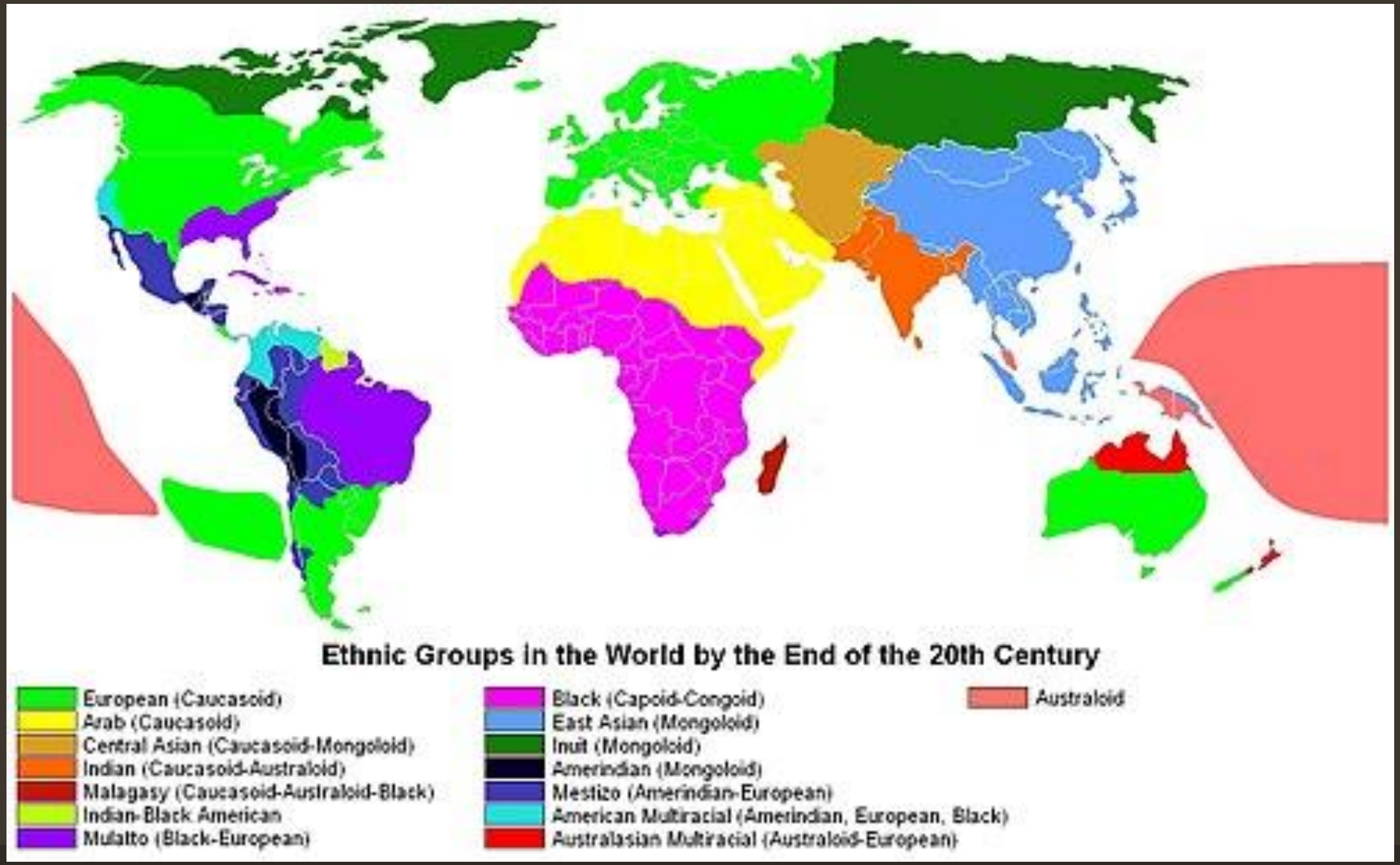
Ethnic Groups in the World by the End of the 20th Century
European (Caucasoid)
Arab (Caucasoid)
Central Asian (Caucasoid-Mongoloid)
Indian (Caucasoid-Australoid)
Malagasy (Caucasoid-Australoid-Black)
Indian-Black American
Mulatto (Black-European)
Black (Capoid-Congoid)
East Asian (Mongoloid)
Inuit (Mongoloid)
Amerindian (Mongoloid)
Mestizo (Amerindian-European)
American Multiracial (Amerindian, European, Black)
Australasian Multiracial (Australoid-European)
Australoid

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์

- ผิวขาว – น้ำตาลอ่อน รูปร่างสูงปานกลาง - สูงมาก
- กะโหลกศีรษะค่อนข้างใหญ่ คางไม่ยื่น ริมฝีปากบาง
- ผมสีอ่อน โทนสีทอง ไปจนถึงน้ำตาลแดง ลักษณะเส้นผมละเอียด หยิกสลวย
- จมูกโด่ง ปลายจมูกแคบ แก้มไม่โหนกนูน
- สามารถแบ่งออกได้ ๗ กลุ่มย่อย ดังนี้

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ - กลุ่มนอร์ดิก (Nordic)

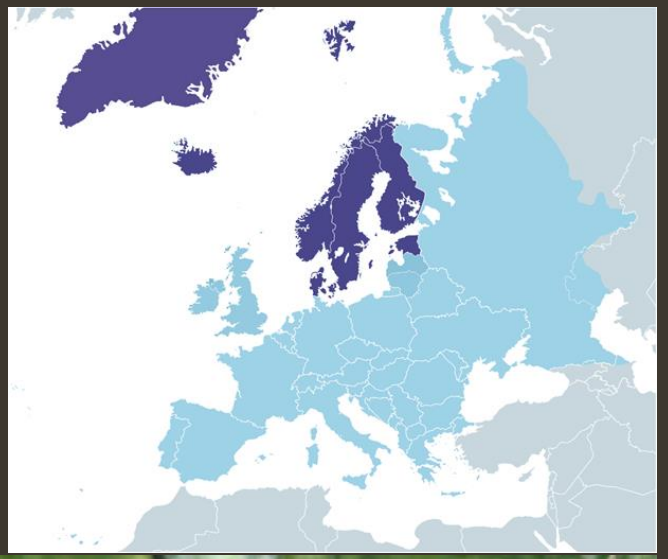

รูปร่างสูงใหญ่ ผมสีทอง ตาสีฟ้า อาศัยอยู่ในนอร์เวย์ สวีเดน และเดนมาร์ก

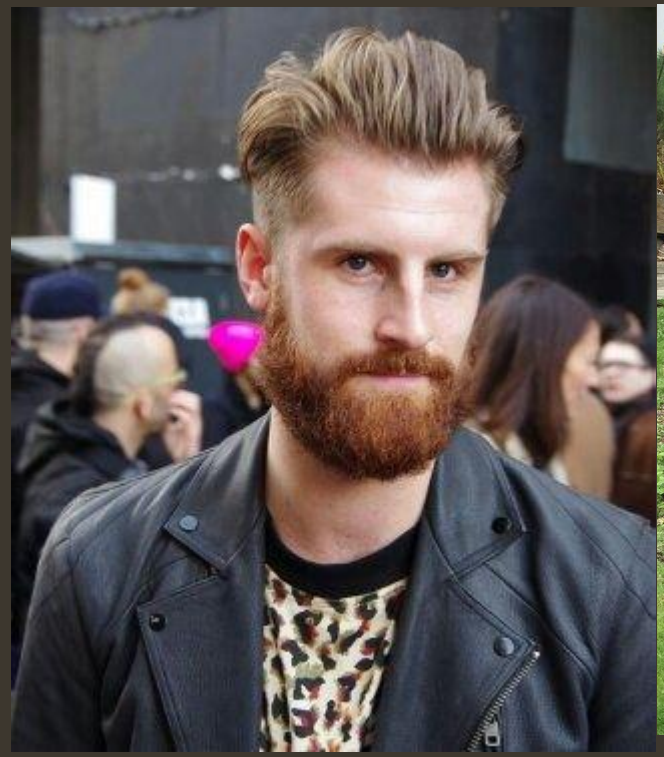

Share of total population in the Nordic countries in 2013

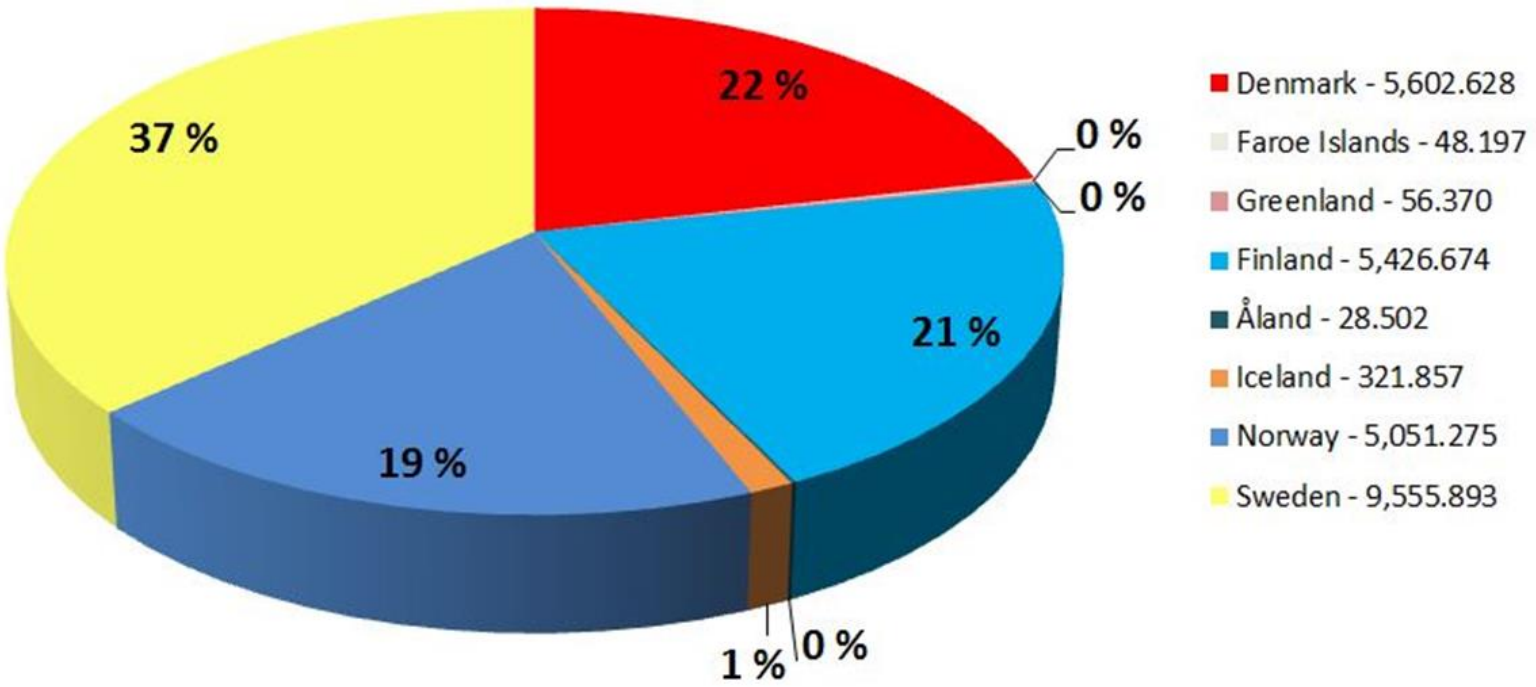

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มอัลไพน์ (Alpine)

รูปร่างค่อนข้างเล็กล่ำสัน และเตี้ย ผมและตาสีน้ำตาล
อาศัยอยู่แถบเทือกเขาแอลป์ในยุโรปกลาง และตอนใต้

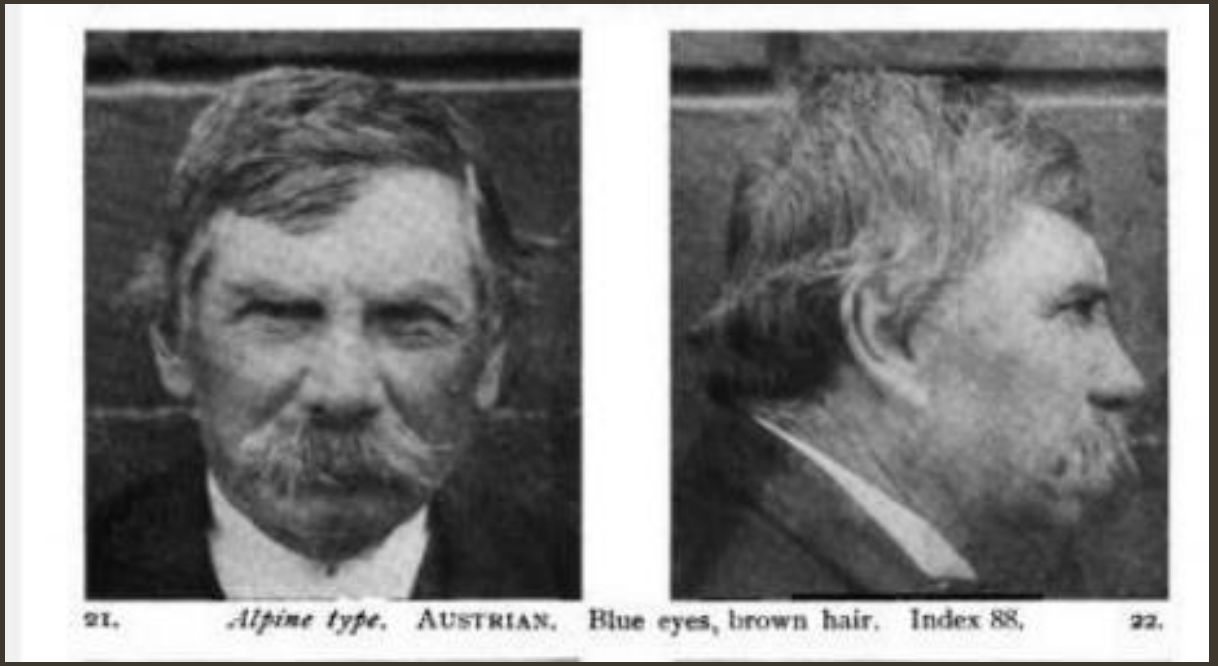

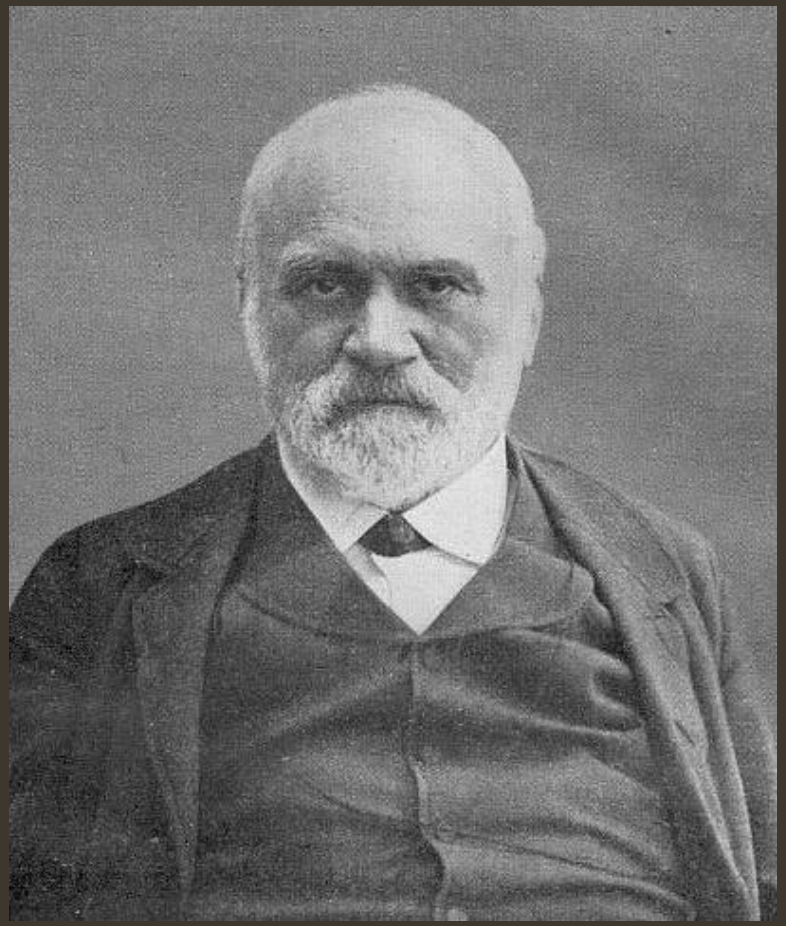

Meyers Blitz-Lexikon (Leipzig, 1932) shows the German cartographer Heinrich Kiepert as an example of the Alpine type

A typical Alpine skull is regarded as brachycephalic ('broad-headed'), but may be within the mesocephalic range as well. As well as being broad in the crania, this thickness appears generally elsewhere in the morphology of the Alpine, as Hans Günther describes

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean)

รูปร่างสูงใหญ่มาก ผมสีดำ ตาสีดำ อาศัยอยู่ในภาคใต้ของทวีปยุโรป บริเวณประเทศสเปน อิตาลี และกรีซ

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean)

The Celtic Race (anc. Galatae, Pyreni), are characterised by a well-formed head, elongated from front to back, and moderate in breadth; face oval; features well defined and elegantly formed; complexion dark; dark brown or black eyes; black hair turning early grey; form middle size, handsome; feet and hands small. Mental powers quick, active and energetic, rather than profound.

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มบอลติก (Baltic)

อีกชื่อหนึ่งคือ East Baltic

ประชากรกลุ่มประเทศรัสเซีย บัลแกเรีย สาธารณรัฐเช็ก

ลัตเวีย และลิทัวเนีย

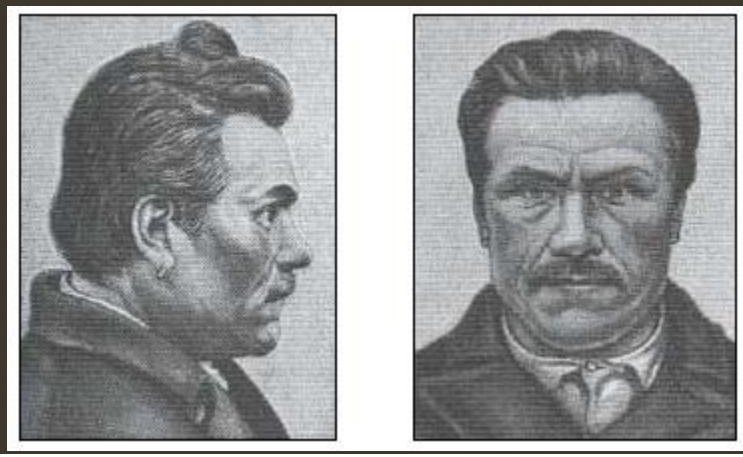

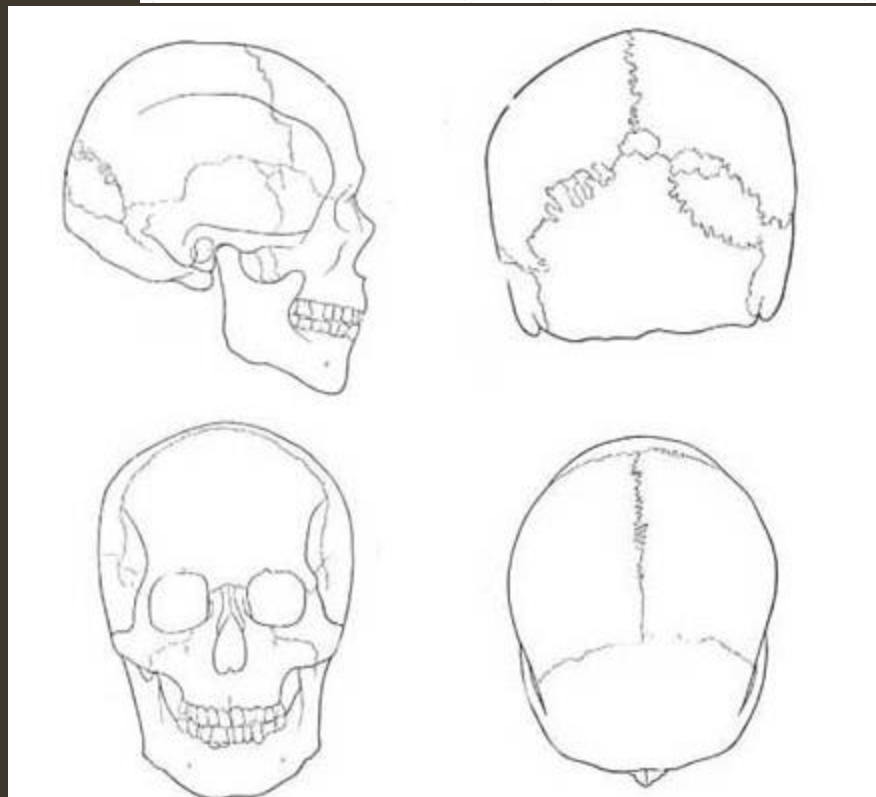

Figs. 121-124 – East Baltic or predominantly East Baltic

WWW.NEWS.CN

© Nations Online Project
FINLAND
Åland
Vantaa
Espoo
Helsinki
St Petersburg
Gulf of Finland
Tallinn
Kohtla-Järve
Narva
Hiiumaa
ESTONIA
Lake Peipus
Pärnu
Tartu
Kuressaare
Saaremaa
RUSSIA
Lake Pskov
Baltic Sea
Irbe Strait
Gulf of Riga
Pskov
Valmiera
Ventspils
LATVIA
Jūrmala
Riga
Jelgava
Liepāja
Jēkabpils
Rēzekne
Mažeikiai
Šiauliai
Daugavpils
Klaipėda
Panevėžys
Novopolotsk
LITHUANIA
Curonian Lagoon
Jonava
Kaunas
Kaliningrad
Kaliningrad (Russia)
Vilnius
BELARUS
Marijampolė
Alytus
Maladzyechna
Suwałki
POLAND
Lida
Grodno
Minsk
BALTIC STATES
National Capital
Major Cities
Major Airport
International Boundary
Main Road
0 50 100 km
0 25 50 75 mi
20°
25°
30°
60°
59°
58°
57°
56°
55°
N

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มตูเรเนียน (Turanian)

The name is taken from the phylum of Turanian languages, which are the combination of the Uralic and Altaic families, situated at the boundary of the distribution of the Mongoloid and Caucasoid "great races"

Bulgaria
Russia
Greece
Georgia
Tbilisi
Ankara
Armenia
Yerevah
Baku
Azerbaijan
Turkmenistan
Turkey
Nicosia
Cyprus
Syria
Tehran
Lebanon
Beirut
Damascus
Afghanistan
Bagdad
Jerusalem
Amman
Israel
Jordan
Iraq
Iran
Egypt
Kuwait
Kuwait
Pakistan
Bahrain
Manama
Qatar
Doha
Riyadh
Abu Dhabi
UAE
Muscat
Saudi Arabia
Oman
Sana'a
Yemen
West Asia Political Map
cc: ALearningFamily.com

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มเฮเมติก (Hemitic)

The Hamitic race as a subgroup of the Caucasian race, along with the Semitic race – thus grouping the non-Semitic populations native to North Africa and the Horn of Africa, including the Ancient Egyptians.

this "Hamitic race" was superior to or more advanced than Negroid populations of Sub-Saharan Africa.

1. Bisharin, Hamite

2. Bisharin, Hamite

I. Kaukasische Rasse (blauer Farbton):
(Mittelländische Rasse nach Peschel)

- *Arier*
- *Hamiten*
- *Semiten*

II. Mongolische Rasse (gelb-roter Farbton):

- *Nordmongolen (Mongol-altaische Gruppe)*
- *Chinesen u. Indochinesen*
- *Japaner u. Koreaner*
- *Tibetaner*
- *Malayen*
- *Polynesier*
- *Maori*
- *Mikronesier*
- *Eskimo (Beringsvölker)*
- *Amerikaner*

Südmongolo-Gruppe

III. Negroide Rasse (braun-schwarzer Farbton):

- *Afrikanische Neger*
- *Hottentotten, Doko u. Akka?*
- *Melanesier (Papua)*
- *Negrito*
- *Australier*

Unsichere Stellung:

- *Drawida u. Singhalesen*

BERBER MAN
MOROCCO
NORTH AFRICA
WHITE STOCK

กลุ่มเชื้อชาติคอเคซอยด์ – กลุ่มอินดิก (Indic)

Irano-Afghan Race

Iranid

East Iranid

Robust Iranid

Iranian Nordoid

Asian Alpinoid

Arabic Race

Arabid

South Arabid

Proto-Arabid

Irano Afghans, North Indid and gracile Indid (and some I/B with strong NI and GI Influence) are considered Caucasoid

Indic - Dravidian Race

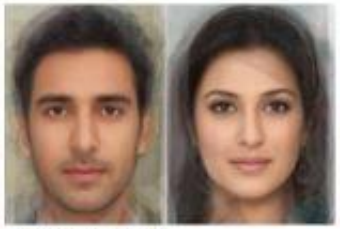
North Indid

Gracile Indid

Indobrachid

North Indomelanid

South Indomelanid

East Bengalid

I. **Kaukasische Rasse** (blauer Farbton):
(Mittelländische Rasse nach Peschel)

- *Arier*
- *Hamiten*
- *Semiten*

II. **Mongolische Rasse** (gelb-roter Farbton):

- *Nordmongolen* (Mongol-altaische Gruppe)
- *Chinesen u. Indochinesen*
- *Japaner u. Koreaner*
- *Tibetaner*
- *Malayen*
- *Polynesier*

Südmongol. Gruppe

- *Maori*
- *Mikronesier*
- *Eskimo* (Beringsvölker)
- *Amerikaner*

III. **Negroide Rasse** (braun-schwarzer Farbton):

- *Afrikanische Neger*
- *Hottentotten, Doko u. Akka?*
- *Melanesier* (Papua)
- *Negrito*
- *Australier*

Unsichere Stellung:

- *Drawida u. Singhalesen*

	Head	Face	Hair	Eyes	Stature	Nose	Synonyms
Teutonic	Long	Long	Very light	Blue	Tall	Narrow, aquiline	Nordic (Deniker), Homo Europaeus (Lapouge)
Alpine (Celtic)	Round	Broad	Light chestnut	Hazel, gray	Medium; stocky	Variable; rather broad, heavy	Occidental (Deniker), Homo Alpinus (Lapouge)
Mediterranean	Long	Long	Dark brown or black	Dark	Medium; slender	Narrow, slightly aquilline	Ibero-Insular, Atlanto-Mediterranean (Deniker)

The Caucasoid Races of Europe

Nordic Types (concentrated in Northern Europe)

Hallstat Nordid

Corded

Tronder

Faelid

Brunn

Peripheral Nordic Types (Nordic race in varying blends)

Keltic Nordid

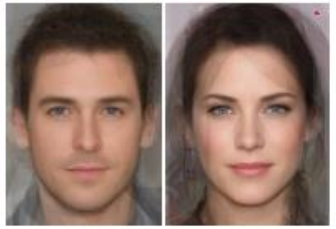
North Atlantid

Subnordid
(Nordic + Alpine)

Norid
(Nordic + Dinaric)

North Pontid
(Nordic + Pontid)

Brachycephalized Europids

Borreby

Alpinid
(Western European Type)

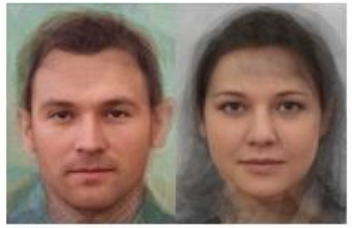
Strandid
(Scandinavian Alpinid)

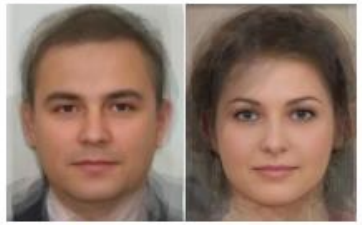
Gorid
(Eastern European Alpinid)

Carpathid
(Dinaric + Alpine)

Dinarid

https://imgur.com/gallery/BPXYemF/comment/596326128

The Mediterranean Race in Europe (Primarily found in the Southern regions of Europe)

Atlantid (Northwestern extension of Atlanto-Med race)

Atlanto-Mediterranid

Gracile Mediterranid

East Mediterranid
(Principally Middle Eastern type that extends into the Balkans somewhat)

Pontid
(Med. type of Eastern Europe)

Paleoatlantid

Berid

Baskid (restricted to the Basque Country and surrounding regions)

East Baltic and Partially Mongoloid forms (Mainly found in Eastern and Central Europe)

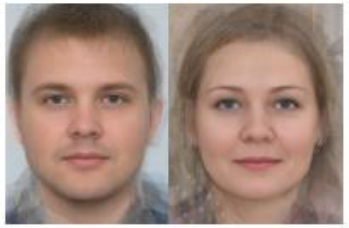

Baltid

West Baltid

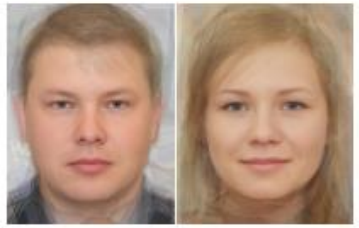

East Baltid

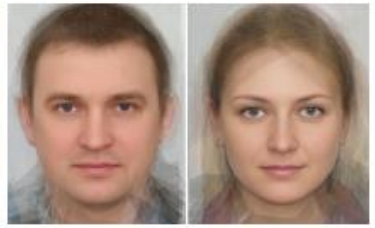

Neo-Danubian

Uralid

West Turanid

Lappid (restricted to Lappland, almost always mixed with Nordics)

https://imgur.com/gallery/BPXYemF/comment/596326128

กลุ่มเชื้อชาติมองโกลอยด์

- มีผิวเหลืองหรือน้ำตาล
- ผมเหยียดตรง เส้นผมค่อนข้างหยาบ ขนตามตัวมีน้อย
- ศีรษะค่อนข้างกลมและแบน รูปหน้ากลม จมูกไม่กว้าง ไม่โด่ง
- โหนกแก้มนูนเห็นได้ชัดเจน
- เบ้าตาตื้น เปลือกตาอูม รูปตาเรียว นัยตาสีน้ำตาลหรือสีดำ
- ริมฝีปากบาง รูปร่างสันทัด เตี้ยถึงสูงปานกลาง
- แบ่งย่อย ได้ ๔ ประเภท

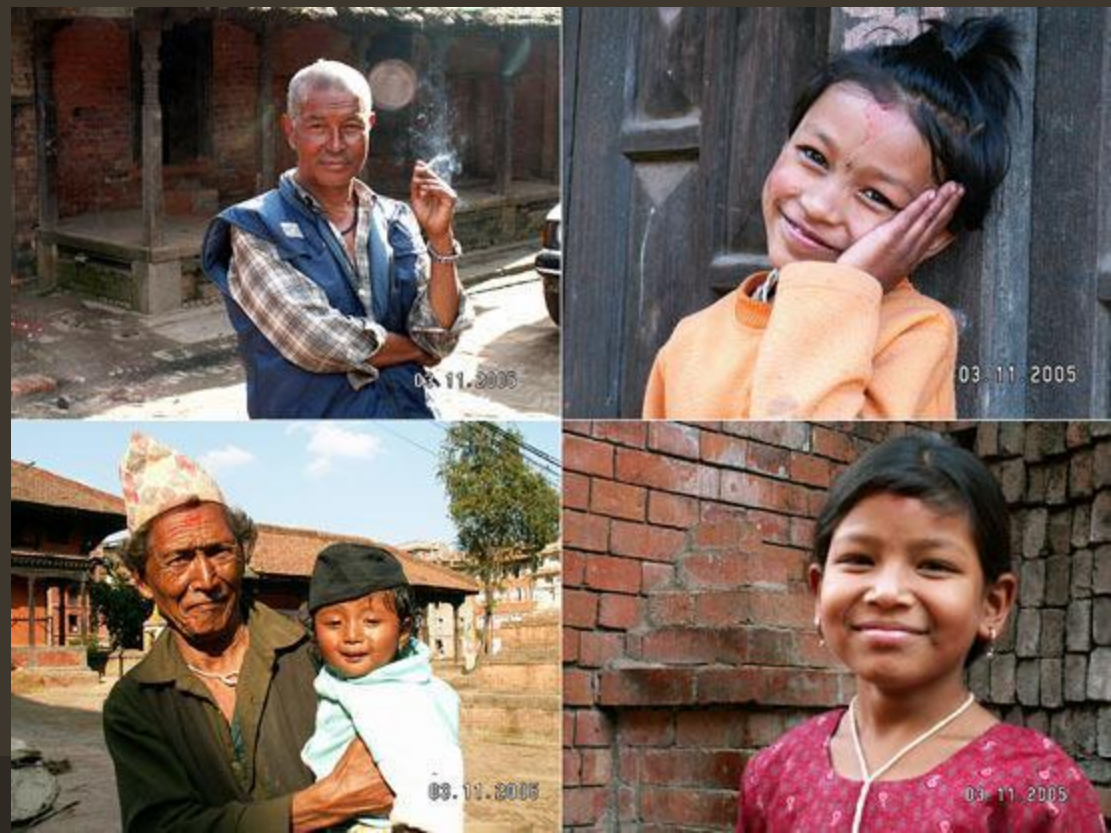

กลุ่มเชื้อชาติมองโกลอยด์ - มองโกลอยด์โบราณ

ได้แก่ ทิเบต มองโกเลีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น

กลุ่มเชื้อชาติมองโกลอยด์ - อาร์กติกมองโกลอยด์

ได้แก่ เอสกิโม และหมู่เกาะทางฝั่งอาร์ติกแถบประเทศแคนาดา และหมู่เกาะกรีนแลนด์

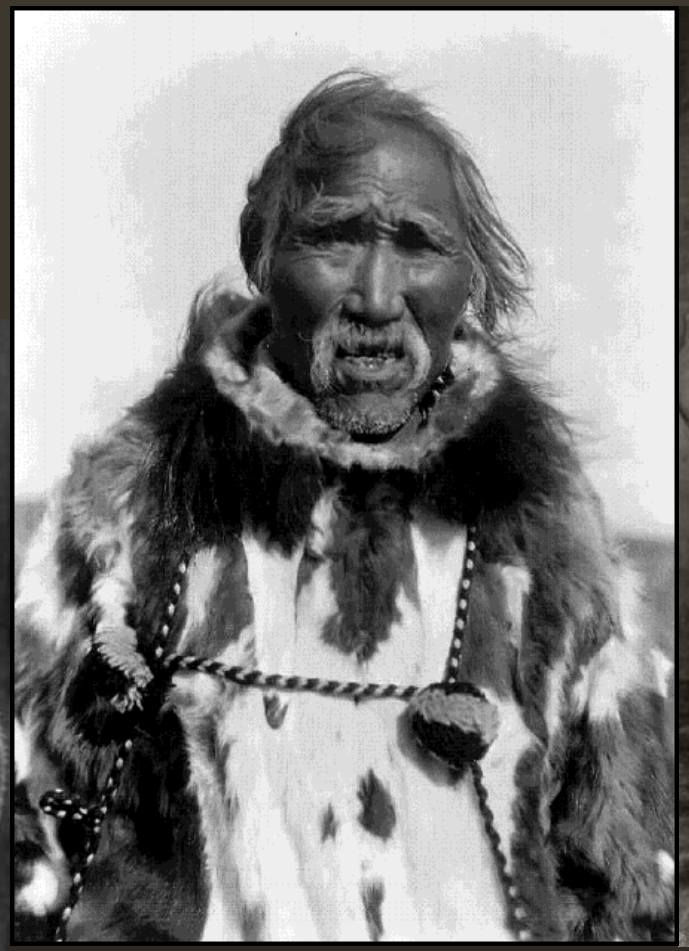

กลุ่มเชื้อชาติมองโกลอยด์ – อินโด มลายู

กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กลุ่มเชื้อชาติมองโกลอยด์ – อเมริกันอินเดียน

กลุ่มชนชาวอินเดียน ในทวีปอเมริกาเหนือ-ใต้

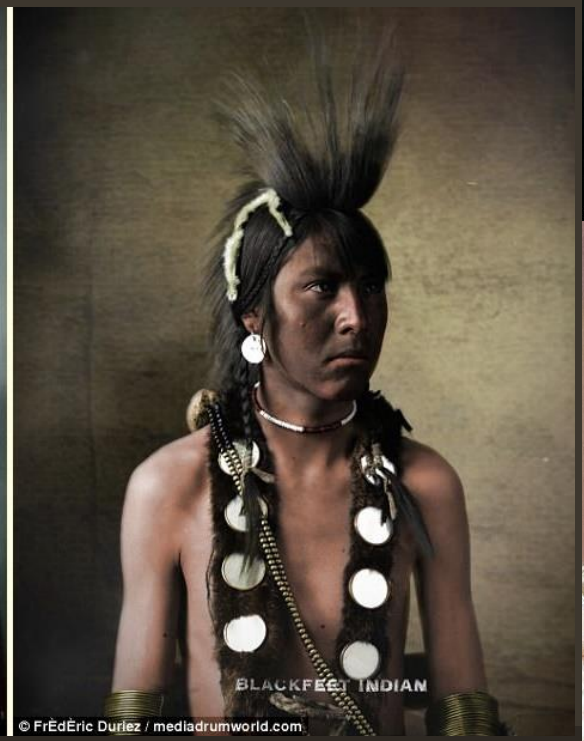

https://www.catdumb.com/native-americans-brought-life/

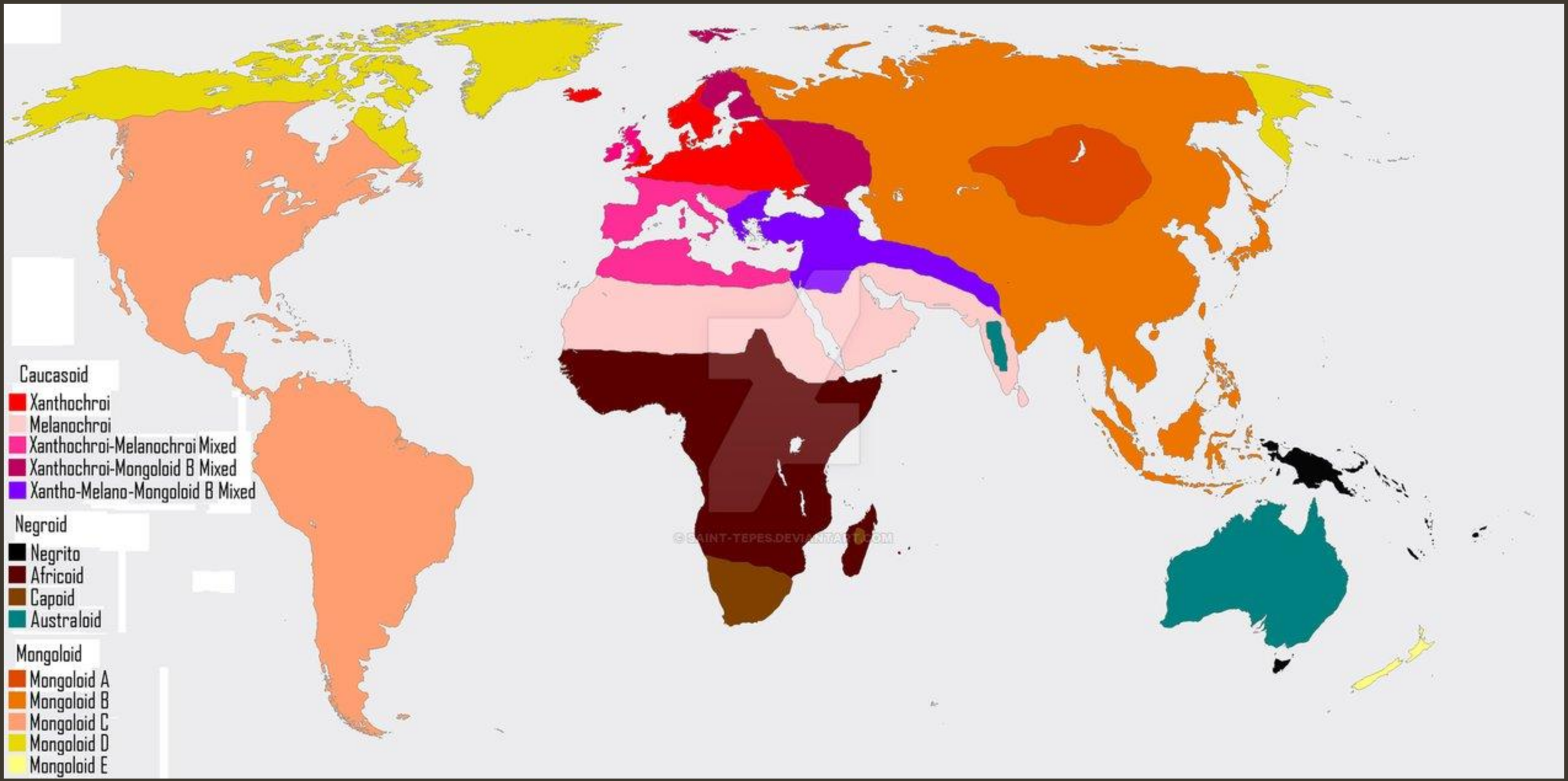

https://www.deviantart.com/saint-tepes/art/Human-Race-Map-Historical-by-Thomas-Huxley-440986676

THE MONGOLOID RACE

The North Asiatic Race

North Sinid | Middle Sinid | South Sinid | Chosonid | Coshu | Sakuma

Cipangid | Qiangid

The Tungid Race

Taigid | Kumid | Aralid | Pamirid | West Sibirid | East Sibirid

Eskimid | Amur-Sakhalinid

The South Asiatic Race

Palaungid | Shanid | Deuteromalayid | Protomalayid

Nepalid

http://fyletika.blogspot.com/2016/09/blog-post_82.html

Native American Races

Andid

Brasilid

Lagid

Istmid

Pueblid

Pazifid

Margid

appalachid

Planid

http://fyletika.blogspot.com/2016/09/blog-post_82.html

กลุ่มเชื้อชาตินีกรอยด์ (Negroid)

- ศีรษะยาว ผมหยิก
- จมูกกว้าง ริมฝีปากหนา
- ผิวดำ
- แบ่งเป็น ๒ ประเภท
- นิโกรแอฟริกา (African negroes) อยู่ในเขตร้อนของแอฟริกา กลุ่มคนป่าซูลู (Zulu) และเผ่าแครฟเฟอร์ (Kaffer)
- นิโกรตามชายฝั่งทะเล (Oceanic negroes) เป็นคนเผ่าผิวดำอยู่ตามเกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกของนิวกินี (New guinea) หมู่เกาะทะเลอันดามัน เกาะสุมาตรา และประเทศฟิลิปปินส์

กลุ่มเชื้อชาตินีกรอยด์ (Negroid) - นิโกรแอฟริกา (African negroes)

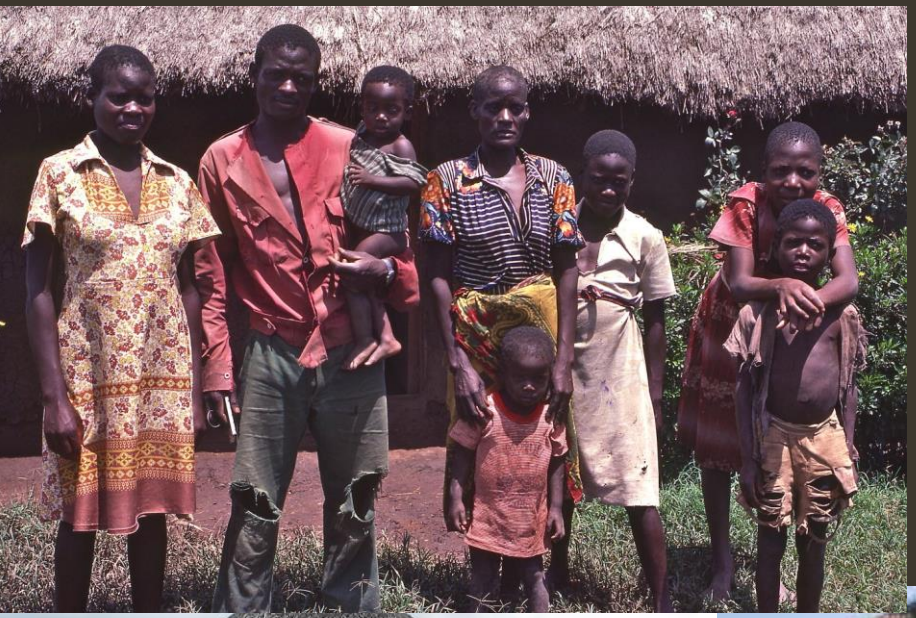

กลุ่มเชื้อชาตินีกรอยด์ (Negroid) - นิโกรชายฝั่งทะเล(Oceanic negroes)

The Negroid Race

Blacks/Negroes

Sudanid

Kafrid

Congolesid

North Congolesid

Guinesid

Igboid

East Africans / Horners

Omid

North Aethiopid

Central Aethiopid

South Aethiopid

East Aethiopid

Nilotic Types

Nilotid

North Nilotid

Sahelid

Maasai Sanburid

Nubian

Tutsid

Misc. African

Sanid

Khoid

Xhosid

Hadzid

Sandawid

West Bantutid

East Bantutid

กลุ่มเชื้อชาติออสตราลอยด์

- ผิวดำ ผมหยิก
- ริมฝีปากหนา ใบหน้ารูปไข่
- รูปร่างสันทัด
- เป็นชาวพื้นเมืองในทวีปออสเตรเลีย และบริเวณเกาะใกล้เคียง

กลุ่มเชื้อชาติโพลีนีเซีย (Polynesian)

- มีผิวคล้ำ ผิวสีน้ำตาลถึงผิวดำ
- ผมสีดำหยิกเป็นลอนหรือผมหยักศก
- จมูกกว้างแต่มีสันจมูก ดวงตาสีเข้ม ริมฝีปากหนา
- ขนตามร่างกายมีน้อย รูปร่างค่อนข้างใหญ่ สูงปานกลาง
- แบ่งเป็น ๓ กลุ่มย่อย

“ชาวโพลีนีเซียน” (Polynesia) อาศัยอยู่ ณ ดินแดน “โพลีนีเซีย” (Polynesia) ภูมิภาคในเขตทวีปโอเชียเนีย มหาสมุทรแปซิฟิก ประกอบด้วย ๔ ประเทศ ได้แก่ นิวซีแลนด์, ซามัว, ตองกา, ตูวาลู และ๘ ดินแดน ได้แก่ อเมริกันซามัว, หมู่เกาะคุก, เฟรนช์โปลินิเซีย, มลรัฐฮาวาย, นีอูเอ, หมู่เกาะพิตแคร์น, โตเกเลา, วาลลิสและฟุตูนา โดย ภูมิภาคนี้มีความเจริญสูงสุดกว่าทุกภูมิภาคในทวีปโอเชียเนียทั้งหมด มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

กลุ่มเชื้อชาติโพลีนีเซีย (Polynesian) - กลุ่มโพลีนีเซีย

กลุ่มที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะทางตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกตั้งแต่ประเทศ นิวซีแลนด์ไปทางตะวันออกจนถึงหมู่เกาะอีสเตอร์ (Easter) มีผิวสีเข้มปานกลาง ผมสีดำหยักเป็นคลื่น ดวงตาสีดำ และรูปร่างสูงโปร่ง ชาวเมารี (Maori) ซึ่งเป็นกลุ่มเชื้อชาติดั้งเดิมของประเทศนิวซีแลนด์

กลุ่มเชื้อชาติโพลีนีเซีย (Polynesian) - กลุ่มเมลานีเซีย

กลุ่มที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะทางตะวันออกของเกาะนิวกินี มีผิวดำ ผมดำหยิก คล้ายเชื้อชาตินีกรอยด์ แต่มีความแตกต่างจากชาวแอฟริกัน คือ ผมสีดำและหยิก (woolly hair) จมูกค่อนข้างโด่ง คิ้วเป็นสัน และริมฝีปากไม่ปลิ้น

กลุ่มเชื้อชาติโพลีนีเซีย (Polynesian) - กลุ่มไมโครนีเซีย

กลุ่มที่อาศัยอยู่ในหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก โดยอยู่ทางเหนือของกลุ่ม เมลานีเซีย กลุ่มไมโครนีเซียเป็นกลุ่มเชื้อชาติผสมระหว่างชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับชาวเมลานีเซีย

The Australoid Race

Australian Aborigines

Murrayian

Carpentarian

West Australoid

Tasmanid

Barrinean

Pacific Islanders

Paleo-Melanesid

Neo-Melanesid

Malayo-Melanesid

Polynesid

Micronesid

The Veddoid Race (Australoids of the Indian Subcontinent)

Gondid

Malid

Ceylonid

East Weddid

Negritos (Oceanic Pygmies)

Andamanid

Toalid

Aetid

Semangid

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์

เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวของวัฒนธรรม และชาติพันธุ์ มีผลทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ เมื่อชาติพันธุ์ขยายตัวมาอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน การยอมรับซึ่งกันและกัน อาจทำให้เกิดการยืมวัฒนธรรม และการผสมกลมกลืนของชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมได้ แต่ถ้าการขยายตัวของชาติพันธุ์สองชาติพันธุ์ไม่เข้ากัน หรือไม่สอดคล้องกัน ปัญหาเรื่องความขัดแย้ง ของกลุ่มชาติพันธุ์ก็จะเกิดตามมา ปัญหามักจะ เกิดจากการที่แต่ละฝ่ายต่างก็พยายามรักษา วัฒนธรรมของตน ไม่ยอมรับวัฒนธรรมของ ชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมข้างเคียง

ความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีได้ ถ้าเข้าใจว่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นได้อย่างไร สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ พอจะสรุปได้ ๕ ลักษณะดังนี้

สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

๑. เกิดจากการแบ่งแยกโดยวัฒนธรรมชนชั้น

ในสังคมบางสังคมมีการแบ่งชนชั้น และคนที่อยู่ในชนชั้นต่ำที่สุด จะถือเป็นกลุ่มชน ที่อยู่นอกระบบสังคมนั้น เช่น จัณฑาลในอินเดีย เอทา หรือบูราคูในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น คนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน แต่ถูกสังคมระบุว่าเป็นคนชนชั้นต่ำ ถือว่าเป็นผู้ที่น่ารังเกียจและไม่ควรอยู่ร่วมสังคมกับสมาชิกส่วนใหญ่ ได้กลายเป็นชนกลุ่มน้อยของสังคมนั้น เป็นผู้ที่ปราศจากศักดิ์ศรี ไม่มีอำนาจ และไม่มีสิทธิทางสังคมเท่าเทียมคนอื่น ปัจจุบัน ทั้งประเทศอินเดียและประเทศญี่ปุ่นได้ออกกฎหมายยกเลิกชนชั้นจัณฑาลและบูราคู แต่ในทางปฏิบัติก็ยังมีการกีดกันอยู่ความแตกต่างภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียว กันนี้ ถือเป็นรูปแบบความแตกต่างทางชาติพันธุ์รูปแบบหนึ่ง

สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

๒. เกิดจากการแบ่งแยกจากลักษณะทางภูมิศาสตร์

กลุ่มชนที่มีชาติพันธุ์ต่างจากคนส่วนใหญ่ และตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ห่างไกล เช่น ชาวเขา มักจะถูกตัดขาดจากสังคมพื้นราบ โดยไม่ได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอจากคนพื้นราบ ในส่วนกลาง การขาดการติดต่อสื่อสารที่ดีนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจผิด และอาจทำให้มีปฏิกิริยาต่อต้านอำนาจรัฐได้ ในกรณีของประเทศไทย รัฐบาลได้พยายามติดต่อสื่อสารกับชาวเขาอยู่เสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเขากับรัฐบาลไทยจึงไม่ค่อยมีปัญหา

สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

๓. เกิดจากการผนวกดินแดน

การขยายอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยการผนวกดินแดนเพิ่ม อาจเกิดจากการตกลงกันตามสนธิสัญญา หรือเกิดจากการขยายดินแดง หลังจากชนะสงคราม ตัวอย่างของการตกลงตามสนธิสัญญาคือ กรณีสหรัฐอเมริกาซื้อดินแดนซึ่งปัจจุบันคือรัฐในภาคตะวันออกเฉียงใต้บางรัฐ ตามสนธิสัญญา เรียกว่า "Louisiana Purchase" ในปี ค.ศ. ๑๘๐๓ หรือการที่สหรัฐอเมริกาซื้อดินแดน ซึ่งปัจจุบันคือ รัฐอลาสกา ในปี ค.ศ. ๑๘๖๗ ส่วนตัวอย่างของการสู้รบระหว่างเพื่อนบ้าน และฝ่ายที่ชนะสามารถผนวกดินแดนข้างเคียงเพิ่มขึ้น คือ กรณีการขยายอาณาจักรต่างๆ ในบริเวณแหลมทองของทวีปเอเชียได้แก่ อาณาจักรสุโขทัย ทวาราวดีศรีวิชัย ล้านนา ล้านช้าง อโยธยา ฯลฯ ซึ่งสามารถขยายดินแดนให้กว้างใหญ่ขึ้นได้ โดยการยกทัพสู้รบกัน และฝ่ายที่ชนะเป็นฝ่ายที่สามารถขยายอาณาจักรได้

การผนวกดินแดนในลักษณะของการตกลงกันตามสนธิสัญญาก็ดี ในลักษณะของการสู้รบชนะก็ดี ถ้าดินแดนที่ได้มา ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ที่แตกต่างไปจากกลุ่มเดิมแล้ว ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ ย่อมจะเกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าลักษณะโดยทั่วไปของคนสองกลุ่มนี้อาจ ไม่แตกต่างกันมากนักก็ตาม

สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

๔. เกิดจากการย้ายถิ่น

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ อาจมีสาเหตุมาจากการที่คนจำนวนหนึ่งอพยพ ย้ายถิ่นเข้าไปอยู่ในสังคมอื่น โดยที่คนกลุ่มนี้ มีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างจากคนในสังคมที่ตนย้ายเข้าไปอยู่ รูปแบบของการย้ายถิ่นมีได้หลายรูปแบบ เช่น

๑. การอพยพทาสจากแอฟริกาไปทวีป อเมริกาและยุโรป
๒. การอพยพแรงงานเกณฑ์จากบริเวณ หนึ่งไปยังอีกบริเวณหนึ่ง
๓. การว่าจ้างคนงานที่อพยพมาจากที่อื่น
๔. การอพยพเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือการลี้ภัยการเมือง
๕. การรับคนเข้าประเทศโดยการโอนสัญชาติ
๖. การอพยพของชนชาติที่เจริญกว่า ไปยังพื้นที่ที่มีชนชาติที่ด้อยกว่า

สาเหตุของการแบ่งแยกระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

๕. เกิดจากการตกเป็นประเทศอาณานิคม

ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ในประเทศอาณานิคม มีลักษณะแตกต่างจากกรณีต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ทั้ง ๔ กรณี ทั้งนี้ เพราะอาณานิคมเกิดจากการที่มหาอำนาจเข้ามามีอำนาจในการเมืองการปกครองของ ประเทศอื่น ผู้อพยพเข้ามาเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่า และสามารถออกกฎหมายบังคับต่างๆนานา ทำให้เจ้าของประเทศ ซึ่งมีจำนวนประชากรมากกว่า มีลักษณะของผู้อยู่ใต้ปกครอง และต้องยอมจำนนต่อข้อเรียกร้องของประเทศมหาอำนาจประเทศมหาอำนาจมักจะจับจอง ที่ดินขนาดใหญ่ และว่าจ้างคนพื้นเมืองไปเป็นกรรมกรในไร่นา มีผลทำให้คนพื้นเมืองมีลักษณะเป็นผู้อยู่ใต้การปกครอง หรือลูกจ้างในอาณัติของมหาอำนาจ ทั้งๆ ที่มหาอำนาจเป็นผู้บุกรุกเข้ามาในดินแดนของตน โดยทั่วไปจำนวนของผู้ที่อพยพมาจากประเทศมหาอำนาจมีไม่มากนัก แต่คนกลุ่มนี้ก็สามารถจับจองที่ดิน และทำธุรกิจจนถึงขนาดเป็นผู้กุมอำนาจทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมได้ อย่างกรณีประเทศซิมบับเว ปรากฏว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ คนผิวขาวเป็นเจ้าของที่ดิน เกือบร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ทั้งหมด แต่ประชากรผิวขาวมีประมาณร้อยละ ๕ เท่านั้น

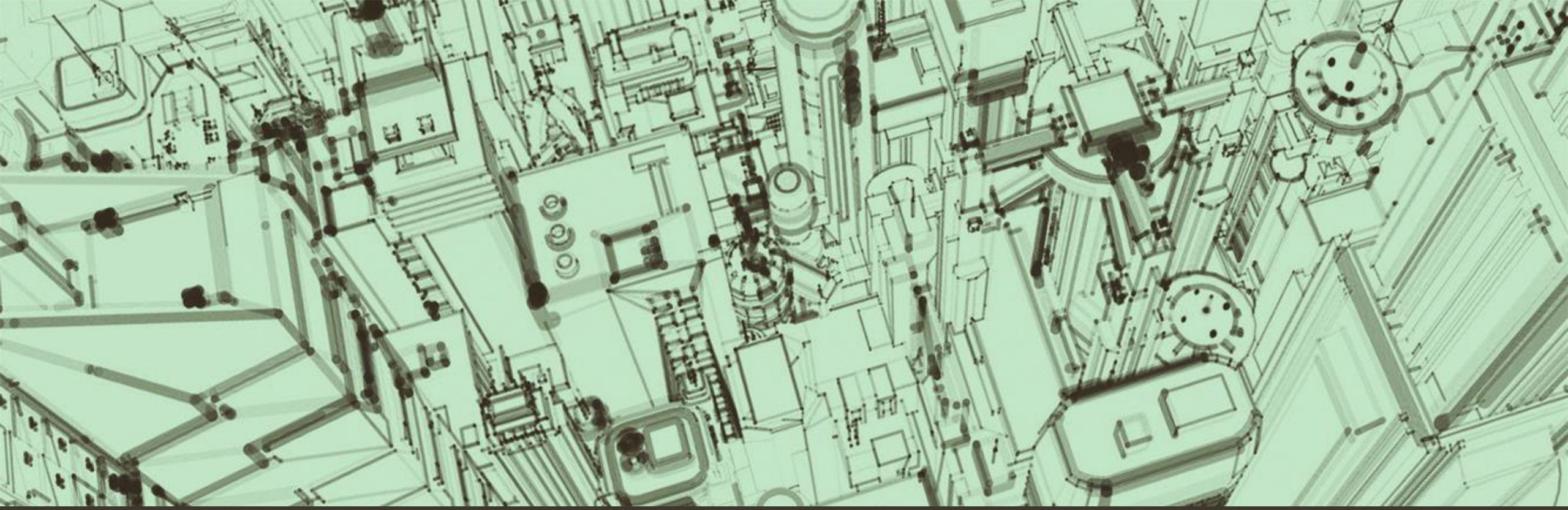

ภูมิศาสตร์มนุษย์

ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ความหมายของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ (Economic Geography) เป็นวิชาภูมิศาสตร์แขนงหนึ่ง ศึกษาถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวกับการครองชีพของมนุษย์

- วิชาที่ศึกษาถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ การผลิต การใช้ ฯลฯ (น.)
- วิชาภูมิศาสตร์แขนงหนึ่ง ศึกษาถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวกับการครองชีพของมนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติการผลิต การใช้ (น.)

คำศัพท์ที่ต้องรู้ในการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross domestic product: GDP)

หมายถึง มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตในประเทศในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดยไม่คำนึงว่าผลผลิตนั้นจะผลิตขึ้นมาด้วยทรัพยากรของชาติใด ซึ่งคิดค้นโดย Simon Kuznets นักเศรษฐศาสตร์ชาวรัสเซีย ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงมาตรฐานการครองชีพของประชากรในประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม จีดีพี เป็นดัชนีชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ แต่ไม่สามารถชี้วัดคุณภาพชีวิตที่แท้จริงได้

" ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น " หรือ " ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ " หมายถึง มูลค่าเบื้องต้นของผลผลิตที่เกิดขึ้นภายในอาณาเขตของประเทศในรอบปีหนึ่ง โดยไม่ต้องสนใจว่าเจ้าของปัจจัยการผลิตจะเป็นคนไทยหรือไม่ ถ้ามาทำธุรกิจในอาณาเขตประเทศไทยแล้วจะต้องเหมารวมเป็น GDP ของไทยทั้งหมด

คำศัพท์ที่ต้องรู้ในการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

GNP ย่อมาจากคำว่า Gross National Product ภาษาไทยแปลว่า " **ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น** " หรือ " **ผลิตภัณฑ์ประชาชาติมวลรวม** " หมายถึง มูลค่าเบื้องต้นของผลผลิตที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตของชาติในรอบหนึ่งปี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะผลิตที่ใดในโลก เช่น GNP ของไทย คือ มูลค่าเบื้องต้นของสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตโดยปัจจัยการผลิตของไทย (ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ทุกอย่างต้องเป็นของไทย) โดยจะเป็นการผลิตภายในอาณาเขตของประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม

ตัวอย่างเช่น นาย A เป็นคนสัญชาติไทยเข้าไปลงทุนในประเทศญี่ปุ่น รายได้ของนาย A ก็จะนับเป็น GNP ของประเทศไทย (และนับเป็น GDP ของประเทศญี่ปุ่น)

คำศัพท์ที่ต้องรู้ในการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Products : GPP) คือ สถิติที่วัดผลรวม มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในจังหวัดในช่วงระยะเวลา 1 ปี

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี หรือราคาตลาด (Gross Provincial Products at Current Market Prices) คือ ใช้ราคามูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการตาม ภาวะราคาตลาดที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละปี (Market value) เป็นตัววัดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายสินค้าขั้นกลาง มูลค่าเพิ่มที่ได้จากการคำนวณโดยวิธีนี้ จะรวมผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านปริมาณและราคาไว้ ด้วยกัน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่แสดงถึงขนาดของรายได้ประชาชาติของประเทศ หรือรายได้ของจังหวัดในแต่ละปี

คำศัพท์ที่ต้องรู้ในการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาคงที่ (Gross Provincial Products at Constant Prices) คือ มูลค่าเพิ่มของกิจกรรมการผลิตทุกกิจกรรมโดยใช้ราคาสินค้าในปี ใดปี หนึ่งหรือ เรียกว่า “ปีฐาน” (จังหวัดนครสวรรค์ ใช้ปี 2550 = 100) เป็นตัววัดมูลค่าการผลิตและค่าใช้จ่ายขั้นกลาง ดังนั้น มูลค่าเพิ่มที่คำนวณ ณ ราคาคงที่ จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ (Real term) เป็นหลัก

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาคงที่ จะใช้ประโยชน์ในแง่การนำมาใช้วิเคราะห์อัตราการเจริญเติบโตของการผลิตในแต่ละปี และถ้านำข้อมูลอนุกรมในระยะยาวมาพิจารณา ก็จะสามารถคาดการณ์แนวโน้มการผลิตในอนาคตได้เป็นอย่างดี ผลการคำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาคงที่ จะเป็น เครื่องมือสำคัญสำหรับการวางแผน และการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด

ให้ นศ. ค้นหาข้อมูลบัญชีประชาชาติ แล้วนำข้อมูล GDP GPP และGRP เพื่อเตรียมวิเคราะห์สัดส่วนของเศรษฐกิจของประเทศไทย ภาคตะวันออก และจังหวัดระยอง

http://www.nesdb.go.th

1	GROSS DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT MARKET PRICES																				
2	WHOLE KINGDOM																				
3		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012r	2013r	2014r
4	**Agriculture**	**383,011**	**420,417**	**426,985**	**482,343**	**425,959**	**430,928**	**458,563**	**501,502**	**596,439**	**646,130**	**700,096**	**789,829**	**848,424**	**977,725**	**945,297**	**1,137,252**	**1,310,673**	**1,421,602**	**1,462,283**	**1,334,7**
5	Agriculture, forestry and fishing	383,011	420,417	426,985	482,343	425,959	430,928	458,563	501,502	596,439	646,130	700,096	789,829	848,424	977,725	945,297	1,137,252	1,310,673	1,421,602	1,462,283	1,334,7
6	**Non-Agriculture**	**3,834,601**	**4,218,190**	**4,283,324**	**4,219,210**	**4,363,868**	**4,638,893**	**4,886,441**	**5,268,075**	**5,720,864**	**6,308,151**	**6,914,317**	**7,610,818**	**8,227,879**	**8,729,204**	**8,713,367**	**9,670,890**	**9,996,234**	**10,935,742**	**11,452,876**	**11,895,5**
7	Mining and quarrying	57,619	71,626	87,970	89,463	90,724	118,757	127,961	137,028	155,302	175,486	222,127	265,022	286,315	330,615	326,742	366,998	400,576	483,427	496,562	495,6
8	Manufacturing	1,105,356	1,190,544	1,246,733	1,276,371	1,349,531	1,438,584	1,487,342	1,645,197	1,868,691	2,045,878	2,255,014	2,534,313	2,776,209	2,965,926	2,845,650	3,343,011	3,278,536	3,456,693	3,563,122	3,648,0
9	Electricity, gas, steam and air conditioning supply	89,045	93,426	103,145	125,686	111,402	124,542	144,382	152,774	166,922	186,023	196,241	214,092	222,316	235,681	249,252	264,283	270,494	291,725	313,431	331,4
10	Water supply; sewerage, waste management and remediation	13,390	15,202	17,876	19,958	22,179	24,867	26,646	26,937	28,901	31,431	31,911	29,944	30,683	33,092	36,174	37,712	38,292	41,888	47,609	51,7
11	Construction	306,832	349,258	266,582	186,333	168,650	152,323	155,029	166,718	175,591	197,014	226,654	245,217	263,388	266,944	271,258	302,792	306,622	340,956	344,786	337,0
12	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and	735,787	805,256	844,836	815,841	825,179	845,028	882,429	905,557	948,470	1,027,698	1,100,217	1,178,724	1,265,305	1,337,532	1,381,998	1,516,327	1,570,715	1,709,703	1,729,206	1,816,1
13	Transportation and storage	233,204	258,969	280,909	296,316	316,644	331,214	352,035	373,042	378,882	417,646	453,362	504,244	559,694	565,720	578,826	607,153	616,470	666,331	693,603	720,5
14	Accommodation and food service activities	157,884	172,939	172,184	171,053	184,937	199,020	208,187	216,851	214,444	229,937	231,320	255,238	277,778	298,874	285,443	311,910	349,523	413,291	472,928	497,7
15	Information and communication	75,029	83,911	88,048	86,882	99,688	109,637	131,638	141,707	153,528	169,191	182,144	191,662	207,232	217,975	208,273	222,201	242,816	265,239	290,854	301,4
16	Financial and insurance activities	339,152	368,592	300,630	212,364	172,121	193,216	230,984	276,618	317,142	367,355	417,104	448,545	492,920	523,522	553,900	580,532	644,682	744,615	871,377	961,2
17	Real estate activities	112,450	131,347	149,254	176,004	210,373	216,439	207,844	230,042	240,763	248,437	258,344	279,975	282,989	286,795	278,727	294,125	306,174	317,770	319,055	324,5
18	Professional, scientific and technical activities	52,794	60,152	63,002	61,326	66,912	94,725	91,508	97,970	111,249	128,707	146,411	161,725	181,429	189,865	170,202	195,594	214,438	258,785	266,926	267,7
19	Administrative and support service activities	44,218	53,517	53,930	46,216	52,920	67,183	79,960	96,397	113,041	132,645	144,197	161,571	158,230	168,793	155,876	171,745	189,205	227,941	234,426	231,4
20	Public administration and defence; compulsory social security	191,880	210,201	232,547	261,278	283,147	300,002	317,382	340,609	359,819	393,384	437,976	482,560	530,042	577,397	606,399	640,207	681,051	732,534	765,985	802,7
21	Education	145,750	158,607	173,477	192,429	196,426	203,391	209,593	214,706	227,613	261,663	289,227	319,071	349,615	372,104	393,674	417,863	454,248	503,346	528,167	565,1
22	Human health and social work activities	72,663	80,960	84,535	89,843	96,767	101,382	110,048	119,136	121,034	135,682	145,188	154,862	163,115	172,321	193,354	206,441	219,165	235,802	250,812	270,6
23	Arts, entertainment and recreation	19,161	23,829	23,876	21,927	24,029	24,761	23,775	23,841	29,256	36,697	43,959	43,963	37,497	37,520	36,523	44,516	50,656	60,357	65,422	65,6
24	Other service activities	82,387	89,854	93,790	89,920	92,239	93,822	99,698	102,945	110,216	123,277	132,921	140,090	143,122	148,528	141,096	147,480	162,571	185,339	198,605	206,3
25	**Gross domestic product (GDP)**	**4,217,612**	**4,638,607**	**4,710,309**	**4,701,553**	**4,789,827**	**5,069,821**	**5,345,004**	**5,769,577**	**6,317,303**	**6,954,281**	**7,614,413**	**8,400,647**	**9,076,303**	**9,706,929**	**9,658,664**	**10,808,142**	**11,306,907**	**12,357,344**	**12,915,159**	**13,230,3**
26	**GDP Per capita (Baht)**	**71,543**	**77,836**	**78,186**	**77,198**	**77,799**	**81,458**	**85,387**	**91,641**	**99,766**	**109,196**	**118,876**	**130,399**	**140,079**	**148,953**	**147,363**	**163,956**	**170,764**	**185,848**	**193,471**	**197,4**
27	**Population (1,000 persons)**	**58,952**	**59,595**	**60,245**	**60,902**	**61,567**	**62,238**	**62,597**	**62,958**	**63,321**	**63,686**	**64,053**	**64,423**	**64,794**	**65,168**	**65,543**	**65,921**	**66,214**	**66,492**	**66,755**	**67,0**

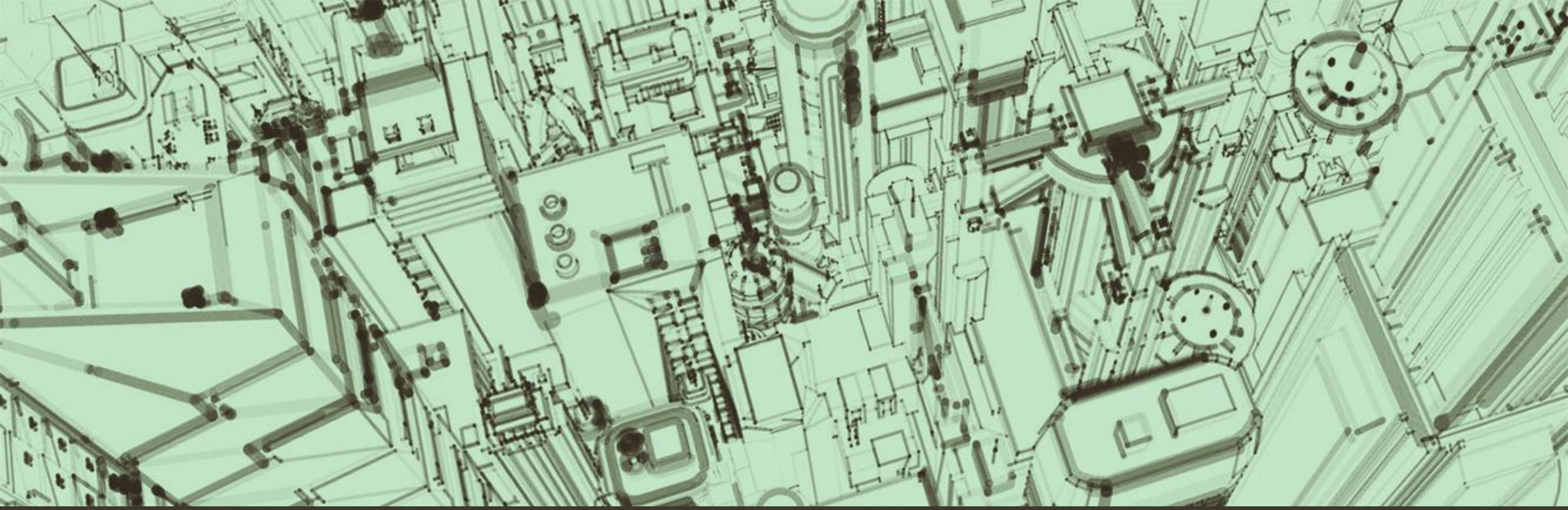

ภูมิศาสตร์มนุษย์

กิจกรรมเศรษฐกิจระดับที่ 1 เกษตรกรรม

ความเป็นมาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ประวัติความเป็นมาของภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจได้รับอิทธิพลจากหลายทฤษฎีที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากเศรษฐศาสตร์และภูมิศาสตร์

การศึกษาทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ สามารถนับเริ่มตั้งแต่ การพบแผนที่จีน 7 แห่งของรัฐฉิน ซึ่งคาดไว้ว่าทำไว้ตั้งแต่ ศตวรรษที่ 4 BC

ประกอบกับงานเขียนโบราณ ของนักภูมิศาสตร์ชาวกรีก ชื่อผลงานว่า Strabo's Geographika ซึ่งคาดได้ว่าเป็นงานที่ถูกเขียนขึ้นเมื่อ 2000 ปีก่อน

หนังสือท่องเที่ยวที่เก่าแก่ที่สุด ได้แก่ คำอธิบายของชนพื้นเมืองภูมิอากาศภูมิทัศน์และผลผลิตของสถานที่ต่างๆ ซึ่งได้บัญชีต้นนี้สนับสนุนการพัฒนารูปแบบการค้าระหว่างทวีปและเริ่มเข้าสู่ยุคของการค้าขาย

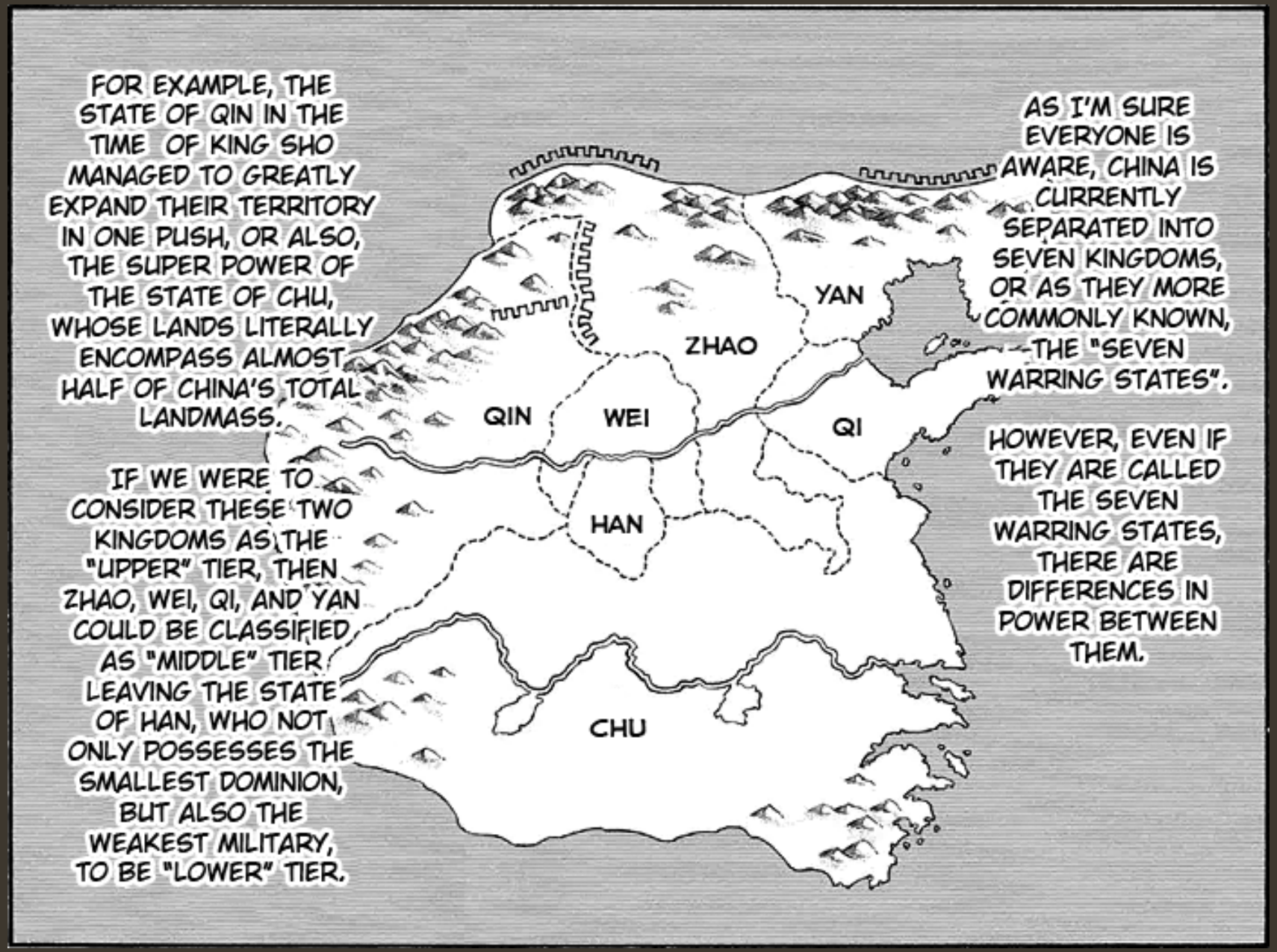
FOR EXAMPLE, THE STATE OF QIN IN THE TIME OF KING SHO MANAGED TO GREATLY EXPAND THEIR TERRITORY IN ONE PUSH, OR ALSO, THE SUPER POWER OF THE STATE OF CHU, WHOSE LANDS LITERALLY ENCOMPASS ALMOST HALF OF CHINA'S TOTAL LANDMASS.
IF WE WERE TO CONSIDER THESE TWO KINGDOMS AS THE "UPPER" TIER, THEN ZHAO, WEI, QI, AND YAN COULD BE CLASSIFIED AS "MIDDLE" TIER LEAVING THE STATE OF HAN, WHO NOT ONLY POSSESSES THE SMALLEST DOMINION, BUT ALSO THE WEAKEST MILITARY, TO BE "LOWER" TIER.
AS I'M SURE EVERYONE IS AWARE, CHINA IS CURRENTLY SEPARATED INTO SEVEN KINGDOMS, OR AS THEY MORE COMMONLY KNOWN, THE "SEVEN WARRING STATES".
HOWEVER, EVEN IF THEY ARE CALLED THE SEVEN WARRING STATES, THERE ARE DIFFERENCES IN POWER BETWEEN THEM.
YAN
ZHAO
QIN
WEI
QI
HAN
CHU

ความเป็นมาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ในยุคสงครามโลกครั้งที่สองมีส่วนช่วยในการเผยแพร่ความรู้ทางภูมิศาสตร์โดยทั่วไปและการฟื้นตัวและการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งมีส่วนทำให้การเติบโตของภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ในขณะที่ยุคอนุรักษ์นิยมกำลังเฟื่องฟู Ellsworth Huntington และ ทฤษฎี climatic determinism ถูกโจมตีอย่างรุนแรง และถูกวิพากษ์อย่างหนักในวงการการศึกษา

ผลงานที่ได้รับการยอมรับจากนักทฤษฎีที่เช่น Johann Heinrich von Thünen หรือ Alfred Weber ทฤษฎีที่มีอิทธิพลอื่น ๆ ได้แก่ ทฤษฎีจุดศูนย์กลางของ Walter Christaller ทฤษฎีแกนกลางและปริมณฑล

WALTER CHRISTALLER
1893–1969

Central Place Theory

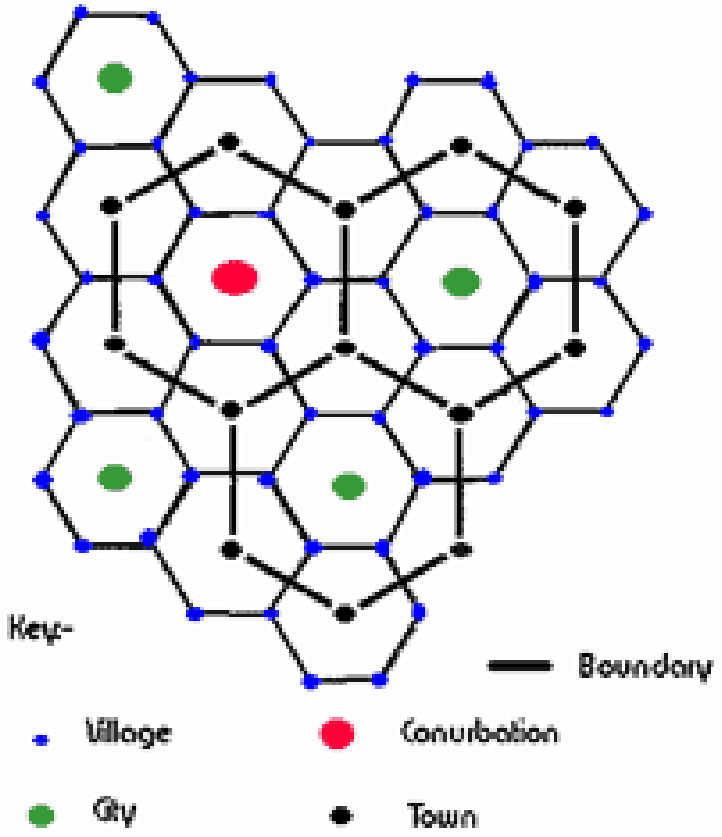

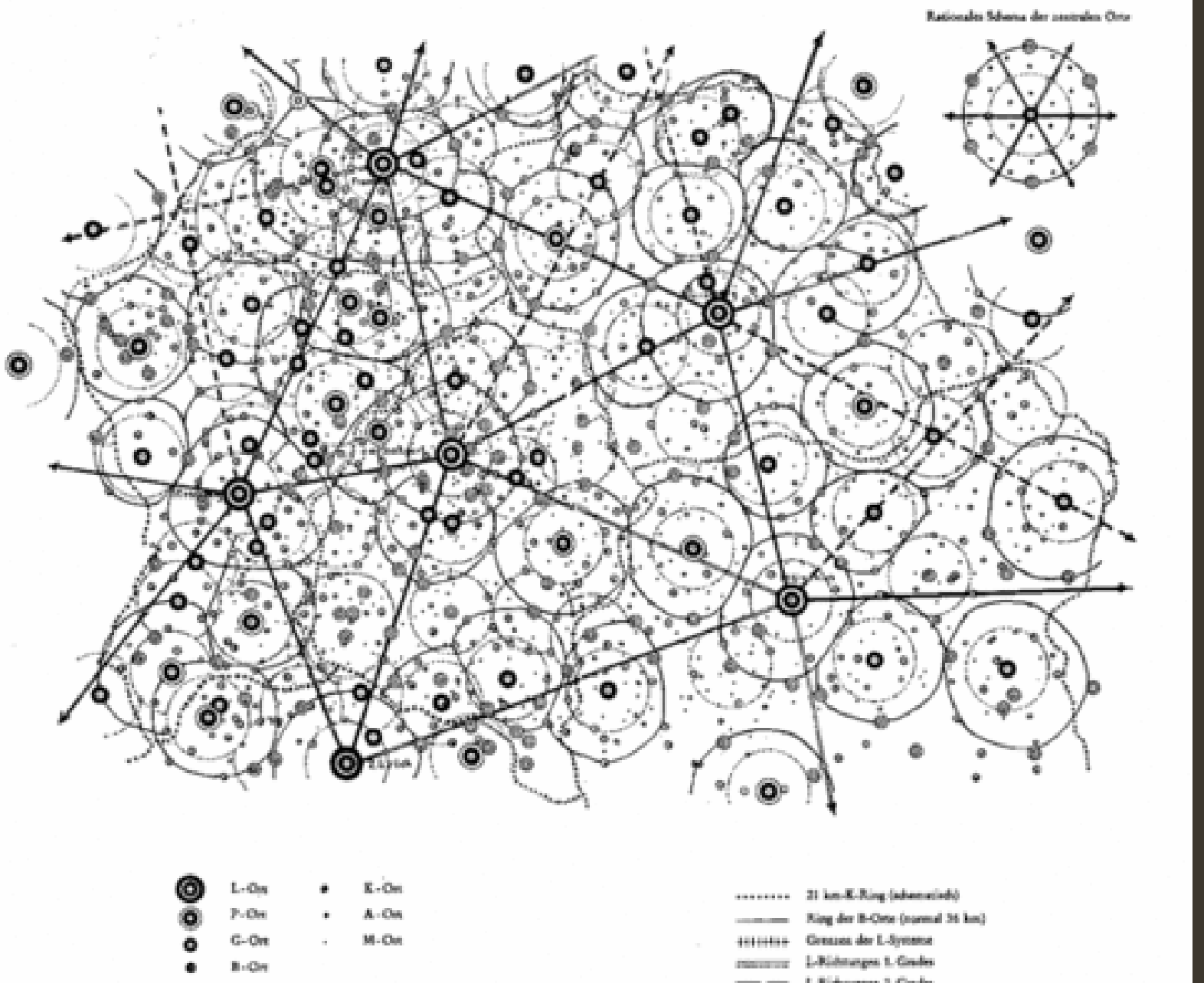

Karte 4
Das System der zentralen Orte in Süddeutschland

แนวทางการศึกษาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

เนื่องจากภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจมีความหลากหลาย และมีแนวทางที่กว้างมากนักนักภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ในการศึกษาปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจในโลกวิธีการศึกษาที่แตกต่างกันบางอย่างได้พัฒนาขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป:

ทฤษฎีทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ เน้นการสร้างทฤษฎีซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งในด้านการจัดการและการกระจายเชิงพื้นที่

ภูมิภาคทางเศรษฐกิจ เน้นตรวจสอบสภาพเศรษฐกิจของแต่ละภูมิภาคหรือประเทศต่างๆทั่วโลกเกี่ยวข้องกับการหาเหตุผลเข้าข้างทางเศรษฐกิจรวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น

แนวทางการศึกษาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ประวัติทางภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ ตรวจสอบประวัติและการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ การใช้ข้อมูลในอดีตจะเป็นการตรวจสอบว่าศูนย์กลางของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจเปลี่ยนไปอย่างไรรูปแบบของความชำนาญเฉพาะสาขาและการแปลเป็นภาษาท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและปัจจัยใดที่อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

วิธีการภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ เป็นวิธีการที่ศึกษาจากมุมมองของนักภูมิศาสตร์ และนักปรัชญาที่สำคัญในปัจจุบัน

พฤติกรรมทางภูมิเศรษฐกิจ ตรวจสอบกระบวนการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุผลเชิงพื้นที่การตัดสินใจสถานที่และพฤติกรรมของ บริษัท และบุคคล

แนวทางการศึกษาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

ภูมิศาสตร์ทางเศรษฐกิจบางครั้งก็ถูกมองว่าเป็นสาขาของมานุษยวิทยาที่มุ่งเน้นไปที่ระบบภูมิภาคของกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ สามารถอธิบายแนวทางต่าง ๆ ในการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการผลิต / การบริโภคสินค้าทางเศรษฐกิจและการศึกษาการไหลของเศรษฐกิจ

ระบบ Spatiotemporal ของการศึกษารวมถึงการดำเนินการทางเศรษฐกิจของภูมิภาคพื้นที่ทางสังคมผสมผสานและการพัฒนา

การศึกษาอาจเน้นการผลิตการแลกเปลี่ยนการแจกจ่ายและการบริโภคของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

แนวทางการศึกษาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

นักภูมิศาสตร์ยังสามารถตรวจสอบการเคลื่อนของวัตถุ และสินค้าโภคภัณฑ์ รวมไปถึงประชากรและข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ ของระบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ระบบ Spatiotemporal ของการศึกษารวมถึงการดำเนินการทางเศรษฐกิจของภูมิภาคพื้นที่ทางสังคมผสมผสานและการพัฒนา

จากการศึกษาการเคลื่อนย้ายและการผลิตพื้นที่อุตสาหกรรมเขตที่อยู่อาศัยในเขตชนบทและในเมืองสถานที่ขนส่งสถานที่ให้บริการเชิงพาณิชย์และศูนย์การเงินและศูนย์เศรษฐกิจอื่น ๆ จะเชื่อมโยงกันในระบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

สาขาของภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

Geography of agriculture

Geography of industry

Geography of international trade

Geography of resources

Geography of transport and communication

Geography of finance

THE GEOGRAPHY OF AMERICAN AGRICULTURE

https://www.wired.com/2013/09/the-geography-of-american-agriculture/

Geography of agriculture

ปัจจัยที่ควบคุมการผลิตทางเกษตรกรรม

เกษตรกรรม เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานของมุนษย์ ซึ่งหมายถึงการ เพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ และยังคงมีความสำคัญต่อมนุษย์ในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่เกษตรกรรมจัดเป็นแหล่งผลิตปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพ ได้แก่ เป็นแหล่งผลิต อาหารเลี้ยงประชากรโลก ผลิตเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น แต่เกษตรกรรมจะยังไม่ปรากฏขึ้น เป็นระบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ถ้ามนุษย์ยังคงดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น ชนพื้นเมือง ที่เริ่มดำรงชีวิตด้วยการอาศัยผลผลิตที่มีอยู่แล้วจากธรรมชาติ โดยการเก็บของป่ากินเป็น อาหารจำพวก ผลไม้ ใบไม้ และของป่าอื่น ๆ ที่สามารถหาได้ ขณะเดียวกันจำนวน ประชากรยังมีอยู่น้อย ต่อมาเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นแหล่งหาอาหารบนพื้นดินน้อยลง จึงหัน มาล่าสัตว์และทำการจับปลา และเริ่มมีการค้นหา ผลิตอาหารมากขึ้นตามลำดับ

Geography of agriculture

ดังนั้นการผลิตอาหารจึงมีบทบาทสำคัญมาก ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของการ นำสัตว์มาเลี้ยงเพื่อผลิตเนื้อ นม หนัง และใช้เป็นพาหนะและยังรวมทั้งการนำเมล็ดพืชมา เพาะปลูก มีการดูแลรักษา และทำการเก็บเกี่ยว ในระยะหลังเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกัน เป็นกลุ่มการเคลื่อนย้ายที่อยู่แบบเร่ร่อนเป็นเวลานาน ๆ จึงไม่เกิดขึ้น ทำให้มีเวลาที่จะ พัฒนาและคิดประดิษฐ์งานด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะ หัตถกรรม และกลายเป็นพื้นฐานของ การพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่

แต่เกษตรกรรมมิใช่ว่าจะทำได้ทุกแห่งบนพื้นโลก การผลิตยังขึ้นอยู่กับตัวควบคุม หรือปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางธรรมชาติ หรือปัจจัยทางสังคมที่มนุษย์ สร้างขึ้น

Geography of agriculture

ปัจจัยทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อเกษตรกรรมได้แก่

ภูมิอากาศ เป็นองค์ประกอบทางด้านภูมิศาสตร์ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็น ตัวจำแนกชนิดของการเกษตร ภูมิอากาศประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

(1) อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมไม่เฉพาะแต่ช่วยเร่งการเจริญเติบโตให้แก่พืช เพาะปลูกเท่านั้น ยังมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตในระยะพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ข้าวสาลี ต้องการระยะเวลาระหว่างการเจริญเติบโตภายใน 90 วัน และอุณหภูมิ ตอนปลายฤดูเพาะปลูก พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวในฤดูร้อนประมาณ 60 ฟ หรือฝ่ายต้องการ ระยะปลอดน้ำแข็ง หรือความยาวนานของการเพาะปลูกประมาณ 200 วัน และอุณหภูมิสำหรับเก็บเกี่ยวในฤดูร้อนสูงกว่า 70 ฟ เป็นต้น

(2) ความชุ่มชื้น พืชทุกชนิดต้องอาศัยน้ำ และมีความต้องการในปริมาณต่างกัน นอกจากได้รับน้ำจากบรรยากาศโดยตรงแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของระบบรากพืช ในการดูดน้ำจากดิน

Geography of agriculture

ลม เป็นองค์ประกอบทางด้านภูมิอากาศที่มีผลต่อเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่จะเป็นการทำลายพืชผลที่กระทำได้หลายทาง

ก. การทำลายให้ได้รับความเสียหายโดยตรง ได้แก่ ลมประจำถิ่น ที่พัดผ่านดินแดน ต่าง ๆ เช่น ลมหนาวมิสตรัล (Mistral) ที่ผ่านฝรั่งเศสตอนใต้ ลมสิรอคโค ซึ่งเป็นลมร้อน และแห้งแล้งพัดผ่านอิตาลีตอนใต้ หรือพายุหมุนรุนแรงอย่างไต้ฝุ่น และเฮอริเคน เป็นต้น ตัวอย่างของพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากลมอย่างรุนแรง เช่น เกาะลูซอนตอนเหนือ จากอิทธิพลของพายุไต้ฝุ่น ไร่กาเกาทั้งในทวีปแอฟริกาทางตะวันตกและในบราซิล เป็นต้น แต่มีพืชบางชนิดที่สามารถเพาะปลูกได้ในบริเวณที่รับลม เช่น การปลูกมะพร้าว ตามชายฝั่ง หรือการปลูกกาแฟตามไหล่เขา

ข. เป็นตัวเร่งการระเหยของน้ำ

ค. ทำลายหน้าดินชั้นบนที่อุดมสมบูรณ์ เกิดมากในเขตแห้งแล้งโดยเฉพาะบริเวณ ที่ทำการเกษตรโดยไม่มีการชลประทาน

Geography of agriculture

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกและกระทำกัน อย่างกว้างขวางมักเป็นที่ราบ ซึ่งสะดวกต่อการปรับพื้นที่และการนำเครื่องจักรมาใช้ ขณะเดียวกันก็เป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นด้วย การเกษตรในที่ราบพบมาก ในดินแดนโลกเก่า (Old World) เช่นทวีปเอเชีย ดังตัวอย่างที่สำคัญ เช่น การปลูกข้าวเจ้า ในเขตมรสุมเอเชีย ส่วนใหญ่กระทำตามที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบชายฝั่ง แต่มีบางแห่งที่มี พื้นที่ราบจำกัดจำเป็นต้องทำการปรับที่สูงให้เป็นขั้นบันได เพื่อปลูกข้าวเจ้า ส่วนดินแดน โลกใหม่อย่างทวีปอเมริกาในบริเวณทุ่งแพรรี่ และทุ่งแปมบัส ที่มีลักษณะเป็นที่ราบแต่ ไม่ราบเรียบเสียทีเดียว ต่างก็ได้รับการปรับปรุงให้เป็นเขตเกษตรกรรมสมัยใหม่ เช่น มีการ เลี้ยงสัตว์ ในรูปปศุสัตว์ ทำการเกษตรแบบผสม (Imixed farming) และการปลูกข้าวสาลีโดย ใช้เครื่องจักร

พืชบางอย่าง เช่น โกโก้ และยางพารา ปลูกได้ดีในพื้นที่ราบ โดยเฉพาะในเขต ร้อนชื้นเท่านั้น และก็มีพืชบางชนิดสามารถขึ้นได้ดีในพื้นที่ที่มีความสูง เช่น กาแฟ และชา เหมาะที่สุดที่จะปลูกตามที่ลาดของเนินเขา (hill slope) ในระดับสูง 5,000 ฟุต (1,525 เมตร) จากระดับน้ำทะเล ซึ่งปลูกมากในรัฐอัสสัมของอินเดีย ศรีลังกา โคลัมเบีย และที่ราบสูงบราซิล

Geography of agriculture

เนื้อดิน เนื้อดินประกอบด้วย อินทรียวัตถุและแร่ธาตุต่าง ๆ เนื้อดินแต่ละชนิด มีคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีแตกต่างกัน โดยมีการกำเนิดภายใต้สภาพแวดล้อม ทางด้านภูมิอากาศและพืชพรรณธรรมชาติ ดังนั้น เนื้อดินที่เหมาะต่อการปลูกพืชชนิด ต่าง ๆ จึงไม่เหมือนกัน เช่น ดินสำหรับปลูกข้าว ปลูกพืชเครื่องดื่ม หรือปลูกพืชประเภท เผือก มัน ย่อมแตกต่างกัน

สิ่งสำคัญเกี่ยวกับเนื้อดินที่มีอิทธิพลต่อเกษตรกรรมได้แก่

(1) การเกิดและส่วนประกอบของดิน กระบวนการธรรมชาติโดยการกระทำ ของลม ฝน ความร้อนจากดวงอาทิตย์ ทำให้หินเกิดการแตกย่อย ผุพังและกลายเป็นดิน ในที่สุด แต่หินก็มีองค์ประกอบทางเคมีในด้านแร่ธาตุต่างกัน ที่สำคัญ ๆ เช่น บ้างประกอบด้วย แร่ แคลเซียม โปแตส ฟอสฟอรัส เหล็ก อะลูมิเนียม ซิลิกา เป็นต้น ดังนั้น ดินที่เกิดจากหิน ที่มีแร่ธาตุเหล่านี้ จึงมีคุณสมบัติทางเคมีต่างกันด้วย ดังเช่น ดินที่เกิดจากการผุพังของหิน ที่มีแร่เหล็กจะประกอบด้วยออกไซด์ของเหล็กอยู่มาก แต่ดินที่เกิดจากการผุพังของหินปูน มักมีหินปูนประกอบอยู่น้อย เนื่องจากหินปูนจะละลายน้ำได้ดี และถูกชะล้างพาไปได้ง่าย ด้วยการกระทำของน้ำฝน ดังนั้นการเกิดเป็นดินจึงขึ้นอยู่กับหินที่เป็นวัตถุแม่ดิน (parent materials) เป็นสำคัญ และที่ว่าดินเป็นปัจจัยต่อการเกษตรนั้น หมายความว่า พืชเพาะปลูก ต้องการธาตุอาหารจากดินต่างชนิดกัน เช่น ฝ่ายต้องธาตุไนเตรต กาเกาต้องการธาตุเหล็ก และโปแตสเซียม หรือยางพาราชอบดินอุดมสมบูรณ์ ชั้นดินหนาและมีความเป็นกรดน้อย

Geography of agriculture

นอกจากแร่ธาตุแล้ว ดินยังประกอบด้วยอินทรียวัตถุที่เกิดจากการเน่าเปื่อยผุพัง ของซากสิ่งมีชีวิต กลายเป็นฮิวมัส ซึ่งช่วยพัฒนาให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

(2.) โครงสร้างของดิน (soil structure) โครงสร้างของเนื้อดินขึ้นอยู่กับขนาดของ อนุภาคที่ประกอบเป็นเนื้อดิน อนุภาคของเม็ดดินอาจมีขนาดหยาบ หรือละเอียดโดยถือ เกณฑ์เส้นผ่าศูนย์กลางเป็นตัวกำหนด

มีผลต่อ ความยากง่ายในการไถพรวน / การระบายอากาศ / การหยั่งรากลึกของพืช

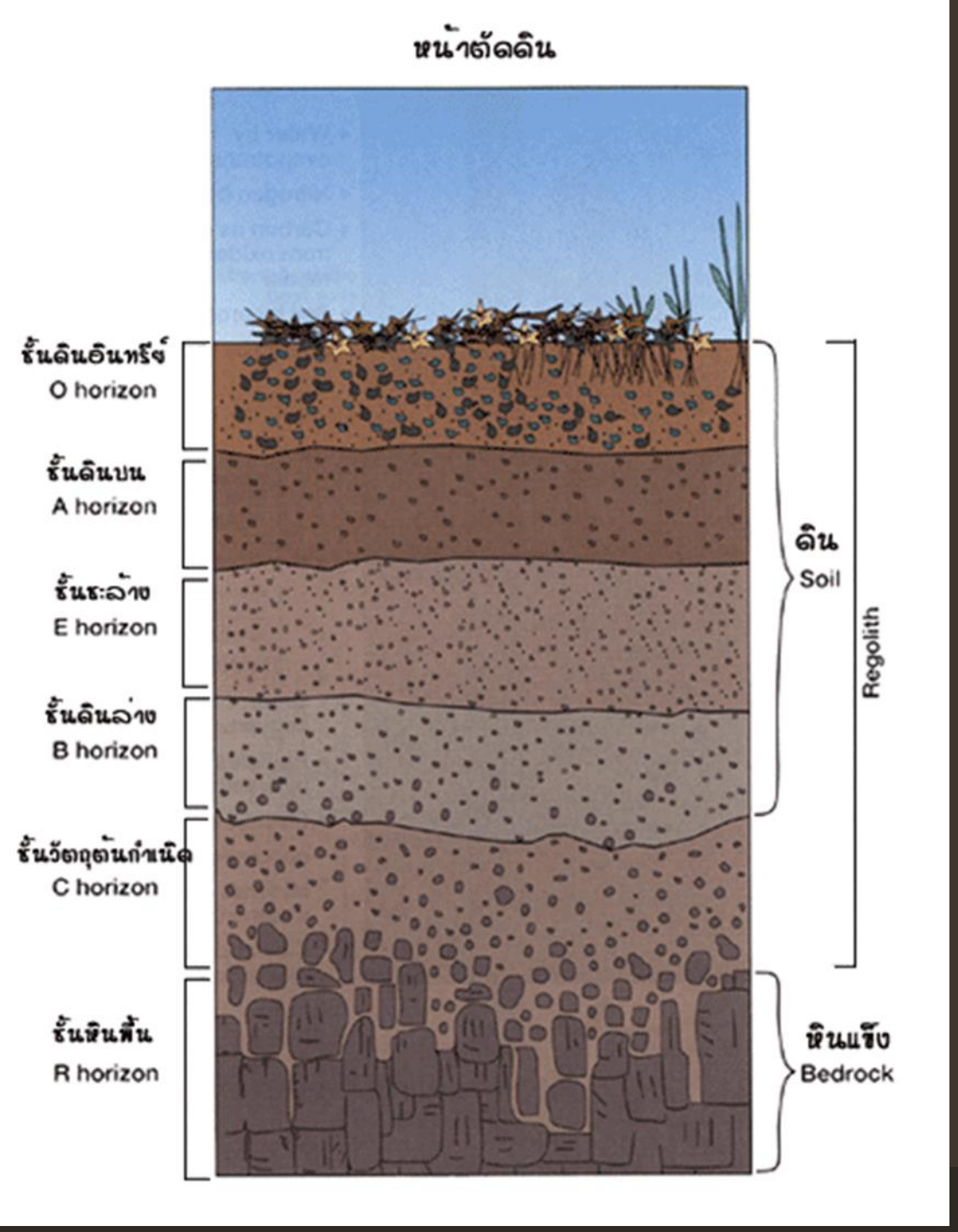
หน้าตัดดิน
ชั้นดินอินทรีย์
O horizon
ชั้นดินบน
A horizon
ชั้นชะล้าง
E horizon
ชั้นดินล่าง
B horizon
ชั้นวัตถุต้นกำเนิด
C horizon
ชั้นหินพื้น
R horizon
ดิน
Soil
Regolith
หินแข็ง
Bedrock

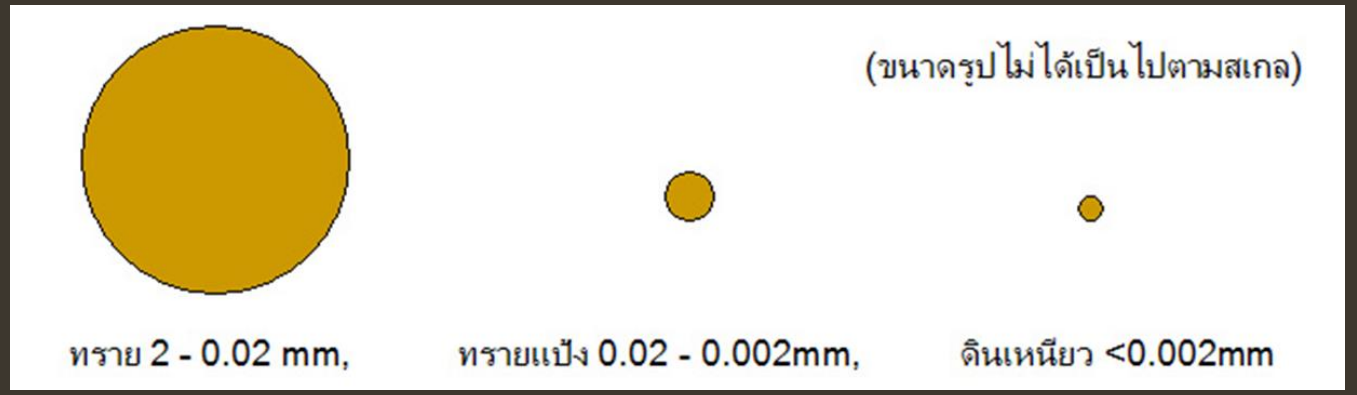
(ขนาดรูปไม่ได้เป็นไปตามสเกล)
ทราย 2 - 0.02 mm,
ทรายแป้ง 0.02 - 0.002mm,
ดินเหนียว <0.002mm

Geography of agriculture

ปัจจัยทางด้านชีวภาพ

บางครั้งการเพาะปลูกอาจถูกรบกวนจากวัชพืช โรคพืช แมลง และสัตว์ที่เป็น ศัตรูพืช พืชผลได้รับความเสียหายก่อนทำการเก็บเกี่ยว มีตัวอย่างเช่น เขตปลูกฝ้าย (Cotton Belt) ในสหรัฐอเมริกา เสียหายอย่างมากจากแมลงที่เข้าไปกัดกินฝ้ายในไร่ หรือในประเทศ ศรีลังกาเกิดเชื้อราระบาดในไร่กาแฟ ส่วนทางด้านการเลี้ยงสัตว์ก็มักประสบกับปัญหา โรคระบาดและแมลงเช่นเดียวกัน อย่างเช่น แมลงเซตซี (Isetse flies) ที่เป็นพาหนะนำโรคเหงาหลับมาสู่สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

https://www.svgroup.co.th/%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%95%E0%B8%A3/

Geography of agriculture

ปัจจัยทางสังคม ค่านิยมทางสังคมที่ถือปฏิบัติกันมาก มีอิทธิพลต่อการเกษตรในด้านต่าง ๆ คือ

รูปแบบการเพาะปลูก การประกอบกิจกรรมทางเกษตรกรรมที่ปฏิบัติตาม อย่างบรรพบุรุษย่อมทำให้เกิดแบบอย่างที่แน่นอน เช่น ลักษณะการทำไร่เลื่อนลอย หรือการปลูกข้าวสาลีในทวีปยุโรปที่มักเป็นแบบเพิ่มผลผลิต (intensive methiws)

ชนิดของพืชเพาะปลูก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคมที่มี ต่อชนิดของพืชเพาะปลูกก็คือ ในทวีปแอฟริกาการเกษตรส่วนใหญ่เป็นงานของผู้หญิง ดังนั้นขนาดของพื้นที่และชนิดของพืชเพาะปลูกจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงาน ของผู้หญิงแต่ละครอบครัวพืชที่ปลูกก็ได้แก่จำพวกผักต่างๆ พวกผู้ชายก็ทำการเพาะปลูกบ้าง แต่ปลูกพืชประเภทมันต่าง ๆ เป็นต้น

ปีที่ 4-5
ปีที่ 3
ปีที่ 1
ปีที่ 2

Geography of agriculture

การถือครองที่ดิน บางบริเวณขนาดของเนื้อที่ถือครองถูกแบ่งเป็นผืนเล็ก ๆ ตามการแบ่งมรดกให้แก่บุตรทุกคน วิธีแบบนี้ทำให้ที่ดินถูกแบ่งย่อยให้เล็กลงเรื่อย ๆ กลายเป็นพื้นที่ที่ให้ผลผลิตน้อยไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีขนาดไม่เหมาะสม ต่อการเกษตรสมัยใหม่เช่น การนำเครื่องจักรไปใช้งาน ประเพณีแบ่งมรดกแบบนี้ปฏิบัติ กันมากในทวีปยุโรปและเอเชีย

ชนิดของสัตว์เลี้ยงและลักษณะของการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ในบางแห่ง ชนิดของสัตว์เลี้ยงมักได้รับอิทธิพลจากความเชื่อถือทางด้านศาสนา ได้แก่ ศาสนาอิสลาม และฮินดู มีความเชื่อว่าหมูเป็นสัตว์ที่ไม่สะอาดจึงไม่นิยมเลี้ยง กลับนิยมเลี้ยงวัวแทน โดยมิได้เลี้ยงเพื่อบริโภค

Geography of agriculture

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ทางด้านเศรษฐกิจก็นับว่ามีความสำคัญต่อ ลักษณะของการเกษตร แต่เป็นตัวควบคุมที่ไม่แน่นอน ซึ่งเราจะพบว่าในบางครั้งภัย ธรรมชาติต่าง ๆ เช่น อุทกภัย ความแห้งแล้ง หรือโรคระบาด เหล่านี้ล้วนแต่ทำความ เสียหายให้แก่พืชผล จัดว่ามีความสำคัญมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านการตลาดเสียอีก แต่ถ้าจะกล่าวโดยส่วนรวมแล้วปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการเกษตรมีอยู่ 3 ประการคือ

ปัจจัยทางด้านราคา ราคาของสินค้าเกษตรกรรมเป็นตัวส่งเสริมสำคัญให้เกิด การผลิต แต่ราคาสินค้ายังขึ้นกับองค์ประกอบทางด้านอื่นอีก เช่น

(1) ค่าใช้จ่ายในการซื้อที่ดินหรือค่าเช่าที่ดิน และค่าบำรุงรักษาปรับปรุงดินให้ อุดมสมบูรณ์

(2) ค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง และอาหารสัตว์

(3) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในบางครั้งบางคราว เช่น สำหรับซื้อเครื่องจักร การปรับปรุง พื้นที่เพาะปลูก เช่น การจัดการชลประทาน การสร้างรั้วหรืออาคารโรงเรียนต่าง ๆ

Geography of agriculture

ปัจจัยทางด้านการตลาด ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวเรียบร้อยแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องส่งออกสู่ตลาด ทำให้เกี่ยวข้องมาถึงค่าขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการขนส่งทางถนน ทาง รถไฟ หรือทางทะเล ค่าขนส่งเหล่านี้ยังถูกกำหนดตามชนิดของสินค้า และระยะทาง ระหว่างตลาดกับแหล่งผลิตขณะเดียวกันในระหว่างการขนส่ง สินค้าจะต้องได้รับการดูแล รักษาอย่างดี เพื่อป้องกันความชื้นและแมลง เช่น สินค้าที่เสียหายง่ายจำพวก ผัก และ ผลไม้สด ต้องดูแลอย่างดี และใช้เวลาเดินทางอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เป็นตัวควบคุมหรือส่งเสริมการผลิตที่สำคัญและไม่ควร ละเลยคือ ราคาสินค้าในท้องตลาด ปัญหาที่ผู้ผลิตต้องประสบอยู่เสมอคือ ราคาสินค้า เกษตรกรรมมักไม่แน่นอนโดยเฉพาะผลผลิตขั้นต้น และผลผลิตที่เป็นวัตถุดิบ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าราคาสินค้าเกษตรกรรมย่อมเป็นไปตามความต้องการผลผลิตของประเทศอุตสาหกรรม คือ ถ้ามีความต้องการมากสินค้าอาจไม่เพียงพอ ทำให้มีราคาสูง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าความต้องการของตลาดลดลง ผลผลิตจะมีปริมาณเหลือเกินความต้องการ ทำให้ราคา ของพืชผลตกต่ำลง

นโยบายของรัฐบาล ในบางครั้งการผลิตจะมีประสิทธิภาพและได้ผลดีย่อมขึ้น อยู่กับการสนับสนุนของรัฐบาลด้วย อย่างเช่น ส่งเสริมเงินลงทุน การประกันราคาพืชผล เป็นต้น มีบางประเทศอย่างในสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่รัฐบาล ให้การส่งเสริมเต็มที่ สามารถทำการเกษตรอย่างได้ผล

การจำแนกประเภทเกษตรกรรม

เกษตรกรรมตามที่ต่างๆ ของโลกมีลักษณะแตกต่างกัน จึงมีการแบ่งเกษตรกรรม ออกเป็นประเภทต่าง ๆ การจำแนกประเภทเกษตรกรรมมีทำกันหลายวิธี มีวิธีหนึ่งได้ จำแนกประเภทการใช้ที่ดินทางเกษตรกรรม ออกเป็น 10 ประเภท โดยอาศัยหลักเกณฑ์ ที่สำคัญ 3 ประการคือ

(1) ระดับของการเป็นการค้า

(2) ชนิดของพืชที่ปลูกและ สัตว์ที่เลี้ยง

(3) ความหนาแน่นของการใช้ที่ดิน (Ricard s. Thoman, and (Others 14,7 : 1.27)

ประเภทของเกษตรกรรมมีดังนี้คือ

การจำแนกประเภทเกษตรกรรม

การเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม

การเพาะปลูกแบบเพิ่มผลผลิตเพื่อยังชีพ

การปลูกธัญพืชเป็นการค้า

การเกษตรกรรมแบบเมดิเตอร์เรเนียน

การทำฟาร์มโคนม

การเพาะปลูกแบบดั้งเดิม

การทำสวนขนาดใหญ่

การเกษตรกรรมแบบผสม

การทำฟาร์มปศุสัตว์เพื่อการค้า

การทำสวนผัก ผลไม้เพื่อการค้า

การเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม (primitive herding)

- เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่พัฒนากว่าการเก็บหาอาหาร (primitive gathering) ในแง่ที่ว่ามนุษย์รู้จักนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการลงทุน และลงแรงมากขึ้น ทุนที่ลงไปคือแรงงาน ส่วนผลผลิตก็คือสัตว์ บางครั้งอาจได้ยินว่าเป็นการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน

การเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม (primitive herding)

บริเวณที่พบการเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม การเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิมพบในเขตอากาศ 2 ประเภท คือ

(1) เขตอากาศแห้งแล้งแบบทะเลทรายและทุ่งหญ้าถึงทะเลทราย พบเป็นบริเวณ กว้างขวางทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา จากชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกไปทางตะวันออก ผ่านคาบสมุทรอาหรับเข้าไปใจกลางของเอเชีย คิดเป็นระยะทางทั้งหมดประมาณ 8,000 ไมล์

(2) เขตอากาศหนาว พบในเขตอากาศแบบทุนดราบริเวณทางตอนเหนือของยูเรเซีย และเป็นแนวต่อเข้าไปในอะแลสกาในทวีปอเมริกาเหนือ

นอกจากเขตใหญ่ ๆ 2 เขตนี้แล้ว ยังพบเป็นบริเวณเล็ก ๆ ทางตะวันตกเฉียงใต้ ของแอฟริกาและเกาะมาดากัสการ์ เขตเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิมดังได้กล่าวแล้วเบื้องต้น มิได้ หมายความว่า ในบริเวณนั้นมีเฉพาะการเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิมเท่านั้น ไม่มีกิจกรรมทาง เศรษฐกิจประเภทอื่นเลย แต่หมายความว่าในบริเวณนั้นมีการเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิมเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เด่นมาก

การเพาะปลูกแบบดั้งเดิม (primitive cultivation)

ลักษณะโดยทั่วไปของการเพาะปลูกแบบดั้งเดิม การเพาะปลูกแบบดั้งเดิม เป็นการเพาะปลูกเพื่อยังชีพ ทำในเนื้อที่เล็ก ๆ อยู่กระจัดกระจายจากกัน เพาะปลูก อย่างง่าย ๆ สืบเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก อาศัยพืชใน การเลี้ยงชีพ พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชจำพวกแป้ง เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ข้าวเจ้า มันสำปะหลัง มันเทศ อ้อย ถั่ว เป็นต้น

การเพาะปลูกแบบดั้งเดิม (primitive cultivation)

พืชที่ปลูกจะแตกต่างกันไปตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น อเมริกากลาง และอเมริกาใต้จะ เด่นในการปลูกข้าวโพด แอฟริกาส่วนใหญ่ปลูกข้าวฟ่าง แต่เอเชียเด่นในการปลูกข้าวเจ้า เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ไม่ค่อยมี บางครอบครัวอาจเลี้ยงสัตว์เป็นการเพิ่มอาหาร สัตว์ที่เลี้ยง เป็นสัตว์ขนาดเล็ก เช่น เป็ด ไก่ และหมู การเพาะปลูกจะใช้เครื่องมือง่าย ๆ เช่น จอบ เสียม ดังนั้นจึงต้องใช้แรงงานมากในการตระเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก มักใช้ไฟเผา พื้นที่ให้เตียนโล่งเพื่อประหยัดแรงงานจึงมักเรียกการเพาะปลูกวิธีนี้ว่า การเพาะปลูก โดยถางเผาป่า (Slash-and-burn farming) ซึ่งวิธีการนี้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง หลายอย่างเช่น ป่า ที่อยู่ของสัตว์ป่า ดิน แหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นต้น

การเพาะปลูกแบบดั้งเดิม (primitive cultivation)

การเพาะปลูกแบบดั้งเดิมแบ่งออกเป็น 3 ประเภทย่อย ตามลักษณะของการ ตั้งถิ่นฐาน คือ

1. การเพาะปลูกแบบอยู่ไม่ติดที่ หรือการทำไร่เลื่อนลอย (shifting cultivation)
2. การเพาะปลูกแบบกึ่งเลื่อนลอย (semi-shifting cultivation)
3. การเพาะปลูกแบบอยู่ติดที่ (secondary cultivation)

การเพาะปลูกแบบเพิ่มผลผลิตเพื่อยังชีพ (Intensive subsitance farming)

ลักษณะทั่วไปของการเพาะปลูกแบบเพิ่มผลผลิตเพื่อยังชีพ การเพาะปลูก แบบเพิ่มผลผลิตเพื่อยังชีพให้ความสำคัญต่อการเพาะปลูกมากกว่าการเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เนื้อที่ให้เป็นประโยชน์ต่อการผลิตอาหารมากที่สุด เท่าที่จะทำได้ เพราะว่ามีประชากรมาก พืชสำคัญที่ปลูก คือ ธัญพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าวเจ้า สาเหตุที่ให้ความสำคัญต่อการปลูกข้าวเจ้ามากเพราะ

1. ข้าวเจ้าให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงกว่าธัญพืชอย่างอื่นยกเว้นข้าวโพด ดังปรากฏใน ตารางที่ 6.1

2. ข้าวเจ้าเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วสามารถที่จะเก็บรักษาไว้ได้ดีในเขตอากาศร้อนชื้น เนื่องจากลักษณะธรรมชาติของข้าวเปลือกที่เกาะเมล็ดไว้แน่นและมีความหนาพอสมควร จึงทนความชื้นได้ดี

3. อากาศแบบมรสุมซึ่งมีฝนตกชุก อากาศร้อนชื้นเหมาะสำหรับการเจริญเติบโต ของข้าวเจ้า

การเพาะปลูกแบบเพิ่มผลผลิตเพื่อยังชีพ (Intensive subsitance farming)

ชนิดของข้าวเจ้าที่ปลูกแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ข้าวนาดอน และข้าวนาลุ่ม ข้าวนาลุ่ม ให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงกว่าข้าวนาดอน แต่ข้าวนาลุ่มต้องการปริมาณความชื้นมากจึงปลูก ได้เฉพาะในบริเวณที่ลุ่มมีน้ำขังหรือบริเวณที่ราบลุ่มที่มีการชลประทานเป็นอย่างดี แต่ ข้าวนาดอนสามารถปลูกได้ในที่สูง

ส่วนบริเวณอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะแก่การปลูกข้าวเจ้า ก็จะปลูกข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวฟ่าง ข้าวโพด เป็นต้น นอกจากธัญพืชยังมีการปลูกพืชอย่างอื่นด้วย เช่น ฝ้าย ปอ ป่าน ถั่ว ผัก ผลไม้ อ้อย แตงโม ฯลฯ

วิธีการเพาะปลูกใช้แรงงานคนมาก มีการใช้แรงงานสัตว์เข้าช่วยด้วยเครื่องมือ ที่ใช้จัดได้ว่าเป็นเครื่องมือง่าย ๆ เครื่องจักรทุ่นแรงยังไม่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องจากราคาแพง เกษตรกรไม่สามารถจะเป็นเจ้าของได้ ในปัจจุบันมีการใช้เครื่องจักร ทุ่นแรงมากขึ้นในบางประเทศที่มีความเจริญทางอุตสาหกรรม เช่น ญี่ปุ่น และบางประเทศแถบมรสุมเอเชีย

การทำสวนขนาดใหญ่ (Plantation)

การทำสวนขนาดใหญ่เป็นเกษตรกรรมที่ใช้เนื้อที่กว้างขวาง เกษตรกรรมชนิดนี้ มีแต่การปลูกพืช ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ พืชที่ปลูกเป็นพืชเมืองร้อน หรือถึงเมืองร้อน สำหรับ ส่งไปขายในตลาดเขตอบอุ่น โดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกา เกษตรกรจะมุ่งปลูกพืชเฉพาะ ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นจำนวนมาก (monoculture) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจำหน่ายพืช สำคัญที่ปลูก คือ ยางพารา ชา กาแฟ ฝ้าย กล้วย อ้อย สับปะรด เป็นต้น พืชที่ปลูกจะ แตกต่างไปตามท้องถิ่น เช่น อเมริกาได้มีการปลูกกาแฟ โกโก้ แอฟริกาตอนกลางมีปาล์มฐ้ามัน โกโก้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้ มีป่าน ยางพารา ชา อ้อย มะพร้าว และบริเวณ หมู่เกาะอินเดีย ตะวันตกแถบทะเลแคริบเบียน มีการปลูกอ้อย เป็นต้น

การทำสวนขนาดใหญ่ (Plantation)

การทำสวนขนาดใหญ่ใช้แรงงานมากในการเพาะปลูก และการเก็บเกี่ยว นอกจากใช้ แรงงานคนแล้วยังมีการใช้เครื่องจักรเข้าช่วยด้วย เช่น ใช้รถแทรกเตอร์ไถหรือพรวนดิน เป็นต้น ดังนั้นเกษตรกรรมชนิดนี้จึงต้องทำในบริเวณที่ค่าจ้างแรงงานถูก

การทำสวนขนาดใหญ่มักทำในรูปของบริษัท หรือสหกรณ์ เนื่องจากต้องลงทุนสูง และใช้ความรู้ทางวิชาการมากพอสมควร มีบริษัทของชาวยุโรปและชาวอเมริกันเข้ามา ลงทุนทำการเพาะปลูกแบบนี้มาก เพื่อส่งพืชผลเหล่านี้กลับไปยังประเทศของตน เพื่อ เป็นวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรม

การปลูกธัญพืชเป็นการค้า (Commercial grain farming)

ปลูกพืชเป็นการค้ามักจะปลูกธัญพืชชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นหลัก โดยทั่วไป จะปลูกข้าวสาลี ยกเว้นในบริเวณบางแห่ง เช่น แตนข้าวโพด ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งปกคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวางจากแม่น้ำโอไฮโอ ถึงรัฐเนแบรสกา จะป ลูกข้าวโพด เป็นหลัก 14 กกจากจะมีการเพาะปลูกแล้ว ยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคภายในครอบครัว เช่น ไก่ หมู เป็นต้น

การปลูกธัญพืชเป็นการค้าเป็นเกษตรกรรมที่ใช้เครื่องจักรทนแรงมากกว่าเกษตรกรรม ชนิดอื่น ๆ เช่น มีการใช้รถแทรกเตอร์ เครื่องไถนา เครื่องหว่าน เครื่องเก็บเกี่ยว ฯลฯ เหตุที่ต้องมีเครื่องจักรเข้ามาช่วย เพราะการทำการเพาะจากธัญพืชเป็นการค้าทำกันเป็นบริเวณกว้างขวาง (extensive farming) ในสหรัฐอเมริกา ไร่นาแต่ละแห่งมีเนื้อที่เฉลี่ย ประมาณ 500 เอเคอร์ บางแห่งอาจใหญ่ถึง 2000 เอเคอร์

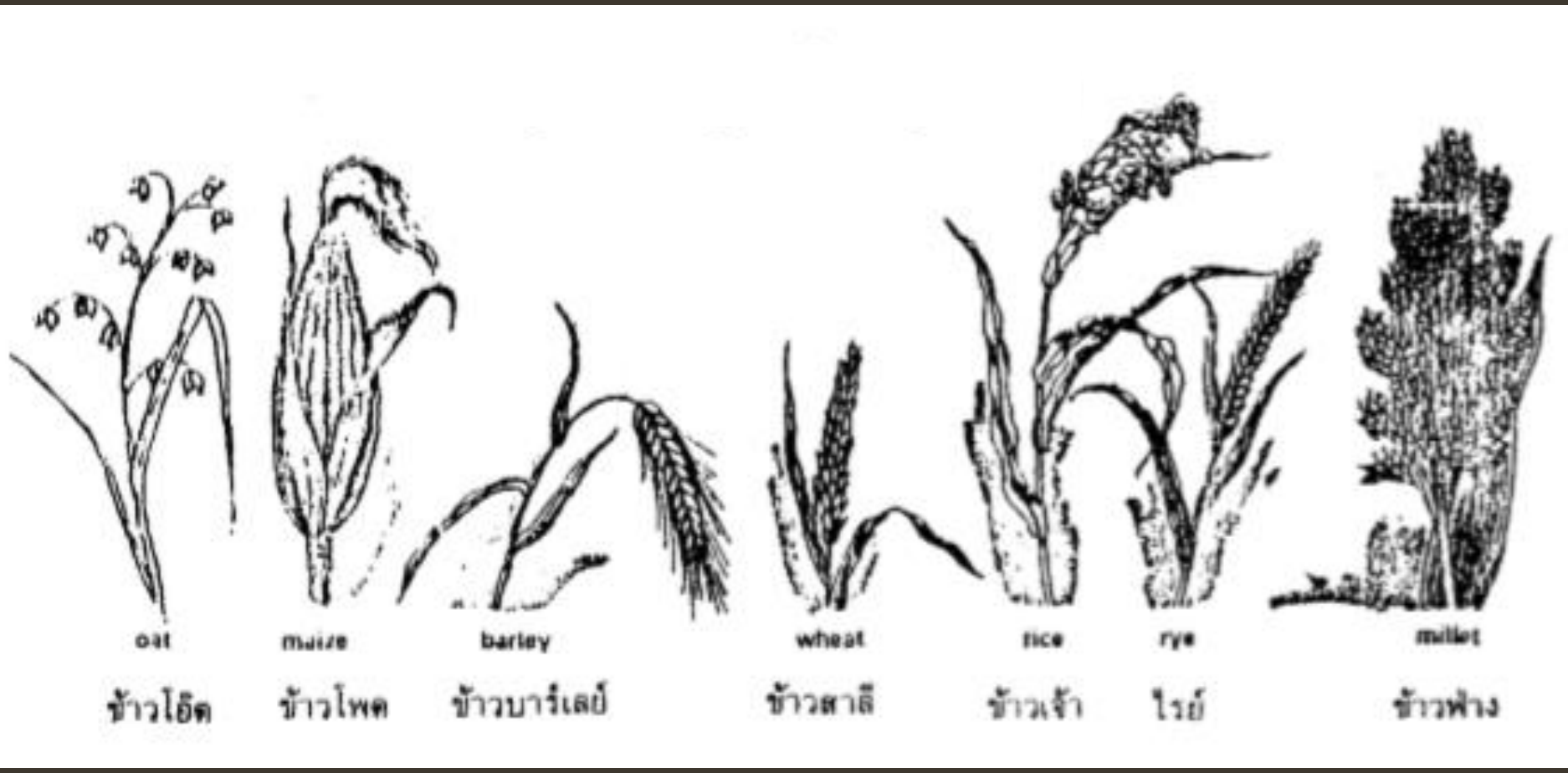
oat
maize
barley
wheat
rice
rye
millet
ข้าวโอ๊ต
ข้าวโพด
ข้าวบาร์เลย์
ข้าวสาลี
ข้าวเจ้า
ไรย์
ข้าวฟ่าง

การปลูกธัญพืชเป็นการค้า (Commercial grain farming)

การใช้แรงงานคนมีน้อยมาก ในไร่นาแต่ละแห่งมีแรงงาน 3-4 คนเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน และแรงงานจ้างอีก 1-2 คน มีการจ้างแรงงาน มาก ๆ เป็นครั้งคราวในฤดูเก็บเกี่ยวทั้ง ๆ ที่ใช้เนื้อที่ในการเพาะปลูกกว้างขวาง

ถ้าเปรียบเทียบกับการทำฟาร์มโคนมหรือเกษตรกรรมแบบผสม สิ่งปลูกสร้างใน เขตการปลูกธัญพืชเป็นการค้ามีไม่มาก เกษตรกรจะมีเพียงบ้านที่อยู่อาศัยและโรงเก็บ เครื่องมือเท่านั้น บ้านที่อยู่อาศัยในไร่นาก็ไม่จำเป็นเท่าไรนัก เนื่องจากเกษตรกรมีแนวโน้ม อาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น เช้า ๆ เกษตรกรก็จะขับรถไปที่นา เย็น ๆ ก็ขับรถกลับเข้าเมือง

เกษตรแบบผสม (Mixed Farming)

เกษตรกรรมแบบผสมมีทั้งการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ซึ่งให้ความสำคัญพอ ๆ กัน พืชที่ปลูกจะปลูกเพื่อใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ เพื่อจำหน่ายและเพื่อใช้บริโภคภายในครอบครัว

พืชที่ปลูก แบ่งออกเป็น 3 “ชนิด คือ พืชที่ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ (feed crops) พืชเงิน (cash crops) และพืชที่ปลูกเพื่อยังชีพ (subsistence crops)

พืชที่ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์

ในสหรัฐอเมริกาพืชที่สำคัญที่สุด คือ ข้าวโพด ทั้งนี้ เพราะข้าวโพดให้ผลผลิตต่อพื้นที่สูงและช่วยให้สัตว์อ้วนท้วนสมบูรณ์ พืชที่สำคัญรองลงมา คือ หญ้าเฮย์ ข้าวโอ๊ต ส่วนในยุโรป หญ้าเฮย์จะเข้ามาแทนที่ข้าวโพด ข้าวโพดจะปลูกมาก เฉพาะลุ่มแม่น้ำดานูบเท่านั้น รองจากหญ้าเฮย์จะมีการปลูกมันฝรั่ง หัวผักกาดหวาน เทอร์นิพ และข้าวโอ๊ต สำหรับเลี้ยงสัตว์

เกษตรแบบผสม (Mixed Farming)

พืชเงิน

ข้าวสาลีเป็นพืชเงินที่สำคัญที่สุดในเขตเกษตรกรรมแบบผสมทั้งใน ยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในสหรัฐอเมริกา ข้าวโพดและข้าวโอ๊ตมีความสำคัญรองลงมา และเมื่อไม่นานมานี้ทางตอนกลางของสหรัฐอเมริกามการปลูกถั่วเหลืองกันแพร่หลาย

พืชที่ปลูกเพื่อยังชีพ ได้แก่ ข้าวสาลี มันฝรั่ง กะหล่ำปลี ถั่ว หัวผักกาดหวาน เป็นต้น

เกษตรแบบผสม (Mixed Farming)

ลักษณะของการเพาะปลูกแบบหมุนเวียน (crop rituation) คือ แทนที่จะปลูกพืช ชนิดเดียวก็จะปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดหมุนเวียนกันไป ทุก ๆ 3 ปี หรือ 4 ปี ซึ่งเป็นการ ช่วยรักษาความสมบูรณ์ของดินและป้องกันการพังทลายของดิน

สัตว์สำคัญที่เลี้ยงในเขตการเพาะปลูกแบบผสม ได้แก่ หมู วัวเนื้อ แกะ และสัตว์ปีก ผลผลิตส่วนใหญ่ที่ได้จากสัตว์ คือ เนื้อสัตว์ ส่วนผลพลอยได้ ได้แก่ หนังสัตว์ ขนสัตว์ เขาสัตว์ และไข่

โดยปกติฟาร์มมีขนาดไม่ใหญ่ มีขนาดพอ ๆ กับฟาร์มโคนม แต่เล็กกว่าฟาร์มปศุสัตว์ ในสหรัฐอเมริกา ขนาดของฟาร์มประมาณ 250 เอเคอร์ ส่วนในยุโรปจะมีขนาดฟาร์ม ประมาณครึ่งหนึ่งของฟาร์มในสหรัฐอเมริกา แต่ฟาร์มในอเมริกาใต้ และแอฟริกาใต้ มี ขนาดเท่ากับของสหรัฐอเมริกา

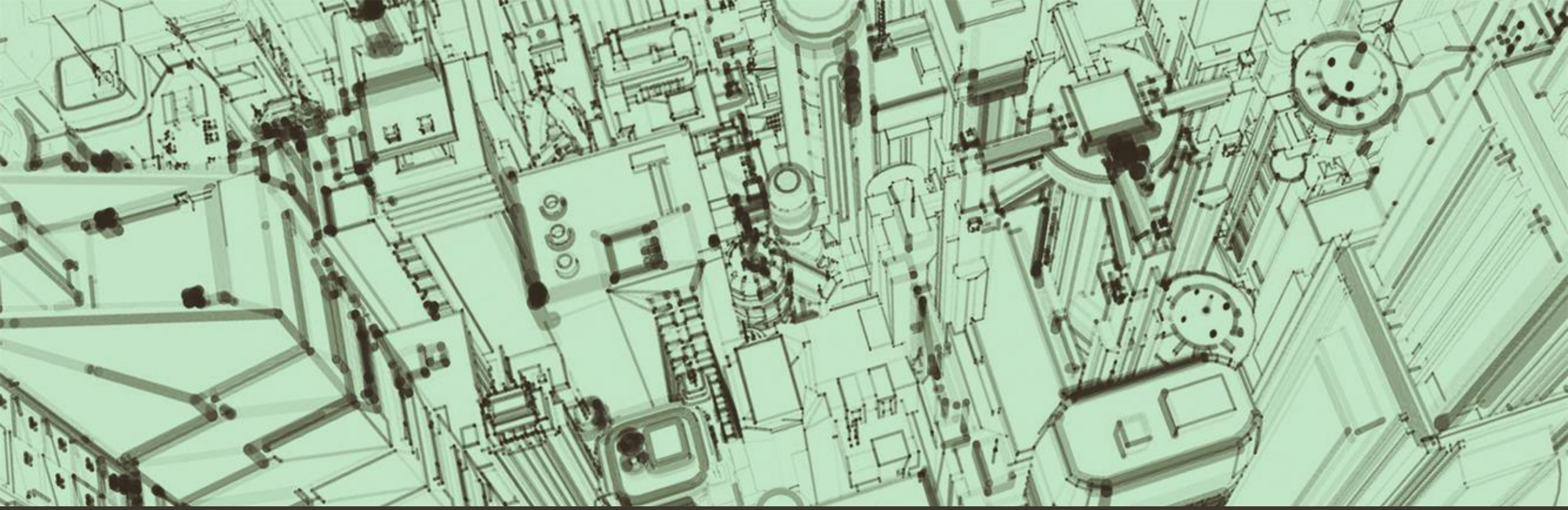

ภูมิศาสตร์มนุษย์

กิจกรรมเศรษฐกิจระดับที่ 2 อุตสาหกรรม

กิจกรรมทางเศรษฐกิจลำดับที่ 2

โดยปกติแล้วเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมหรือขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจขั้นต้นอื่น ๆ เช่น การขุดน้ำมันหรือแร่ธาตุต่าง ๆ ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ต่างมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตนให้ดีขึ้น โดยการหันมาปรับปรุงด้านอุตสาหกรรมของประเทศตน อุตสาหกรรมที่มีอยู่มักเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวขนาดเล็กไม่ใช่อุตสาหกรรมโรงงานอย่างที่เราเข้าใจกัน เพราะเหตุใดทุกประเทศจึงอยากพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศตน ? เราอาจสรุปเหตุผลได้ดังต่อไปนี้

1. <u>อุตสาหกรรมทำให้พึ่งตนเองได้ </u>แทนที่จะต้องสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ มาจากต่างประเทศ หากสามารถผลิตเองได้ก็จะทำให้มีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มมากขึ้น หรือทำให้เกิดพลังอันแข็งแกร่งในทางเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มขึ้น

2. อุตสาหกรรมทำให้เศรษฐกิจมีความหลากหลายมากขึ้น (diversification) ความหลากหลายทางเศรษฐกิจ หมายถึงว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจมีความมั่นคง ประเทศ มีรายได้มาจากหลาย ๆ แหล่ง อาทิ จากทั้งผลผลิตเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ หากประเทศใดมีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ไม่หลากหลาย ต้องพึ่งพาสินค้าออกเพียงหนึ่ง หรือสองอย่างเท่านั้น เท่ากับว่าเศรษฐกิจของประเทศนั้นอ่อนแอ หากเกิดอะไรขึ้นกับแหล่งรายได้ที่สำคัญ เศรษฐกิจของประเทศอาจจะล้มละลายลงได้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมมีส่วนในการเพิ่มความหลากหลายหรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา

3. อุตสาหกรรมเป็นแหล่งงานของประชาชนส่วนเกิน ลักษณะหนึ่งของประเทศกำลังพัฒนาก็คือ มีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่งานในไร่นาลดลง เพราะมีการนำเครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคนมากยิ่งขึ้น งานในภาคอุตสาหกรรม จะเปิดโอกาสให้แรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรมนี้ได้มีงานทำมีรายได้

4. อุตสาหกรรมมีส่วนเพิ่มระดับการครองชีพของประชาชน โดยทั่วไปรายได้จากภาคอุตสาหกรรมจะสูงกว่าและเป็นรายได้ประจำที่แน่นอนกว่า เมื่อเทียบกับรายได้จากการเกษตร ทั้งนี้เพราะรายได้จากการเกษตรมักจะหมดไปกับค่าที่ดิน ค่าปุ๋ย เมล็ดพันธุ์พืช และยังขึ้นอยู่กับความผันแปรของลมฟ้าอากาศอีกด้วย เมื่อมีรายได้มากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วย รายได้ส่วนหนึ่งจะถูกใช้เพื่อซื้อสินค้าอุตสาหกรรม ทำให้อุตสาหกรรมได้รับการพัฒนาให้เจริญขึ้นทางอ้อมส่วนหนึ่งจะเป็นการยกระดับมาตรฐานทางครองชีพ เป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา การสาธารณสุข ผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือ เมื่อประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น มักพอใจที่จะมีบุตรน้อย กล่าวคือจะสนใจในคุณภาพมากกว่าปริมาณของบุตร ซึ่งเท่ากับเป็นการลดอัตราการเพิ่มของประชากรลงไปด้วยในตัวนั่นเอง

5 อุตสาหกรรมก่อให้เกิดผลดีทางด้านจิตใจของมวลชน ประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากเคยเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตกมาก่อน เศรษฐกิจแบบอาณานิคมอยู่ในรูปของการส่งผลผลิตทางการเกษตรไปยังเมืองแม่ แล้วรับซื้อสินค้าอุตสาหกรรมซึ่งมีราคาสูงจากเมืองแม่เข้ามา เมื่อได้รับอิสรภาพทางการเมืองแล้ว ประเทศอดีตอาณานิคมเหล่านี้ต่างปรารถนาที่จะพ้นจากสภาพอาณานิคมทางเศรษฐกิจอีกด้วยโดยการที่สามารถผลิตสินค้าอุตสาหกรรมได้เอง ไม่ต้องพึ่งพาเมืองแม่หรือประเทศอุตสาหกรรมอีกต่อไป เพื่อจะได้เกิดความภาคภูมิใจว่าไม่ได้เป็นอาณานิคมของใครอีกต่อไปแล้วจริง ๆ

อุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรม

1. ขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาประกอบการ ทุนเป็นผลจากการออมรายได้ หากรายได้ต่ำการออมย่อมไม่มี หรือมีน้อย ไม่พอเป็นทุน เมื่อไม่มีการลงทุนใด ๆ รายได้ ก็ยังคงต่ำอยู่เช่นเดิม เป็นวัฏจักรของความยากจน บางครั้งเงินออมอาจมีมากในมือคน ไม่กี่คน ซึ่งไม่กล้าเสี่ยงลงทุน ผลที่ได้รับก็ไม่ผิดอะไรกับการไม่มีเงินออม เพราะไม่มีการลงทุนเช่นกัน ภาครัฐบาลอาจลงทุนเองซึ่งก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อพัฒนาด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ปัจจุบันรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายมุ่งดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศโดยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งก็ทำได้สำเร็จบางครั้งก็ทำไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไม่ค่อยมั่นคง ก็จะมีชาวต่างประเทศน้อยคนที่จะกล้าเสี่ยงลงทุน นอกจากนั้น ปัญหาของการ “จับเสือมือเปล่า” ของบริษัทต่างประเทศที่ทำที่ท่าว่าเข้ามาลงทุน แต่แท้ที่จริงกลับใช้วิธีพลิกแพลงดึงเงินจากประเทศจน ๆ ออกไปสู่กระเป๋าตนเอง ก็เป็นปัญหาที่หลายประเทศประสบอยู่รวมทั้งประเทศไทยด้วย

2. ขาดแรงงานผู้ชำนาญ สังคมเกษตรกรรมมักจะไม่พร้อมที่จะผลิตแรงงานที่ชำนาญเพื่อมาทำงานในด้านอุตสาหกรรม ความชำนาญนั้นอาจเรียนรู้ **ภาคทฤษฎีจากสถาบันการศึกษา** หรือเรียนรู้ด้านปฏิบัติจากการฝึกหัดมาตั้งแต่เล็ก ๆ ซึ่งประเทศด้อยพัฒนามักจะขาดทั้งสองอย่าง นอกจากนี้อุตสาหกรรมที่ดีจำเป็นต้องมีผู้บริหารกิจการที่ดี รู้งานซึ่งประเทศด้อยพัฒนายังไม่พร้อมที่จะผลิตบุคคลกลุ่มนี้ ในระยะแรกที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมจำเป็นต้องอาศัยชาวต่างชาติมาเป็นผู้วางรากฐานก่อน ต่อจากนั้นจึงค่อย ๆ ฝึกฝนคน ของตนเองให้เข้าดำเนินการแทน

อุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรม

3. ขาดตลาด สินค้าที่ผลิตออกมาได้จำเป็นต้องมีตลาดรับซื้อสินค้า ตลาดนั้นไม่ใช่ประชาชนทั่ว ๆ ไปอย่างเดียว แต่ต้องเป็นประชาชนที่มีอำนาจในการขออย่างเพียงพอด้วยจึงจะเรียกว่าเป็นตลาด ประเทศด้อยพัฒนาประสบปัญหาเพราะตลาดหรือประชาชนส่วนใหญ่ยากจนขาดอำนาจในการซื้อสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งหลายประเภทเป็นสินค้าที่ฟุ่มเฟือย คือไม่มีก็อยู่ได้

4. ขาดสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน (หรือขาด infrastructure) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมนั้นต้องมีสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น เส้นทางขนส่งที่สะดวกรวดเร็ว ระบบการโทรคมนาคมที่ก้าวหน้ามีไฟฟ้า น้ำประปา มีหน่วยงานที่จะช่วยในการดำเนินงานให้สะดวกรวดเร็วสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่รัฐบาลจะต้องจัดหามาให้ เพราะมักจะเกินอำนาจและความสามารถของเอกชนที่จะจัดการให้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

วัตถุดิบ (raw materials)

วัตถุดิบเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการผลิตด้านอุตสาหกรรม วัตถุดิบนี้อาจเป็นผลผลิตจากภาคเกษตรกรรม เหมืองแร่ ป่าไม้ หรือทะเล หรืออาจเป็นผลิตผลจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ ก็ได้ อาทิผลิตภัณฑ์เส้นใยใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือผลิตภัณฑ์ส่วนประกอบรถยนต์ เช่น ยาง เบาะ เครื่องยนต์เป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมประกอบรถยนต์เป็นต้น ถ้าหากวัตถุดิบต่าง ๆ อยู่ใกล้จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง แต่ถ้าวัตถุดิบที่ใช้มีปริมาณน้อย น้ำหนักเบา แต่มูลค่าสูง ค่าใช้จ่ายในการขนส่งก็อาจจะถูก (เมื่อเทียบกับมูลค่า) โรงงานจึงไม่จำเป็นที่จะต้องตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ดังนั้นจึงมีโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภทเท่านั้นที่มักตั้งอยู่ ณ แหล่งวัตถุดิบโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ได้แก่

อุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหาร เช่น ผลไม้ ผัก เนื้อสัตว์ และปลา โดยทั่วไปจะเน่าเสียง่าย ต้องส่งเข้าโรงงานโดยเร็วที่สุดเพื่อรักษาคุณภาพไว้ นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์เหล่านี้บางชนิดมักจะกินเนื้อที่ในการขนส่งมาก เนื่องจากไม่สามารถบรรจุซ้อนทับกันได้ทีละมาก ๆ ทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่ และทำให้ค่าขนส่งแพงขึ้น ด้วยเหตุผล

อุตสาหกรรมเกี่ยวกับป่าไม้และแร่ธาตุ ไม้ซุงที่ตัดลงมักมีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก ยากแก่การขนส่ง และเมื่อผ่านกระบวนการผลิตจะสูญเสียน้ำหนักมาก อาทิ ไม้กระดานที่เลื่อยจากท่อนซุงจะมีน้ำหนักน้อยกว่าร้อยละ 40 ของน้ำหนักไม้ซุง ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 60 จะเป็นพวกขี้เลื่อย ดังนั้นโรงเลื่อย โรงงานเยื่อกระดาษ และ โรงงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ไม้ทั้งหลายมักจะตั้งอยู่ในย่านป่าไม้

สำหรับแร่ธาตุนั้นมีน้ำหนักมากและเปลืองเนื้อที่ในการขนส่ง เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าแร่ธาตุดังกล่าวมีส่วนผสมของสินแร่อยู่น้อย การขนส่งแร่ธาตุไปถลุงยังโรงงานที่ตั้งอยู่ไกล ๆ จึงไม่คุ้มค่าขนส่ง ดังนั้นเรามักพบโรงงานถลุงแร่อยู่ในบริเวณแหล่งแร่ด้วย เช่นโรงงานถลุงสังกะสี ซึ่งตั้งอยู่ที่ อ.เมือง จ.ตาก รับวัตถุดิบจากเหมืองสังกะสีบริเวณดอยผาแดง อ.แม่สอด จ.ตาก เป็นต้น หลังจากถลุงเป็นแร่บริสุทธิ์แล้วจึงจะส่งไปยังโรงงานต่าง ๆ ที่ใช้แร่ดังกล่าวเป็นวัตถุดิบต่อไป ในบางครั้งโรงงานเหล่านี้อาจเลือกที่ตั้งใกล้โรงงานถลุงแร่

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมขั้นที่สอง (secondary industries) อุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมอื่น มักจะตั้งอยู่ใกล้อุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบให้แก่ตน เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับวิศวกรรมหนักมักตั้งอยู่ใกล้แหล่งที่ผลิตเหล็กกล้า และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี มักอยู่ใกล้โรงงานกลั่นน้ำมัน ในประเทศอังกฤษ โรงงานประกอบรถยนต์จะอยู่ในย่านมิดแลนด์ เพราะเป็นย่านที่มีอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการประกอบรถยนต์ เช่น ผลิตชิ้นส่วนของเครื่องยนต์ อย่างไรก็ดีหากวัตถุดิบที่ต้องใช้มีน้ำหนักเบา ขนาดเล็กง่ายที่จะขนส่ง และไม่สิ้นเปลืองค่าขนส่งมากนัก โรงงานอุตสาหกรรมขั้นที่สองเหล่านี้ก็ไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบของตน เพราะอาจมีปัจจัยอื่นที่สำคัญกว่าที่ต้องคำนึงถึง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

เชื้อเพลิงและพลังงาน (fuel and power) ก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงที่ใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม้และถ่านไม้ และพลังงานในการผลิตที่สำคัญก็คือ แรงงานมนุษย์ และพลังจากกังหันน้ำอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะตั้งอยู่ที่ไหนก็ได้ที่มีลำธารไหลผ่าน หรือมีไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิง ต่อมาเมื่อมีการผลิตเครื่องจักรที่ใช้พลังไอน้ำและมีการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เชื้อเพลิงที่ใช้ก็เปลี่ยนมาเป็นถ่านหินแทน ในระยะแรก ๆ การใช้ถ่านหินด้อยประสิทธิภาพมาก ต้องใช้ถ่านหินถึง 12 ต้น เพื่อถลุงเหล็กเพียง 1 ต้น ด้วยเหตุนี้เองย่านอุตสาหกรรมจึงเติบโตบริเวณแหล่งถ่านหินหรือย่านใกล้เคียง เมื่อคำนึงถึงว่าการคมนาคมสมัยก่อนยังไม่สะดวกสบายเหมือนปัจจุบัน อุตสาหกรรมต่าง ๆ จึงถูกดึงดูดให้ อยู่ใกล้อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้าและแหล่งถ่านหิน ซึ่งลักษณะดังกล่าวยังปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

ทรัพยากรมนุษย์ (human resources) แบ่งได้ใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การคิดค้นด้านเทคนิค ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ นับว่าเป็นสมบัติอันเลิศอย่างหนึ่งของทรัพยากรมนุษย์ การขุดถ่านหินจากเหมืองหินแล้วนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการถลุงแร่ต่าง ๆ การคิดค้นเครื่องมือเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอ การประดิษฐ์อุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบเครื่องรับโทรทัศน์ หรือเพื่อต่อเรือเดินทะเล เครื่องบินโดยสาร ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้ามนุษย์ขาดความสามารถในการคิดค้น ขาดสปิริตในการทดลองแล้ว โลกมนุษย์ก็คงไม่พัฒนามาจนถึงปัจจุบัน เรายังเห็นความแตกต่างได้เด่นชัดระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่มีทรัพยากรมนุษย์ซึ่งสามารถคิดค้นเทคนิคใหม่พัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น กับประเทศด้อยพัฒนาที่ต้องซื้อเทคนิคเหล่านี้เข้ามาใช้ อุตสาหกรรมจะพัฒนาในประเทศที่มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น นักประดิษฐ์ที่มีชื่อของอังกฤษเช่น ฮาร์กรีฟ (Harpercaves) อาร์คไรท์ (Arkwright) และคาร์ทไรท์ (Cartwright) เป็นผู้ทำให้อังกฤษนำหน้าประเทศอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมสิ่งทออยู่กว่าหนึ่งศตวรรษ เช่นเดียวกับ

2. ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ ธุรกิจเป็นเรื่องของการแข่งขันกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผน และคาดการณ์ล่วงหน้าเพื่อรักษาผลกำไรไว้ นักอุตสาหกรรมที่ต้องการขายผลิตผลของตนออกสู่ตลาดโลกได้ จึงจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารธุรกิจด้วย คณะผู้จัดการต้องใช้ความรู้ทั้งด้านการค้า และด้านเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อจัดการกับปัจจัยการผลิตต่าง ๆ (อันได้แก่วัตถุดิบ เชื้อเพลิงหรือพลังงาน แรงงาน เงินทุนและอื่น ๆ) เพื่อให้บริษัทได้รับผลผลิตสูงที่สุด โดยใช้ค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด บุคคลเหล่านี้จะต้องสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของตลาด อุปสงค์ของผู้บริโภคอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจได้ ยิ่งไปกว่านั้นผู้จัดการที่ดีจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนงานเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการประท้วงนัดหยุดงาน การขาดความร่วมมือ หรือความไม่พึงพอใจใด ๆ ของคนงานขึ้น ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการดังกล่าวจะพบในบริเวณที่มีกิจกรรมด้านอุตสาหกรรมและการค้ามาเป็นเวลานานแล้ว

3. อุปทานด้านแรงงาน อุตสาหกรรมทุกประเภทต้องใช้แรงงานจำนวนเพียงพอจึงจะสามารถดำเนินการได้ แต่จะใช้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมแต่ละชนิดอุตสาหกรรมบางประเทศที่ใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนสูง อาจต้องการคนงานไม่กี่คน อุตสาหกรรมบางประเภทเช่น โรงงานประกอบรถยนต์บางแห่งใช้คนงานนับหมื่นคน เพื่อทำงานในส่วนต่าง ๆ ของโรงงานเช่น โรงงานประกอบรถยนต์โฟล์คสวาเกนในเยอรมนีตะวันตกใช้คนงานทุกประเภทรวมกันประมาณ 25,000 คน ถ้ารวมทั้งสมาชิกในครอบครัวของคนงานแต่ละคนด้วยแล้ว ก็เท่ากับเป็นเมืองขนาดย่อม ๆ ที่ทุกคนพึ่งพาหาเลี้ยงชีพกับงานประกอบรถยนต์เหมือนกันหมด

อุตสาหกรรมที่ต่างกัน ต้องการแรงงานที่แตกต่างกันไปเช่น อุตสาหกรรมทำนาฟิกาเจียระไนเพชร ทำเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสร้างเครื่องบิน ต้องใช้แรงงานที่มีฝีมือสูง ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ และหาได้เฉพาะบางแห่งเท่านั้น ซึ่งได้แก่ในภูมิประเทศที่มีประเพณี มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการฝึกหัดแรงงานมาเฉพาะด้านเท่านั้น ค่าจ้างจึงสูง สวัสดิการต่าง ๆ ในการจ้างงานจะต้องได้มาตรฐานดีพอจึงจะดึงดูดแรงงานประเภทนี้ได้ไม่เช่นนั้นแล้วแรงงานเหล่านี้ก็พร้อมที่จะย้ายไปอยู่ที่ใหม่ที่ได้รับผลประโยชน์มากกว่านอกจากอุตสาหกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว อุตสาหกรรมแทบทุกประเภทก็ต้องการแรงงานมีฝีมือไม่มากก็น้อย ในงานของตนเช่น นักออกแบบผู้เชี่ยวชาญ วิศวกร หรือนักวิจัย เป็นต้น

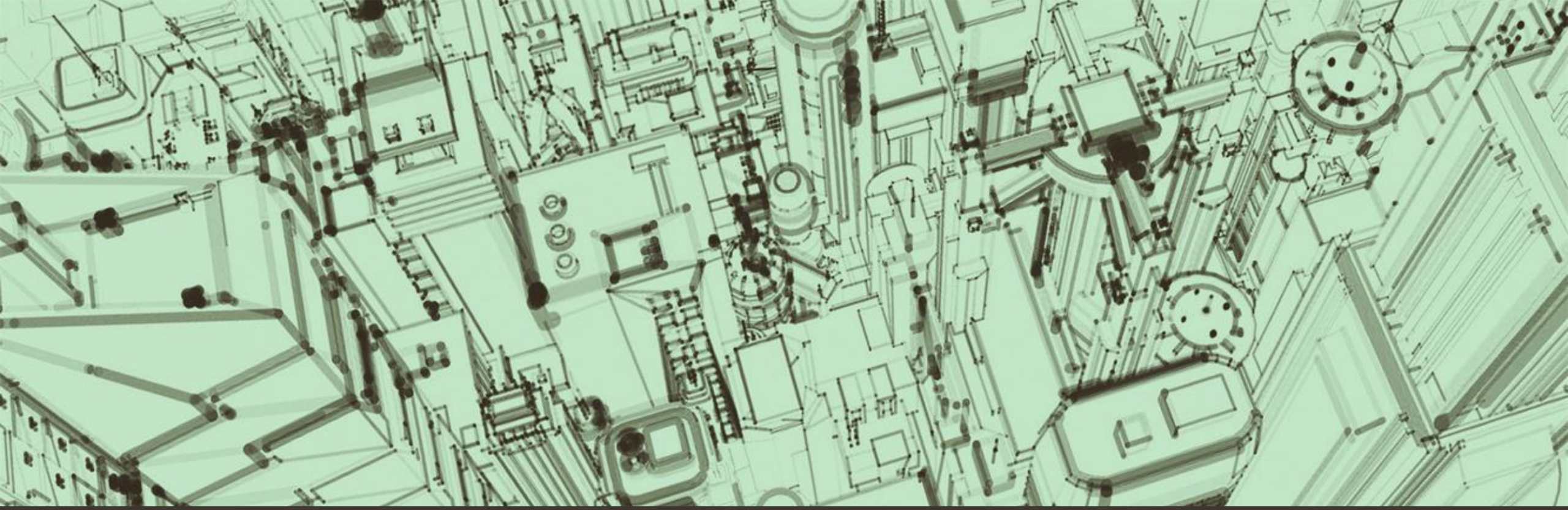

ภูมิศาสตร์มนุษย์

กิจกรรมเศรษฐกิจระดับที่ 3 การขนส่ง การค้าและบริการ

การขนส่ง

อุตสาหกรรมสมัยใหม่ต้องการอุปทานด้านวัตถุดิบอยู่ตลอดเวลา บางอุตสาหกรรมต้องใช้วัตถุดิบจำนวนมาก จากแหล่งต่าง ๆ กัน และต้องส่งสินค้าสำเร็จรูปไปยังจุดหมายปลายทางหลาย ๆ แห่ง ดังนั้นปัจจัยเกี่ยวกับที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมปัจจัยหนึ่งจึงได้แก่ การมีโครงข่าย การขนส่งที่ดีมีประสิทธิภาพ ในบางครั้งก็ยากที่จะตัดสินลงไปว่าเป็น เพราะความสะดวกสบายในการขนส่งที่มีอยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้อุตสาหกรรมเติบโต หรือเป็นเพราะย่านนั้น ๆ เป็นย่านอุตสาหกรรม จึงทำให้การคมนาคมขนส่งได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่ออุตสาหกรรมได้รับการพัฒนาโครงข่ายการขนส่งก็จะขยายตามไปด้วย เพราะมีปริมาณสินค้า ผู้โดยสาร รวมทั้งคนงานเพิ่มขึ้น ถนนหนทางใหม่ ๆ ก็จะเกิดขึ้น และก็จะดึงดูดอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ให้เข้ามาตั้งในบริเวณนั้นด้วย

ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (transport costs) ของสินค้าต่างชนิดกันจะแตกต่างกัน สินค้าที่ขนส่งในระยะทางสั้นจะเสียค่าใช้จ่ายในอัตราสูงกว่าสินค้าที่ขนส่งในระยะทางยาวกว่าสินค้าที่แตกหักง่ายเน่าเสียง่าย และสินค้าฟุ่มเฟือยที่มีมูลค่าสูงมักจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งแพงกว่าปกติ เนื่องจากต้องเสียค่าประกันสินค้าสูงกว่า เพราะอาจจะเกิดการแตกหัก เน่าเสีย หรือเสื่อมคุณค่าในระหว่างการขนส่งได้ และต้องใช้พาหนะ หรือการบรรจุหีบห่อในลักษณะพิเศษ เช่น ใช้รถตู้เย็น เป็นต้น ประสิทธิภาพของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการขนส่งและต่อราคาผลิตผลขั้นสุดท้ายด้วย หาก ระบบการขนส่งมีประสิทธิภาพเช่น ในยุโรปตะวันตกและในอเมริกาเหนือ การแข่งขัน ระหว่างพาหนะชนิดต่าง ๆ จะทำให้ราคาค่าขนส่งถูกลง

ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (transport costs) ของสินค้าต่างชนิดกันจะแตกต่างกัน สินค้าที่ขนส่งในระยะทางสั้นจะเสียค่าใช้จ่ายในอัตราสูงกว่าสินค้าที่ขนส่งในระยะทางยาวกว่าสินค้าที่แตกหักง่ายเน่าเสียง่าย และสินค้าฟุ่มเฟือยที่มีมูลค่าสูงมักจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งแพงกว่าปกติ เนื่องจากต้องเสียค่าประกันสินค้าสูงกว่า เพราะอาจจะเกิดการแตกหัก เน่าเสีย หรือเสื่อมคุณค่าในระหว่างการขนส่งได้ และต้องใช้พาหนะ หรือการบรรจุหีบห่อในลักษณะพิเศษ เช่น ใช้รถตู้เย็น เป็นต้น ประสิทธิภาพของยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งมีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการขนส่งและต่อราคาผลิตผลขั้นสุดท้ายด้วย หาก ระบบการขนส่งมีประสิทธิภาพเช่น ในยุโรปตะวันตกและในอเมริกาเหนือ การแข่งขัน ระหว่างพาหนะชนิดต่าง ๆ จะทำให้ราคาค่าขนส่งถูกลง

ประเภทของการขนส่ง (Transportation)

ประเภทของการขนส่ง (Transportation) แบ่งออก 5 ประเภท

การขนส่งทางน้ำ (Water Transportation) คือ การขนส่งทางน้ำ เป็นวิธีการขนส่งเก่าแก่มีมาตั้งสมัยโบราณ โดยการใช้แม่น้ำลำคลองเป็นเส้นทางลำเลียงสินค้า รวมถึงการขนส่งทางทะเล ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สำหรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ การขนส่งทางน้ำนี้เหมาะสมกับสินค้าที่มีขนาดใหญ่ ขนส่งได้ปริมาณมากเป็นสินค้าที่ยากแก่การเสียหาย เช่น ทราย แร่ ข้าวเปลือก เครื่องจักร ยางพารา เป็นต้นส่วนประกอบของการขนส่งทางน้ำ

1.1 ผู้ประกอบการขนส่งทางน้ำ

1.2 อุปกรณ์การขนส่ง คือ เรือ ได้แก่ เรือโดยสาร เรือสินค้าและเรือเฉพาะกิจ เช่น เรือลากจูง เรือประมง ฯลฯ

1.3 ท่าเรือ

1.4 เส้นทางเดินเรือ

ประเภทของการขนส่ง (Transportation)

การขนส่งทางน้ำ (Water Transportation) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

- เส้นทางเดินเรือภายในประเทศ
- เส้นทางเดินเรือชายฝั่งทะเล
- เส้นทางเดินเรือระหว่างประเทศ

ข้อดี-ข้อเสียของประเภทของการขนส่งทางน้ำ

ข้อดี

1. อัตราค่าขนส่งถูกกว่าเมื่อเทียบกับการขนส่งทางอื่น
2. ขนส่งได้ปริมาณมาก
3. มีความปลอดภัย
4. สามารถส่งได้ระยะไกล ๆ

ข้อเสีย

1. มีความล่าช้าในการขนส่งมาก
2. ในฤดูน้ำลดหรือฤดูร้อน น้ำอาจมีน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง เพราะเรือเกยตื้นได้
3. ไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนในการขนส่งได้ขึ้นอยู่กับภูมิอากาศ และ ภูมิประเทศ

การขนส่งทางบก (Road or Motor Transportation)

จำแนกเป็น **2 ประเภท** ได้แก่

การขนส่งทางรถไฟ (Railroads) การขนส่งทางรถไฟ เป็นเส้นทางการลำเลียงที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย ดำเนินงานโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นรัฐวิสาหกิจ เหมาะสำหรับการขนส่งสินค้าหนัก ๆ ปริมาณมากและในระยะทางไกล อัตราค่าบริการไม่แพง การขนส่งทางรถไฟจะมีกำหนดเวลาออกและถึงจุดหมายปลายทางในระยะเวลาแน่นอนและมีความปลอดภัยจากการเสียหายของสินค้า

- **รถปิด คือ รถไฟที่ปิดทุกด้าน** เหมาะสำหรับการขนส่งสินค้าที่เสียหายง่ายเมื่อถูกแดดถูกฝน
- รถเปิด คือ รถไฟที่ไม่มีหลังคา เหมาะสำหรับการขนส่งสินค้าที่ไม่เสียหายเมื่อถูกแดด ถูกฝน
- **รถเฉพาะกิจ** คือ รถไฟที่ออกแบบสำหรับใช้เฉพาะงาน เช่น รถบรรทุกน้ำมัน รถบรรทุกปูนซีเมนต์ รถบรรทุกน้ำมัน เป็นต้น – เส้นทางรถไฟ ซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศข้อดีข้อเสียของการขนส่งทางรถไฟ

ข้อดี-ข้อเสียของประเภทของการขนส่งโดยรถไฟ

ข้อดี

1. ประหยัด ขนส่งสินค้าได้จำนวนมากหลายชนิด
2. รวดเร็ว สามารถขนส่งสินค้าได้ทันตามกำหนดเวลาที่ต้องการ
3. สะดวก เพราะมีตู้หลายชนิดให้เลือกเพื่อความเหมาะสมกับสินค้า
4. ปลอดภัยสูง เมื่อเทียบกับเส้นทางอื่น
5. ขนส่งได้ทุกสภาพดินฟ้าอากาศ

ข้อเสีย

1. ไม่สามารถขนส่งสินค้าให้ถึงที่ต้องการขนถ่ายได้
2. ความยืดหยุ่นมีน้อย เพราะมีเส้นทางตายตัว
3. มีความคล่องตัวน้อยกว่าการขนส่งแบบอื่น เพราะมีกฎระเบียบมาก
4. ไม่เหมาะสมกับผู้ส่งสินค้ารายย่อย ปริมาณน้อย

การขนส่งทางรถยนต์ (Motor Transportation)

การขนส่งทางรถยนต์ (Motor Transportation) หรือรถบรรทุก (Truck Transportation) การขนส่งทางรถยนต์หรือทางรถบรรทุก ถือว่าเป็นหัวใจของการขนส่งทางบก ทั้งนี้ในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการสร้างถนนขยายถนนเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางการขนส่ง ซึ่งการขนส่งทางรถยนต์หรือทางรถบรรทุกน้สามารถแก้ปัญหาในด้านการจำหน่ายสินค้าของพ่อค้าได้เป็นอันมา เพราะการขนส่งสินค้าสะดวด รวดเร็ว สามารถส่งสินค้าไปถึงผู้ใช้ได้โดยตรงส่วนประกอบของการขนส่งทางรถยนต์หรือรถบรรทุก

1) ผู้ประกอบการ อาจเป็นรัฐหรือเอกชนดำเนินงานก็ได้ หรือเป็นการดำเนินงานร่วมกันก็ได้ เช่น รถยนต์รับจ้าง
2) อุปกรณ์ในการขนส่ง ได้แก่ รถยนต์ และรถบรรทุก
3) ถนนหรือเส้นทางเดินรถข้อดีข้อเสียของการขนส่งทางรถยนต์

ข้อดี-ข้อเสียการขนส่งทางรถยนต์ (Motor Transportation)

ข้อดี

1. บริการได้ถึงที่โดยไม่ต้องมีการขนถ่าย
2. ขนส่งสินค้าได้ตลอดเวลาตามความต้องการของลูกค้า
3. สะดวก รวดเร็ว
4. เหมาะกับการขนส่งระยะสั้นและระยะกลาง
5. เป็นตัวเชื่อมในการขนส่งแบบอื่นที่ไม่สามารถไปถึงจุดหมาย ได้โดยตรง

ข้อเสีย

1. ค่าขนส่งสูงเมื่อเทียบกับการขนส่งทางรถไฟ
2. มีความปลอดภัยต่ำ เกิดอุบัติเหตุบ่อย
3. ขนส่งสินค้าได้ปริมาณและขนาดจำกัด
4. กำหนดเวลาแน่นอนไม่ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพการจราจรและดินฟ้าอากาศ

การขนส่งทางอากาศ (Air Tiansportation)

การขนส่งทางอากาศ (Air Tiansportation) การขนส่งทางอากาศมีความสำคัญมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการขนส่งระหว่างประเทศเพราะทำการขนส่งได้รวดเร็วกว่าการขนส่งประเภทอื่นๆ ไม่เสียเวลาในการขนส่งนาน สะดวกและปลอดภัย เหมาะกับการขนส่งสินค้าประเภทที่สูญเสียง่าย เช่น ผัก ผลไม้ ดอกไม้ เป็นต้น หรือสินค้าต้องการสั่งจองมาด้วยความรวดเร็วแก่การใช้งาน ถ้าล่าช้าอาจเกิดความเสียหายได้ไม่เหมาะกับสินค้าที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมากและสินค้าราคาถูกๆ ไม่รีบร้อนในการขนส่ง ซึ่งการขนส่งประเภทนี้ทำให้ธุรกิจสามารถขยายตัวได้รวดเร็วทั้งในและต่างประเทศ แต่ค่าใช้จ่ายแพงกว่าการขนส่งประเภทอื่นส่วนประกอบของการขนส่งทางอากาศ

การขนส่งทางอากาศ (Air Tiansportation)

1 ผู้ประกอบการ ได้แก่ บริษัทการบิน ให้บริการขนส่งทั้งผู้โดยสารและสินค้าทั้งภายในและระหว่างประเทศ

2 อุปกรณ์ในการขนส่ง ได้แก่ เครื่องบิน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ - เครื่องบินโดยสาร ให้บริการขนส่งผู้โดยสาร
- เครื่องบินบรรทุกสินค้า ให้บริการขนส่งเฉพาะสินค้า - เครื่องบินแบบผสม ให้บริการทั้งผู้โดยสารและสินค้าภายในลำเดียวกัน

3 เส้นทางบิน คือ เส้นทางที่กำหนดจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง มี 2 ลักษณะ คือ

– เส้นทางในอากาศ - เส้นทางบนพื้นดิน

4 สถานีในการขนส่งหรือทาอากาศยาน เป็นบริเวณที่ใช้สำหรับการขึ้นลงของเครื่องบิน ประกอบด้วย
- อาคารสถานี - ทางวิ่งและทางขับ - ลานจอด

ข้อดี-ข้อเสียของการขนส่งทางอากาศ (Air Tiansportation)

ข้อดี

1. สะดวก รวดเร็วที่สุด

2. สามารถขนส่งกระจายไปทั่วถึงได้อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

3. สามารถขนส่งไปในท้องถิ่นที่การขนส่งประเภทอื่นไปไม่ถึง หรือไปยากลำบาก

4. เหมาะกับการขนส่งระยะไกลๆ

5. เหมาะกับการขนส่งสินค้าที่เสียง่าย จำเป็นต้องถึงปลายทางรวดเร็ว

6. ขนส่งได้หลายเที่ยวในแต่ละวัน เพราะเครื่องบินขึ้นลงได้รวดเร็ว

ข้อเสีย

1. ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงกว่าประเภทอื่น

2. จำกัดขนาดและน้ำหนักของสินค้าที่บรรทุกจะมีขนาดใหญ่และน้ำหนักมากไม่ได้

3. บริการขนส่งได้เฉพาะเมืองที่มีท่าอากาศยานเท่านั้น

4. การขนส่งขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ

5. การลงทุนและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุปกรณ์สูง

6. มีความเสี่ยงภัยอันตรายสูง

การขนส่งทางท่อ (Pipeline Transportation)

เป็นการขนส่งสิ่งของประเภทของเหลวและก๊าซผ่านสายท่อ เช่น น้ำประปา น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งการขนส่งทางท่อจะแตกต่างกับการขนส่งประเภทอื่น คือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการขนส่งไม่ต้องเคลื่อนที่ โดยเส้นทางขนส่งทางท่ออาจจะอยู่บนดิน ใต้ดินหรือใต้น้ำ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ ประเทศแรกที่ใช้ระบบการขนสงทางท่อ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้สำหรับขนส่งสินค้าประเภทเชื้อเพลิง ปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบการขนส่งทางท่อสำหรับสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซธรรมชาติ

ส่วนประกอบของการขนส่งทางท่อ

- 4.1 ผู้ประกอบการ ซึ่งผู้ประกอบการที่สำคัญ ได้แก่ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.)
- 4.2 อุปกรณ์ในการขนส่ง ได้แก่ ท่อ หรือสายท่อ แบ่งเป็น – ท่อหลัก – ท่อย่อย
- 4.3 สถานีในการขนส่ง ได้แก่ สถานีต้นทาง สถานีปลายทาง สถานีแยก สถานีสูบดันข้อดีและข้อเสียของการขนส่งทางท่อ

ข้อดี-ข้อเสียของการขนส่งทางท่อ (Pipeline Transportation)

ข้อดี

1. ประหยัดต้นทุน เวลาในการขนย้ายสินค้า
2. สามารถขนส่งได้ทุกสภาพภูมิอากาศ
3. สามารถขนส่งได้ไม่จำกัดเวลาและปริมาณ
4. มีความปลอดภัยสูงจากการสูญหายหรือลักขโมย
5. กำหนดเวลาการขนส่งได้แน่นอนชัดเจน
6. ประหยัดค่าแรง เพราะใช้กำลังคนน้อย

ข้อเสีย

1.ใช้ขนส่งได้เฉพาะสินค้าที่เป็นของเหลวหรือก๊าซเท่านั้น

2. ค่าใช้จ่ายในการลงทุนครั้งแรกสูง

3. ตรวจสอบหาจุดบกพร่องทำได้ยาก

4. ท่อหลักที่ใช้ขนส่งเมื่อวางแล้วเคลื่อนย้ายเปลี่ยนเส้นทางไม่ได้

5. ไม่เหมาะกับการขนส่งในภูมิประเทศที่มีแผ่นดินไหวบ่อย

การขนส่งระบบคอนเทนเนอร์ (Container System)

การขนส่งระบบคอนเทนเนอร์ (Container System) การขนส่งระบบคอนเทนเนอร์ เป็นการพัฒนาการขนส่งอีกขั้นหนึ่ง โดยการบรรจุสินค้าที่จะขนส่งลงในตู้หรือกล่องเหล็กขนาดใหญ่ ที่เรียกว่า คอนเทนเนอร์ แล้วทำการขนส่งโดยรถบรรทุก รถไฟ หรือเครื่องบิน ไปยังจุดหมายปลายทางโดยไม่มีการขนถ่ายสินค้าออกจากตู้ระหว่างทำการขนส่งเที่ยวนั้น ซึ่งตู้คอนเทนเนอร์ต้องสร้างจากเหล็กที่ทนทานต่อสภาพลมฟ้าอากาศ สามารถวางไว้กลางแจ้ง ได้โดยปกติจะสร้างให้มีลักษณะแข็งแรงมาก เพื่อให้ทนทานต่อการยกขนถ่ายสินค้าและสับเปลี่ยนบรรทุกระหว่างรถบรรทุก รถไฟหรือเรือ ในการเคลื่อนย้ายตู้นี้จะใช้ปั้นจั่น ในการขนย้าย และจากคุณสมบัติดังกล่าว ตู้คอนเทนเนอร์ จึงสามารถป้องกันสินค้าชำรุดเสียหายได้เป็นอย่างดี

ชนิดของตู้คอนเทนเนอร์ตู้คอนเทนเนอร์หรือตู้สินค้าที่ใช้ในการขนส่งสินค้า เป็นตู้สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 8 ฟุต สูง 8 ฟุต ยาว 20,25,40,45 ฟุต ทำจากเหล็กหรืออะลูมิเนียมที่ได้รับการผนึกอย่างดีกันไม่ให้น้ำเข้าในตู้ได้ ใช้สำหรับบรรทุกสินค้า ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ชนิด คือ

การขนส่งระบบคอนเทนเนอร์ (Container System)

1 **ตู้แห้งหรือตู้สินค้าทั่วไป** เป็นตู้ทึบไม่มีแผ่นฉนวนอยู่ด้านใน ไม่มีเครื่องทำความเย็นติดตั้งหน้าตู้ ใช้บรรทุกสินค้าแห้งหรือสินค้าทั่วไป

2 **ตู้ควบคุมอุณหภูมิ** แบ่งได้ดังนี้- ตู้ห้องเย็น จะมีเครื่องทำความเย็นในตู้ ภายในระบุฉนวนทุกด้าน เพื่อป้องกันความร้อนจากภายนอกเข้าสู้ด้านใน นิยมเก็บผักสด ผลไม้- ตู้ฉนวน ภายในจะบุฉนวนด้วยโฟมทุกด้าน เพื่ออป้องกันความร้อนแผ่เข้าตู้ นิยมบรรทุกผัก- ตู้ระบายอากาศ เหมือนกับตู้เย็นแต่มีพัดลมมแทนเครื่องทำความเย็น พัดลมจะดูดก๊าซอีเทอร์ลีนที่ระเหยออกจากตัวสินค้า

3 **ตู้พิเศษ** ได้แก่- ตู้แท็งก์เกอร์หรือตู้บรรจุของเหลว- ตู้เปิดหลังคา- ตู้แพลตฟอร์ม- ตู้เปิดข้าง- ตู้บรรทุกรถยนต์- ตู้บรรทุกหนังเค็ม- ตู้สูงหรือจัมโบ้

ประโยชน์ของระบบตู้คอนเทนเนอร์

1. ทำให้ขนถ่ายสินค้าได้รวดเร็ว
2. ลดความเสียหายของสินค้าที่ขนส่งและป้องกันการถูกโจรกรรมได้
3. ประหยัดค่าใช้จ่าย
4. สามารถขนส่งได้ปริมาณมาก
5. การสั่งจองเรือระวางเพื่อขนส่งสินค้าทำได้สะดวก
6. ตรวจนับสินค้าได้ง่าย

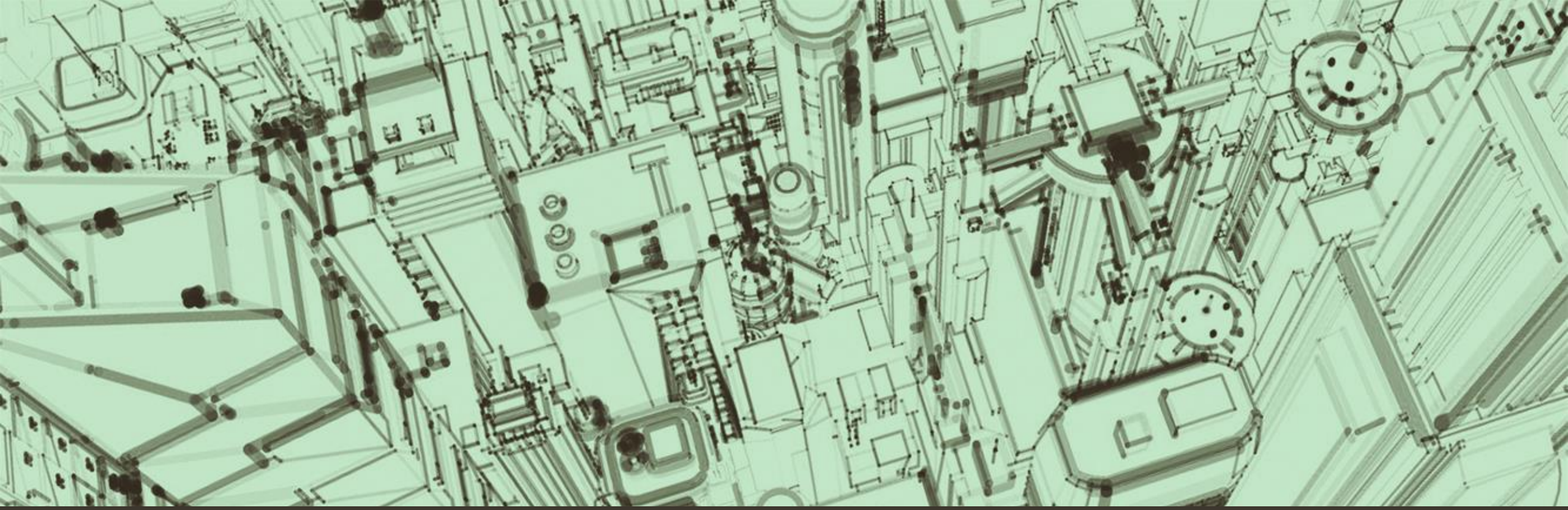

ภูมิศาสตร์มนุษย์

ภูมิศาสตร์การพัฒนา

ภูมิศาสตร์การพัฒนา

“...ในการพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศทางสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปไปช่วย โดยที่จะคิดให้กับเขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราต้องเข้าไปดูว่า เขาต้องการอะไรจริงและก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2517

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI)

ดัชนีทางสถิติแบบองค์รวมที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการคาดหมายคงชีพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อหัว ซึ่งใช้จัดลำดับการพัฒนามนุษย์ในแต่ละประเทศเป็น 4 กลุ่ม ยิ่งประเทศใดมีระดับการคาดหมายคงชีพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อหัวมาก ก็จะยิ่งส่งผลให้ระดับการพัฒนามนุษย์มากตามไปด้วย ทั้งนี้ดัชนีดังกล่าวถูกพัฒนาโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวปากีสถาน มาห์บับ อุล ฮัก ร่วมกับนักเศรษฐศาสตร์ชาวอินเดีย อมรรตยะ เสน ซึ่งได้วางกรอบการศึกษาไว้ว่าผู้คนสามารถที่จะ "เป็น" หรือ "กระทำ" สิ่งที่ตนปรารถนาในชีวิตได้หรือไม่ และเผยแพร่รายงานการศึกษาโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI)

ดัชนีการพัฒนามนุษย์วัดความสำเร็จโดยเฉลี่ยของแต่ละประเทศในการพัฒนามนุษย์สามด้านหลัก ๆ ได้แก่

- **การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี** - วัดจากอายุขัย
- **ความรู้** - วัดจากการรู้หนังสือ (มีน้ำหนักเป็นสองในสามส่วน) และอัตราส่วนการเข้าเรียนสุทธิที่รวมกันทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา (มีน้ำหนักเป็นหนึ่งในสามส่วน)
- **มาตรฐานคุณภาพชีวิต** - วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product - GDP) ต่อหัวและความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ (purchasing power parity - PPP)

นโยบายพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย

- One Road One Belt
- GMS
- EEC

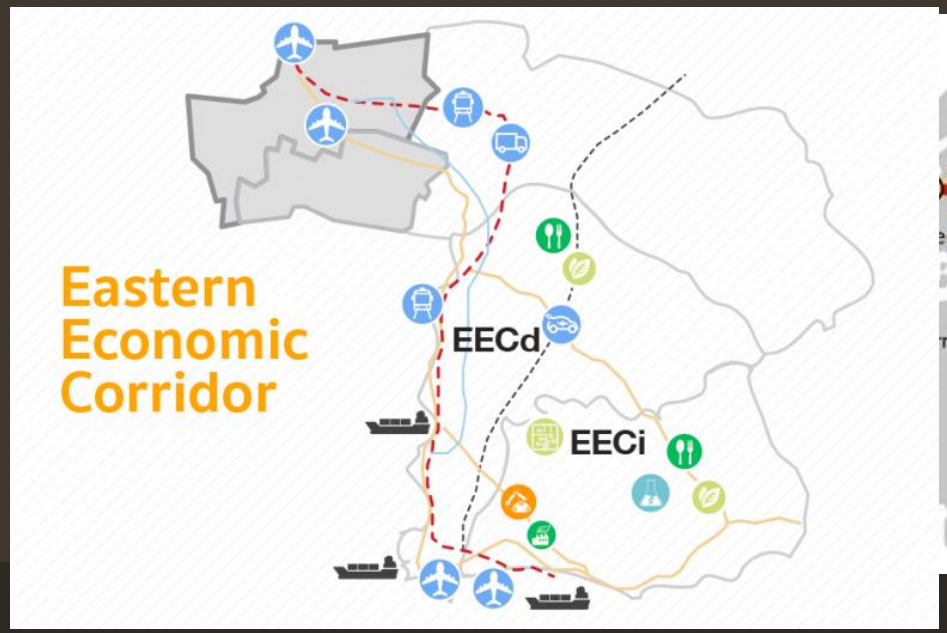

One Road One Belt

ในปัจจุบันนโยบายที่ประเทศจีนได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์ Made in China 2025 โดยจีนได้รับแนวคิดมาจากนโยบายอุตสาหกรรมแห่งชาติของเยอรมนี (The New High Tech Strategy 2020) จะเป็นการปฏิรูปด้านอุตสาหกรรมของประเทศ เน้นการใช้เทคโนโลยีชั้นสูงกับการเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว เชื่อมความต้องการของผู้บริโภคแต่ละรายเข้ากับกระบวนการผลิตสินค้าได้โดยตรง สามารถผลิตของที่มีความแตกต่างกัน เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว โดยมีต้นทุนการผลิตและการขนส่งต่ำ มีกระบวนการผลิตที่มี ประสิทธิภาพ และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประเทศจีนจึงได้ประกาศยุทธศาสตร์ Made in China 2025 ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ของประเทศจีน มีระยะเวลา 5 ปี (2559-2564) โดยแนวทางที่สำคัญดังนี้

การสร้างศูนย์สร้างสรรค์อุตสาหกรรมใหม่ ผลิตสินค้าอัจฉริยะ

สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม การผลิตแบบสีเขียว มีความสร้างสรรค์ในอุปกรณ์ระดับสูง

One Road One Belt

The One Belt One Road ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ

วงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบก มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมประเทศจีนกับทวีปยุโรป เส้นทางผ่านภูมิภาคเอเชียกลาง และเอเชียตะวันตก

เส้นทางสายไหมทางทะเลของศตวรรษที่ 21 เส้นทางทะเลประเทศจีนจะเชื่อมกับทวีปยุโรป มีเส้นทางผ่านภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และทวีปแอฟริกา

นอกจากนี้แล้วโครงการ The One Road One Belt ยังมีการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมทางอากาศเพื่อรองรับการขนส่งสินค้า และการเดินทางที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย

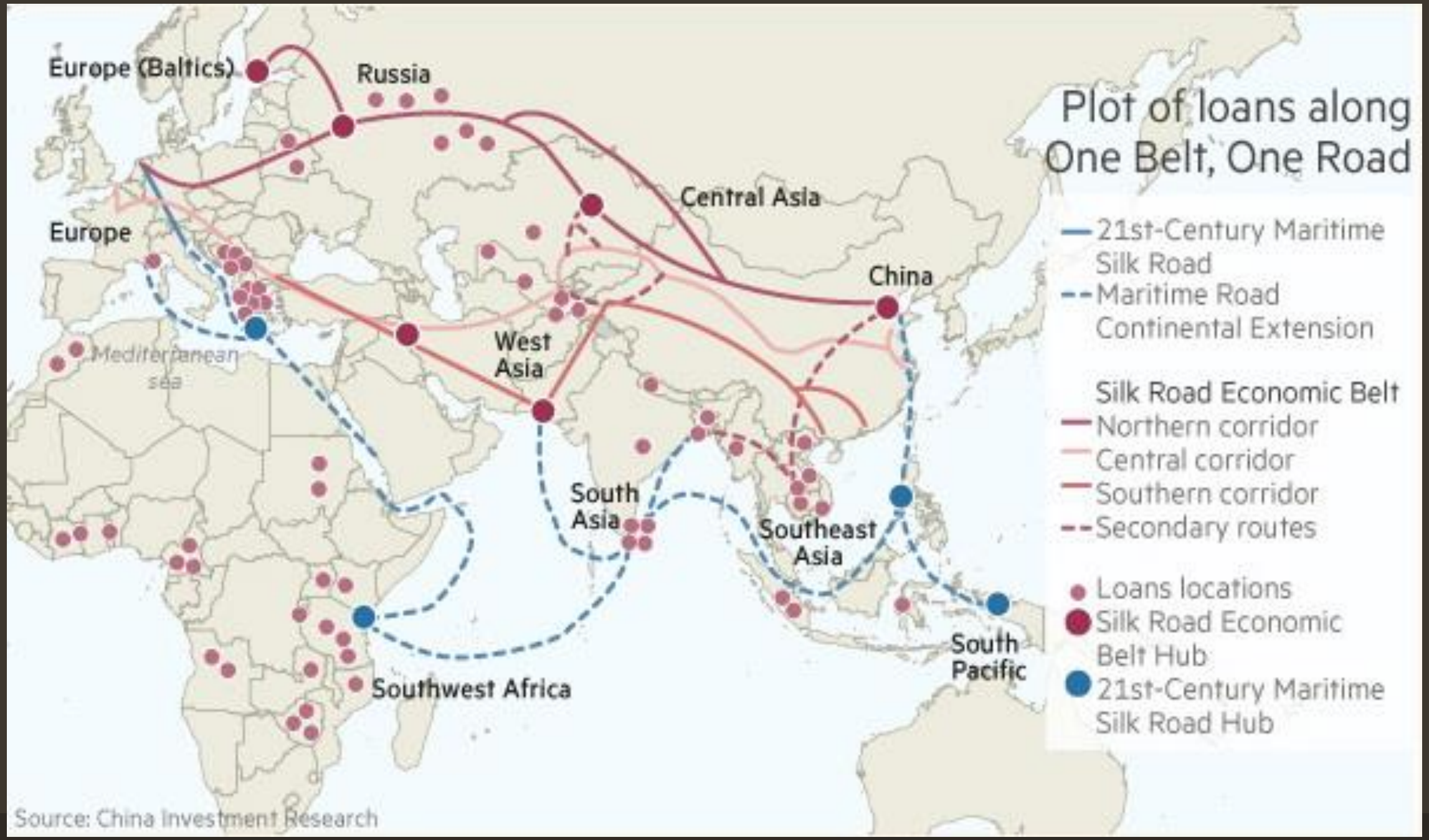
Europe (Baltics)
Russia
Central Asia
Europe
China
West Asia
Mediterranean sea
South Asia
Southeast Asia
South Pacific
Southwest Africa
Plot of loans along One Belt, One Road
21st-Century Maritime Silk Road
Maritime Road Continental Extension
Silk Road Economic Belt
Northern corridor
Central corridor
Southern corridor
Secondary routes
Loans locations
Silk Road Economic Belt Hub
21st-Century Maritime Silk Road Hub
Source: China Investment Research

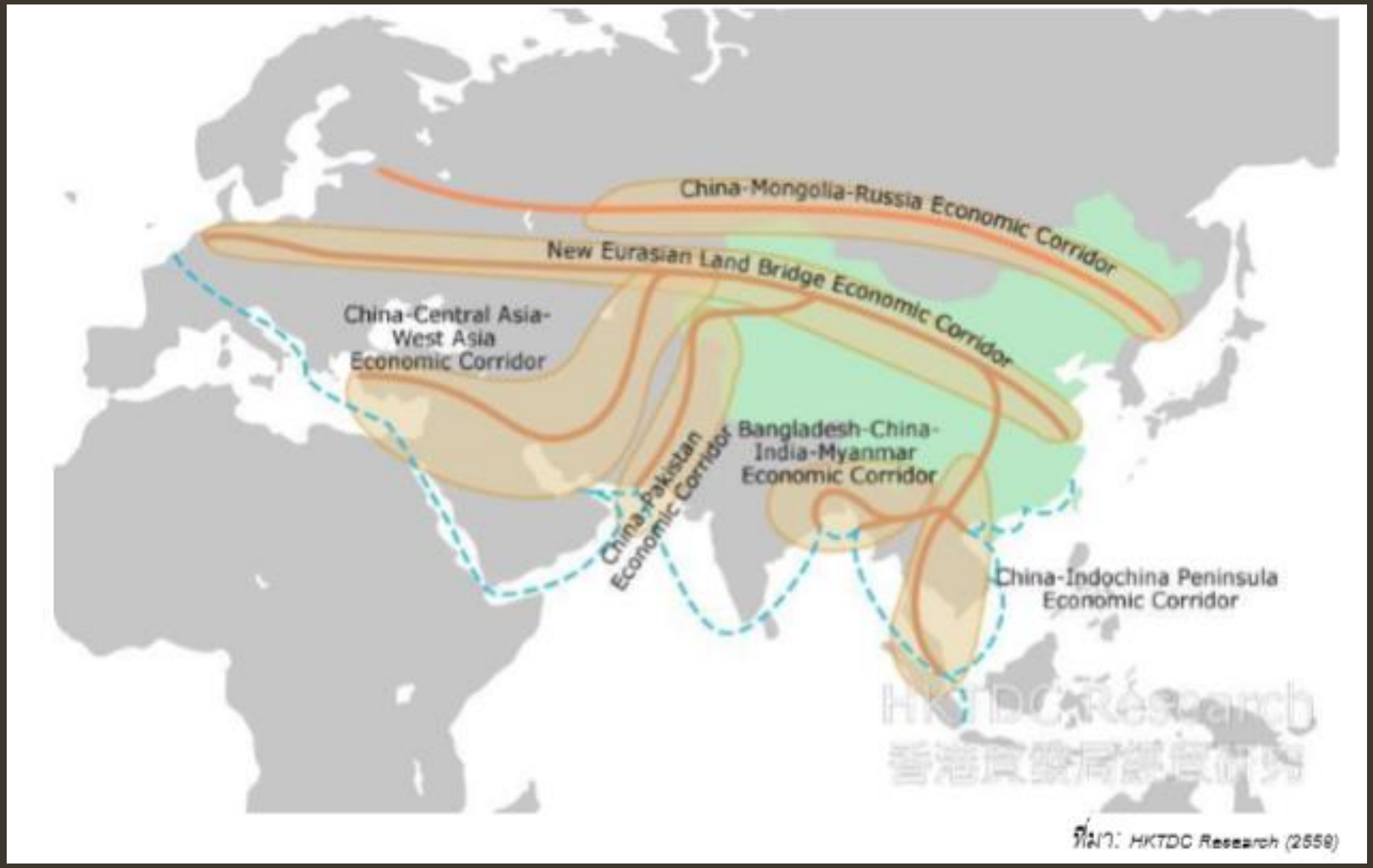
China-Mongolia-Russia Economic Corridor
New Eurasian Land Bridge Economic Corridor
China-Central Asia-West Asia Economic Corridor
China-Pakistan Economic Corridor
Bangladesh-China-India-Myanmar Economic Corridor
China-Indochina Peninsula Economic Corridor
HKTDC Research
ที่มา: HKTDC Research (2559)

One Road One Belt

เป้าหมายสำคัญของ **One Belt One Road** คือการประสานนโยบายเพื่อความร่วมมือทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างจีน กับประเทศต่างๆ ในแผนการนี้ และยังมีนโยบายสนับสนุนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในโครงการขนาดใหญ่ การพัฒนาระบบสารธารณูปโภค (Facilities Connectivity) และการปรับปรุงการเชื่อมโยงระบบโครงสร้างพื้นฐาน โครงข่ายข้ามพรมแดน รวมไปถึงพลังงานโดยเฉพาะท่อส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน นอกจากนี้แล้ว ยังได้ทำการยกเลิกสิ่งที่เป็นอุปสรรคของการค้าการลงทุน เช่น การตั้งกำแพงภาษี จึงได้ทำการก่อตั้งเขตการค้าเสรี และยังมีการจัดตั้งความร่วมมือ ข้อตกลงกับประเทศเป้าหมายในด้านการสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานถ่านหิน น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ พลังงานน้ำ ลม แสงอาทิตย์ และพลังงานนิวเคลียร์

แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region Economic Cooperation Program: GMS)

เป็นแผนที่จัดตั้งในปี พ.ศ.2535 โดยเป็นความร่วมมือกันของกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย กัมพูชา ลาว เมียนม่าร์ เวียดนาม และประเทศจีน(มณฑลยูนาน) ภายใต้การช่วยเหลือของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) มีพื้นที่ 2.6 ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมประมาณ 333.8 ล้านคน

มีวัตถุประสงค์หลัก คือการส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการสนับสนุนการจ้างงาน และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือทางเทคโนโลยีและการศึกษาระหว่างกัน ตลอดจนใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจในการค้าโลก โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ 3 ด้าน (3Cs) ดังนี้

แผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region Economic Cooperation Program: GMS)

- **สร้างความเชื่อมโยง (Connectivity)** ระหว่างกันให้มากขึ้นผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และยกระดับโครงข่าวเส้นทางคมนาคมให้เป็นแนวพื้นที่ทางเศรษฐกิจ
- **เสริมศักยภาพทางการแข่งขัน (Competitiveness)** ผ่านการอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้าย ผู้คนและสินค้าข้ามพรมแดนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมบูรณาการของตลาด กระบวนการผลิต และห่วงโซ่คุณค่า
- **สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Community)** ผ่านโครงการและแผนงานที่ตอบสนองต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

กำหนดแนวทางการพัฒนาแบ่งเป็น 9 สาขาที่สำคัญ ประกอบด้วย การคมนาคม พลังงาน เกษตรกรรม สิ่งแวดล้อม พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเมือง การท่องเที่ยวและการบริการ ระบบเทคโนโลยีและการสื่อสาร และด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน

ศักยภาพในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค GMS

ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมีจุดเด่นที่สามารถแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้แก่

1. ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เนื่องจากมีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ติดกันและมีความสัมพันธ์อันยาวนานทางด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณีและศาสนา เมื่อประสานความร่วมมือกัน การพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญยิ่งขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ทำได้โดยง่าย

2. ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงส่วนใหญ่ ยังคงมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ยังไม่ได้นำมาใช้ในเชิงพาณิชย์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านน้ำมัน พลังงานน้ำ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน แร่ธาตุต่าง ๆ ป่าไม้ และทรัพยากรทางทะเล ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อทำให้อนุภูมิภาคนี้ สามารถแข่งในตลาดโลกได้

3. นักลงทุนต่างชาติมีความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศเหล่านี้ เนื่องจากมีอัตราค่าแรงต่ำ

ศักยภาพในการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค GMS

แต่ศักยภาพที่มีอยู่เหล่านี้อาจถูกมองข้ามจากนักลงทุนหากระบบขนส่งเส้นทางคมนาคมตลอดจนกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่สอดคล้องและไม่สามารถเชื่อมโยงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคต่อไปยังประเทศอื่นนอกภูมิภาคได้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ประเทศที่มีเศรษฐกิจเข้มแข็งอย่าง จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ต่างมีความสนใจลงทุนในอนุภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะการย้ายฐานการผลิตมายังประเทศที่มีค่าแรงถูกกว่า และการสร้างตลาดผู้บริโภคใหม่ๆ ดังนี้ ระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงจึงมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประเทศในกลุ่ม GMS ได้รับประโยชน์จากการค้าการลงทุนระหว่างประเทศอย่างเต็มที่

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศที่อยู่ในระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC)

ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC)

ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)

NAY PYI TAW
THAILAND
LAO PDR
VIET NAM
VIENTIANE
BANGKOK
CAMBODIA
PHNOM PENH
Houayxay
Chiang Khong
Chiang Rai
Chiang Mai
Luangprabang
Thanh Hoa
Vinh
Nong Khai
Udon Thani
Thakhek
Dong Hoi
Dong Ha
Hue
Da Nang
Quang Ngai
Quy Nhon
Pleiku
Le Thanh
Nha Trang
Phan Rang-Thap Cham
Phan Thiet
Vung Tau
Ho Chi Minh
Moc Bai
Kampot
Preah Sihanouk
Kep
Ha Tien
Ca Mau
Hat Lei
Chan Yeam
Kratie
Stung Treng
Dong Kralor
Siem Reap
Pdipet
Aranyaprathet
Nakhon Ratchasima
Ubon Ratchathani
Pakse
Mukdahan
Kaysone Phomvihane
Lao Bao
Yeun Khami
Ayutthaya
Nakhon Sawan
Phitsanulok
Mae Sot
Myawaddy
Mawlamyine
Yangon
Bago
Dawei
Ratchaburi
Chon Buri
Sattahip
Rayong
Myeik (Mergui) Archipelagoes
CORRIDORS
N Northern
E Eastern
C Central
W Western
S Southern
NS North-South
EW East-West
NE Northeastern
SC Southern Coastal
Possible Extension
National Capital

อนุภูมิภาค	เส้นทางที่ผ่าน
Central Sub-corridor	กรุงเทพ – พนมเปญ (ผ่าน R5 หรือ R6) – โฮจิมินห์ซิตี้ – วุ่งเตา
	Bangkok – Phanom Penh (ผ่าน R5 หรือ R6) – Ho Chi Min City – Vungtau
Northern Sub-corridor	กรุงเทพ – เสียมเรียบ – สตรึงเตร็ง – รัตนคีรี – Pleiku-Quy Nhon
	Bangkok – Siem Reap – Stung Treng – Pleiku – Quy Nhon
Southern Coastral Sub-Corridor	กรุงเทพ- ตราด – ฮาตียน –กาเมา –นำแคน
	Bangkok–Trad–Ha Tien–Ca Mau–Nam Can
Inter-Corridor Link (with EWEC)	สีหนุวิลล์ – พนมเปญ – กราตี – สตึงเตร็ง – ดังกาลอ-ปากเซ-สะหวันนะเขต
	Preah Sihanouk–Phanom Penh–Kratie–Stung Treng–Pakxe–Savannakhet

Bago
Pathein
Yangon
Myawaddy
Mae Sot
Mawlamyine
Kawkareik
Phitsanulok
Udon Thani
Nakhon Phanom
Thakhek
Mukdahan
Dong Hoi
Dansavanh
Dong Ha
Kaysone Phomvihane
Lao Bao
Hue
Da Nang
Nakhon Sawan
Ubon Ratchathani
Nakhon Ratchasima
Pakxe
Quang Ngai
Ban Phu Nam ron
Ayutthaya
Dawei
BANGKOK
CAMBODIA
Veun Kham
Pleiku
Htikhi
Aranyaprathet
Dong Kralor
Siem Reap
Quy Nhon
Poipet
An Dong Pech
Le Thanh
Chon Buri
Laem Chabang
Stung Treng
Stueng Saen
Rayong
Sattahip
Kratie
Nha Trang
Hat Lek
Chan Yeam
Kampong Cham
PHNOM PENH
Phan Rang-Thap Cham
Bavet
Moc Bai
Phan Thiet
Kep
Ho Chi Minh City
Preah Sihanouk
Vung Tau
Ha Tien
Rach Gia
Ca Mau
Nam Can
GMS Economic Corridors
North–South
Southern
East–West
East–West Potential Extension
GMS TSS Corridors*
Current Transport Corridor
Potential Extension
* GMS Transport Sector Strategy 2006–2015

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor)

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) หรือ **EEC** เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรีในพ.ศ. 2558 ตั้งอยู่บริเวณในชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทยซึ่งถือเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัดได้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายในระเบียงเศรษฐกิจนี้ มีมูลค่าราว 14% ของทั้งประเทศไทย

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ได้ออกประกาศเรื่องการกำหนดเขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ตามโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 5 พื้นที่ ประกอบด้วย

1.เขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก : เมืองการบินภาคตะวันออก หรือ Special EEC Zone : Eastern Airport City ขนาดพื้นที่ 6,500 ไร่ บริเวณสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา เพื่อยกระดับสนามบินอู่ตะเภาให้เป็นศูนย์กลางการบิน รองรับผู้โดยสาร 15-35-60 ล้านคน/ปี ในระยะ 5-10-15 ปี ตามลำดับ

โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา และเมืองการบินภาคตะวันออก (Eastern Airport City) เป็นโครงการที่เปิดให้เอกชนเข้าร่วมลงทุน พัฒนาสนามบินและกิจกรรมต่อเนื่องต่างๆ ประกอบด้วยการก่อสร้างพร้อมให้บริการและบำรุงรักษา อาคารผู้โดยสารหลังที่ 3 (Terminal 3) และศูนย์ธุรกิจการค้า (Commercial Gateway) ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศและโลจิสติกส์ (Air Cargo) ระยะที่ 2 ธุรกิจซ่อมเครื่องบิน (Maintenance Repair and Overhaul, MRO) ระยะที่ 2 ศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรการบินระยะที่ 2 และกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมอากาศยาน (Free Trade Zone)

องค์ประกอบโครงการ

(1) อาคารผู้โดยสารหลังที่ 3 (Terminal 3) และศูนย์ธุรกิจการค้า (Commercial Gateway)

(2) ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศและโลจิสติกส์ (Air Cargo) ระยะที่ 2

(3) ธุรกิจซ่อมเครื่องบิน (Maintenance Repair and Overhaul, MRO) ระยะที่ 2

(4) ศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรการบิน ระยะที่ 2

(5) กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมอากาศยาน (Free Trade Zone)

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2. เขตส่งเสริมนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation: EECi) ตั้งอยู่ในบริเวณวังจันทร์วัลเล่ย์ จังหวัดระยอง ขนาด 3,302 ไร่ และบริเวณอุทยานรังสรรค์นวัตกรรมอวกาศ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ขนาดพื้นที่ 120 ไร่ เพื่อยกระดับอุตสาหกรรม และ ชุมชน ด้วยการพัฒนาวิจัยและนวัตกรรม

- เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก วังจันทร์วัลเลย์ ตั้งอยู่บนที่ดินของบริษัท ปตท. จากัด (มหาชน) ติดทางหลวงหมายเลข 344 อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง รองรับการพัฒนาเป็น ศูนย์กลางเทคโนโลยีระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และระบบอัจฉริยะ (ARIPOLIS) และเทคโนโลยีชีวภาพและชีววิทยาศาสตร์ (BIOPOLIS)

- เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อุทยานรังสรรค์นวัตกรรมอวกาศ (Space Krenovation Park) ตั้งอยู่ที่ ตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี รองรับการเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (SPACE KRENOVAPOLIS)

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

สำหรับกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายของเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

(1) ARIPOLIS: ศูนย์กลางการวิจัยและนวัตกรรมด้านระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และระบบอัจฉริยะ

(2) BIOPOLIS: ศูนย์กลางการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจฐานชีวภาพ (Bio-Economy) ใช้ประโยชน์จากฐานเกษตรกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ

(3) SPACE KRENOVAPOLIS: ศูนย์กลางและฐานในการรังสรรค์นวัตกรรมจากเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ

SPACE KRENOVAPOLIS (SKP)

อุทยานรังสรรค์นวัตกรรมอวกาศ

อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

โดย สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

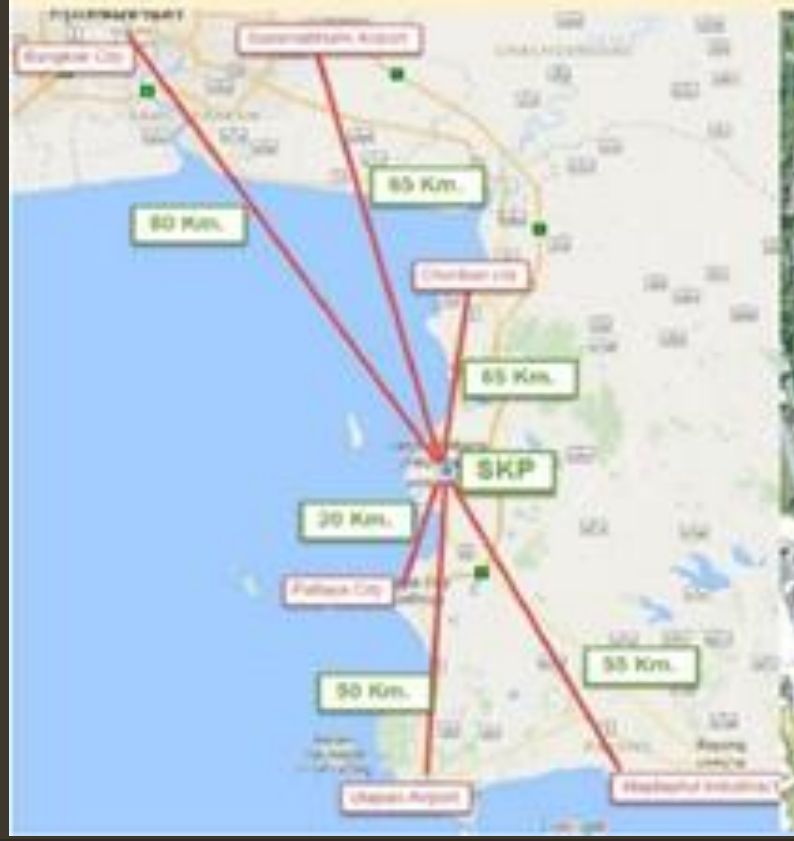

เนื้อที่รวม ประมาณ ๑๒๐ ไร่

พื้นที่เพื่อการวิจัยและการเรียนรู้
(R&D / Learning Zone)

พื้นที่เพื่อการปฏิบัติการดาวเทียม
(Satellite Operation Zone)

พื้นที่รองรับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาธุรกิจของภาคเอกชนและการพัฒนาผู้ประกอบการ
(Space Business& Entrepreneurial Zone)

พื้นที่สันทนาการ
(Recreation Zone)

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

3.เขตส่งเสริมอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Park Thailand : EECd) บริเวณอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ขนาดพื้นที่ 709 ไร่ เพื่อขยายและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเดิมรองรับการเป็น Data Hub ของอาเซียน

มุ่งเน้นการสร้างอุตสาหกรรมดิจิทัลใหม่ (New S-Curve Digital Industry) โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Target Industry) ได้แก่

-กลุ่มผู้ผลิตฮาร์ดแวร์และชิ้นส่วน เช่น Smart Device, อุปกรณ์ IoT และ Artificial Intelligent

-กลุ่มผู้ผลิต/ให้บริการซอฟต์แวร์ เช่น Autonomous Software และ Intelligent Platform

-กลุ่มผู้ให้บริการข้อมูลดิจิทัล (Digital Content) มุ่งเน้นเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ เช่น Big Data Analytic, Virtual Reality และ Immersive Animation

-กลุ่มผู้ผลิตอุปกรณ์สื่อสาร/บริการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมทั้ง โทรคมนาคม แพร่ภาพกระจายเสียง และดาวเทียม

-กลุ่มผู้ให้บริการดิจิทัล เช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มการค้าดิจิทัลรูปแบบใหม่ (Digital Commerce) และวิสาหกิจเทคโนโลยีดิจิทัลเริ่มต้น (Digital Tech Startup)

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

แนวทางการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

4.นิคมอุตสาหกรรม Smart Park จังหวัดระยอง พื้นที่ 1,466 ไร่ บริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร และการท่องเที่ยว กลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ

5.นิคมอุตสาหกรรมเหมราช อีสเทิร์นซีบอร์ด 4 จังหวัดระยอง พื้นที่ 1,900 ไร่

https://www.home.co.th/hometips/detail/90371

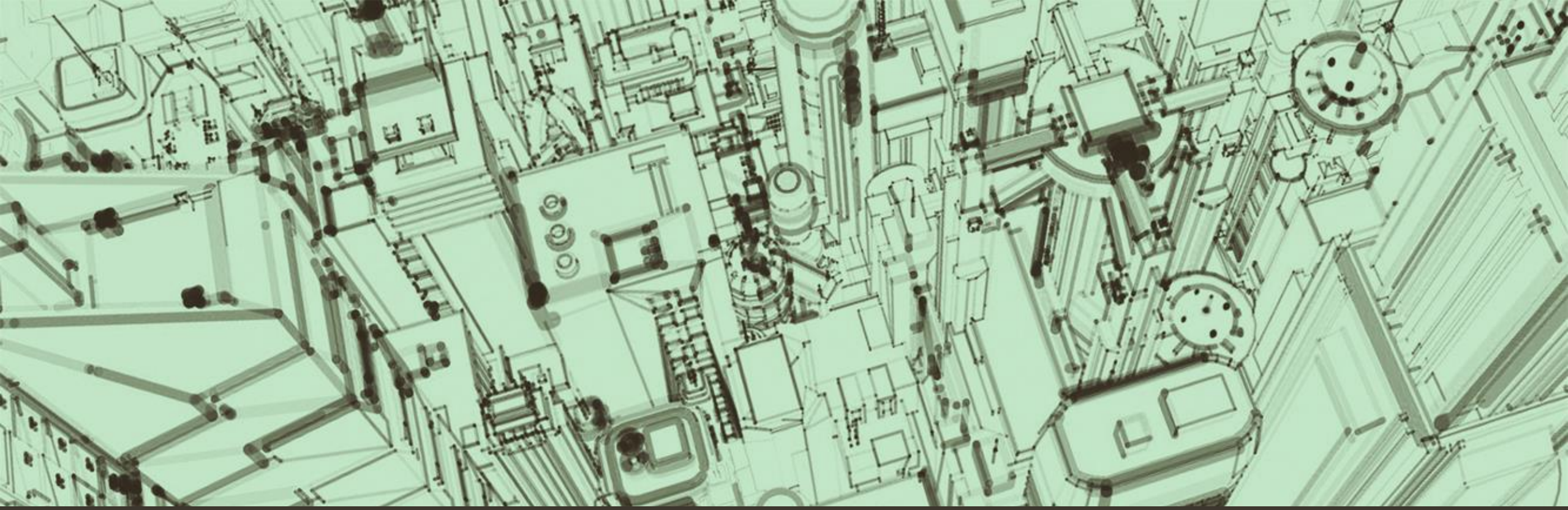

ภูมิศาสตร์มนุษย์

ภูมิศาสตร์เมืองและชนบท

ความหมายของเมือง

บริเวณที่อยู่อาศัยของกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย มีขนาดพื้นที่ค่อนข้างใหญ่ และมีความหนาแน่น มีสภาพที่ถาวร ชุมชนที่มีสภาวะของความมีอำนาจและวัฒนธรรมที่มากมายและแข็งแกร่ง

Spiro Kostof

- เมืองคือสถานที่ซึ่งกลุ่มคนที่มีกลุ่มมารวมกันเพื่อดำเนินกิจกรรม รวมกลุ่มในรูปแบบลักษณะต่างๆ
- เมืองจะมีลักษณะเป็นกลุ่มเมืองจะอยู่ด้วยกันหลายๆ เมืองอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งฐานะของเมืองเป็นลำดับชั้น ไล่ลงไปถึงหมู่บ้าน ศักดิ์และฐานะของเมือง สามารถบอกได้ด้วยชื่อเมือง เมื่อพิจารณาทางประวัติศาสตร์จะพบว่ามีการระบุโดยภาษา หรือจำนวนประชากร
- เมืองหมายถึงบริเวณที่มีขอบเขตแน่ชัด ไม่ว่าจะด้วยวัตถุ หรือสัญลักษณ์ ซึ่งจะบ่งบอกความเป็นเมืองได้อย่างชัดเจน
- เมืองคือ สถานที่ที่มีการแบ่งแยกประเภทของงานตามความถนัด และทักษะ ของประชากร เช่น พระ ทหาร ช่างฝีมือ เป็นต้น

ความหมายของเมือง

- เมืองเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการค้าขาย การเกษตรกรรม และเป็นแหล่งอาหารที่เหลือเฟือ ตลอดจนเป็นที่สะสมทรัพยากรทุกรูปแบบ
- เมืองมีพื้นที่ชนบท (Rural) ที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เป็นอาณาบริเวณที่เด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร ปกครอง การผลิตอาหาร การให้ความคุ้มครองป้องกัน
- เมือง คือ สถานที่ที่มักจะมีเอกลักษณ์ที่แน่ชัด บ่งบอกความเป็นตัวของตัวเอง ด้วยองค์ประกอบเมืองทางด้านภายภาพ หรือ อนุสาวรีย์ เช่น ระบบท่อส่งน้ำของกรุงโรม หรือ ระบบคูเมืองของทวีปเอเชีย เป็นต้น
- เมือง คือ สถานที่ที่ประกอบด้วยอาคารบ้านเรือน และผู้คน ซึ่งมีชีวิตและวิญญาณสอดแทรกอยู่ทุกอณูของพื้นที่เสมอมา

ความหมายของชนบท

ชนบท (Rural area) หมายถึง พื้นที่ที่อยู่นอกเขตเมือง โดยทั่วไปมีการตั้งถิ่นฐานเบาบาง ความหนาแน่นของประชากรน้อย มีความเป็นอยู่ในลักษณะของสังคมแบบชนบทการเกษตร ห่างไกลจากศูนย์กลางการบริหารและการบริการ ส่วนใหญ่การใช้ที่ดินในชนบทจะเป็นการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร เช่น ที่นา ที่ปลูกพืชไร่ ที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เป็นต้น

Alvin L. Bertrand ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมหรืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น 3 ประการ คือ

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ (Geographic Environment)

สภาพแวดล้อมทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Environment)

สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment)

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านการบริหาร การปกครอง สังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพึ่งพาอาศัยกันทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะพบว่าชุมชนชนบทมีระบบเศรษฐกิจแบบปฐมภูมิ (Primary Sector) หรือภาคเกษตรกรรม สามารถยังชีพและเลี้ยงตนเองได้ แต่ยังคงต้องมีความสัมพันธ์กับเมืองในด้านการพึ่งพา ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้และตลาดจำหน่ายผลผลิต

ส่วนเมืองมีระบบเศรษฐกิจแบบทุติยภูมิ(Secondary Sector) ได้แก่ การแปรรูป และแบบตติยภูมิ (Tertiary Sector) เช่น การค้าและการบริการ

เกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นเมือง

- จำนวนประชากร (Population)
- ความหนาแน่นของประชากร (Population Density)
- กฎหมายและการบริหาร (Legal and Administration)
- บทบาทของเมือง (Function)
- ปัจจัยอื่นๆ

ความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) อธิบายถึง ความแตกต่างระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทว่า ชุมชนเมืองนั้น เป็นชุมชนที่ประชากรมีโอกาสทางการศึกษาและการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขค่อนข้างสูงส่งผลให้มีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุค่อนข้างดี รวมทั้งยังมีสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา อย่างทั่วถึงและมีรายได้ค่อนข้างสูงจากอาชีพนอกภาคการเกษตร แต่ในขณะเดียวกันประชาชนในชุมชนเมือง มักจะประสบปัญหาในเรื่องของภาวะความเครียด ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาการลำบากในการรวมตัวของคนในชุมชน เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างและหลากหลายค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ชุมชนเมืองมักจะพบปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหามลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนชุมชนเมือง ถึงแม้ว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชนบทจะประสบปัญหาการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุข ขาดการพัฒนาโอกาสทางด้านการศึกษา รวมทั้งยังขาดการเข้าถึงสาธารณปโภคและที่ดินทำกิน ทำให้ประสบปัญหาความยากจน แต่คนในชุมชน มีความผูกพัน จริงใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการรวมตัวที่เหนียวแน่นมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 10

องค์ประกอบ	ชุมชนเมือง	ชุมชนชนบท
การมีสุขภาวะ	มีโอกาสเข้าถึงการบริการสาธารณสุขและการศึกษาที่มีคุณภาพ แต่มีปัญหาสุขภาพในเรื่องความเครียด	บริการการแพทย์และสาธารณสุขไม่ทั่วถึง ขาดโอกาสทางด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ
ครอบครัวอบอุ่น	เด็กถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุมีแนวโน้มได้รับการดูแลที่ดีขึ้น	ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพัง เด็กเร่ร่อนถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้น
ชุมชนเข้มแข็ง	ประชากรแตกต่างหลากหลาย มีการรวมตัวร่วมมือกันน้อย ความสัมพันธ์แบบผิวเผิน	มีความผูกพัน เกื้อกูล ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบญาติพี่น้อง การรวมตัวกันแน่นเหนียว ความสัมพันธ์เป็นแบบจริงใจ
ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ	อาชีพนอกภาคการเกษตร มีรายได้ต่อหัวสูง แต่ต้องเผชิญปัญหาค่าครองชีพสูง	อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก มีปัญหาความยากจน รายได้ต่ำ ไม่เพียงพอกับรายจ่าย
สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ	เข้าถึงบริการสาธารณูปโภค แต่มีปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาอาชญากรรม และปัญหามลพิษทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะมูลฝอย น้ำเสีย	ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน น้ำสะอาด/อาหาร ที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดแคลนแหล่งน้ำและที่ดินทำกิน แต่มีสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าชุมชนเมือง
สังคมประชาธิปไตย	มีความตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	เริ่มตื่นตัวทางการเมืองและการใช้สิทธิ์เลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น